

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ
ΤΟΥ «ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ»

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΑΡΙΘ. 38

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ
ΤΟΥ ΚΡΕΜΑΣΜΕΝΟΥ
ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΧ. 30

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΤΟΥ "ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ",
7 ΔΕΛΤΙΑ ΚΑΙ 5 ΔΡΑΧ.

81 B

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΚΡΕΜΑΣΜΕΝΟΥ

Τὸ τραγούδι
"Βοτάνη ὁ θεός"

3-2-34

"ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ",
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΑΘΗΝΑΙ
1935

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΚΡΕΜΑΣΜΕΝΟΥ

Πίσω απ' τὸ ἐργοστάσιο καὶ τὸ σπίτι, μεσημβρινά, σὲ βάθος σχεδὸν σαράντα μέτρων, ἡ θάλασσα κυλοῦσε τὰ κύματά της τραγουδιστά, ὅταν ἦταν ἡσυχῇ, μέσ' στὰ βότσαλα καὶ ζωήρευε τὰ χρωματά τους. Ὅταν πάλι ἦταν ἀγριεμένη φαινόταν νὰ κἀνῃ τρομερὲς ἐφόδους νὰ κινᾷ τὰ πειρα τάγματά της καὶ νὰ τὰ ρίχνῃ μέ φωνὲς καὶ κρότους διαβολικοὺς ἐναντίον τῶν κατατρυπημένων βράχων απ' τὰ χτυπήματά της, καὶ νὰ ζητᾷ νάνέβῃ ψηλὰ ψηλὰ ἐκεῖ ποὺ βρισκόταν τὸ ξυλένιο ἐργοστάσιο...

Τὸ σπίτι εἶχε καὶ παράθυρα ἀρκετὰ καὶ ἐξώστη πρὸς τὴ θάλασσα καὶ μέρα νύχτα σχεδὸν ἀκουγαν τὴ φωνὴ της.

Τὸ ἐργοστάσιο, ξυλένιο τὸ περισσότερο, μὲ τρία πατώματα, ἔσχιζε, ἔκοβε ξύλα, κατεσκεύαζε πόρτες παράθυρα... Σπίτι καὶ ἐργοστάσιο βρισκόνταν στὴν ἴδια γραμμὴ καὶ τὸ πίσω μέρος ἀκόμῃ πρὸς τὸ γκρεμό, ποὺ κάτω χτυποῦσε τὸ κύμα.

Πρὸς τὴν πόλιν, ποὺ βρισκόταν δυτικά, ἡ κατηφοριὰ τοῦ δρόμου ἔσβηνε σιγὰ σιγὰ. Ἀλλὰ τὸ ἴδιο δὲ γινόταν καὶ ὅταν ἤθελε κανεὶς νὰ προχωρήσῃ καὶ πρὸς τὴν πεδιάδα, ποὺ ἀπλωνόταν ἀνατολικά τοῦ ἐργοστασίου καὶ κάτω απ' τὸ λόφο. Ἐκεῖ καὶ σὲ λίγῃ ἀπόστασιν απ' τὸ ἐργοστάσιο, ὁ δρόμος ἐγερνε τόσο ἀπότομα, γινόταν τόσο κατηφορικὸς ποὺ μὲ δυσκολία κατέβαινε ἢ ἀνέβαινε κανεὶς. Γιὰ νὰ περάσῃ ἅμαξα ἢ κάρρο ἦταν ἀδύνατο.

Καὶ κάτω, μετὰ τὴν ἀμμουδιὰ τὴν πλατειά, ἡ γῆ ἦταν βαλτώδης, νερὰ λίμναζαν κι' ἄπειρα βαθράκια τραγουδοῦσαν ἐρωτικὰ τίς καλοκαιρινὲς νυχτιές. Πέρα ὁμως απ' τὸ βαλτώδες μέρος, δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας απ' τὸ

λόφο, σπιτάκια, ἐπαύλεις κομψές βρισκόνταν χωμένες σέ καταπράσινους κήπους.

Κοντά στο ἔργοστάσιο δὲν ὑπῆρχε ἄλλο σπίτι παρά μόνο τὸ ψηλὸ πέτρινο σπίτι τοῦ ἰδιοκτήτη τοῦ ἔργοστασίου Ἀντικρὺ ὅμως στίς πλαγιές τοῦ λόφου ὑπῆρχαν ἄλλα τέσσαρα μικρά. Τὰ χάριζε καὶ ὁ πλατὺς δρόμος ἀπ' τὸ ἔργοστάσιο...

Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἔργοστασίου Δάρβας καθόταν μέ τῇ γυναίκα του καὶ τὰ τρία παιδιά του στο ψηλὸ τριόροφο σπίτι. Στὸ κάτω πάτωμα εἶχε τὸ γραφεῖο του...

Ζοῦσαν ἀπλᾶ. Μιά κόρη χοντρή τετράγωνη ἀπ' τὴν πατρίδα τῆς κυρίας Δάρβα κι' ἓνας ἡλίθιος νέος τοὺς ὑπερετοῦσαν. Ὁ ἡλίθιος νέος, ποὺ λεγόταν Νικόλας, δὲν κοιμῶταν στο σπίτι ὅμως, ἀλλὰ στο ἔργοστάσιον. Ἐκεῖ σὲ μιὰ γωνιά εἶχε στήσει τὸ κρεβάτι του...

Αὐτὸς ἦταν γιὰ τὰ ψώνια τοῦ σπιτιοῦ καὶ γιὰ φύλακας τοῦ ἔργοστασίου. Σωστὸ μαντρόσκυλο μ' ὅλη τὴν κουταμάρα του.

Δὲν εἶχε λόγια πολλὰ, λίγα, μὰ ἦτανε καὶ τραυλός. Γελοῦσε λίγο καὶ ὅταν τὸν πείραζαν οἱ κύριοί του. Εἶχε ὅμως μανία νὰ τραγουδᾷ. Μὰ τραγοῦδι ἦταν ἐκεῖνο. ἡ οὐρλιασμα σκύλου;. Καὶ ὅταν ἄρχιζε δὲν ἔπαυε. Μποροῦσε νὰ τραγουδᾷ ὥρες στὴν πόρτα κοντὰ καθισμένος καὶ νὰ μὴ τὸν μέλλει γιὰ τὰ γέλια τῶν ἐργατῶν.

Τὸ περιεργό ὅμως ἦταν, πὼς μόνο ἓνα τραγοῦδι ἤξερε :

Ἦτανε μέρα θλιβερή
μέρα φαρμακωμένη.

Αὐτὸ ὅλο κοπανοῦσε.

Ὁ Δάρβας τὸν Νικόλα τὸν εἶχε γιὰ γουρλῆ, γιὰ ἄνθρωπο ποὺ φέρνει εὐτυχία στοὺς ἄλλους ὅπου μένει. Καὶ τὸλεγε ὁ Δάρβας αὐτό. Ἀπ' τὴν ἡμέρα ποῦχε πάει ὁ Νικόλας κοντά του, οἱ δουλειές τοῦ ἔργοστασίου πῆγαν περίφημα. Ἡ κάσα του γέμισε χρήμα, πῆλωσε καὶ μεγάλωσε τὸ ἔργοστάσιο, κι' ἔχτισε τὸ ὠραῖο σπίτι ποὺ κα

θόταν. Πρίν ἔμενε σ' ἓνα ἀπ' τὰ σπιτάκια ποῦ ἦταν στὴ πλαγιά τοῦ λόφου, πατρικό του παλιὸ σπιτάκι.

Μιά μέρα μαθεύτηκε καὶ κάτι ἄλλο γιὰ τὸ Νικόλα. Πῶς μικρὸς ἦταν ὑπηρέτης σ' ἓναν ποῦ κρεμάστηκε γιατί ἔχασε τὴν περιουσία του. Σὲ κεῖνον δὲν εἶχε πάει εὐτυχία...

Μ' ὅλη του τὴν κουταμάρα ὅμως ὁ Νικόλαος ἐμάζεψε λεφτά, ἔκανε κομπόδεμα. Δῶρα ποῦ τοῦδιναν, τὸ μισθό του, τᾶκανε μεγάλα χαρτιά, ὅπως τᾶλεγε, καὶ τᾶκριβε. Ποῦ ὅμως, κανεὶς δὲν ἤξερε Ὁ Δάρβας θέλησε νὰ νὰ τὸν πείσῃ νὰ τὰ βάλλῃ σὲ τρέπεζα, ἀλλ' ἐστάθηκε ἀδύνατο νὰ τὸν καταφέρῃ νὰ τὰ βγάλῃ ἀπ' τὴν τρύπα ποῦ τᾶχε κρυμμένα.

— Κρυμμένα τᾶχω καλὰ ἐγώ, καλὰ κρυμμένα!

Καὶ ὁ Δάρβας τὸν ἄφησε.

* *

Ἐνα βράδυ ὁ Δάρβας ἐργαζόταν μόνος στὸ γράφεϊο του, ποῦ ἦταν στὸ κάτω πάτωμα τοῦ σπιτιοῦ του. Ἡ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιὰ βρισκόντουσαν ἐπάνω. Οἱ ἐργάτες εἶχαν φύγει ἀπ' ὦρα καὶ τὸ ἐργοστάσιό ἔμεινε σιωπηλό.

Ξαφνικά, καθὼς ἦταν βυθισμένος στὴν ἐργασία του ἄκουσε μιὰ φωνή, ἓνα σὰν οὐρλιασμα πένθιμο σκύλου.

— Οὐφ! ἔκανε, τί κακό εἶναι!

Θέλησε κάτι νὰ τελειώσῃ, ἀλλὰ δὲ μπόρεσε, τὸ οὐρλιασμα τὸν ἔσερνε, τὸν τραβοῦσε.

— Μπά, εἶπε, μὰ δὲ θὰ πάψῃ!

Καὶ σηκώθηκε. Κεῖνῃ ὅμως τῇ στιγμῇ ἄκουσε τὴν πόρτα του νὰ τοῦ χτύποῦν καὶ μιὰ φωνή:

— Κύριε Δάρβα...

Πῆγε γρήγορα κι' ἀνοιξε. Ἦταν ὁ γέρο Μάλτος ἓνας γεροντάκος ποῦ καθόταν μὲ τὴ γυναῖκα του σὲ μιὰ παραγκοῦλα κολλημένη στὸ ἐργοστάσιο. Τὸν εἶχε γιὰ ἐπιστάτη.

— Τ' εἶναι; τὸν ρώτησε.

— Τοῦ Νικόλα τοῦ κλέψαν τὰ λεφτά του. Νὰ δὲν τὸν ἀκούτε πῶς κλαίει !

— "Ω, διάολε ! ἔκανε ὁ Δάρβας, καὶ πῶς, πῶς τοῦ τὰ κλέψανε ;

— Ξέρω κ' ἐγώ ; Ἐγὼ περνοῦσα, ἐρχόμουν νὰ σὰς θυμῆσω ἐκεῖνο ποῦ μοῦπατε, γιὰ τὶς βέργες, καὶ τὸν ἄκουσα νὰ κλαίῃ. Τὸν ρωτῶ. Μοῦ πῆραν τὰ λεφτάκια μου· μοῦ εἶπε, μοῦ τὰ πῆραν δὲν εἶνε στὴν τρύπα.

— Γιὰ πᾶμε ...

Καὶ ὁ Δάρβας βγῆκε ξεσκούφωτος.

— Μὰ τί συμβαίνει ; ἄκουσε μιὰ φωνὴ ἀπὸ πάνω, τῆς γυναίκας του τῇ φωνῇ.

Σήκωσε τὸ πρόσωπό του ψηλά ...

— Νὰ κλέψανε τὰ λεφτά τοῦ Νικόλα ! Κατάλαβες ; Ὅρίστε τον τώρα ! Δὲν ἤθελε νὰ τὰ βάλλῃ στὴν τράπεζα.

Καὶ ὁ Δάρβας μὲ τὸ γέρο Μάλτο ἔφυγε γρήγορα καὶ πῆγε στὴν πόρτα τοῦ ἐργοστασίου, ὅπου ὁ Νικόλας κάτω καθισμένος ἔκλαιε τὰ λεφτά του τόσο παράδοξα.

Τὸν ἐμάλωσε πρῶτα, τοῦ εἶπε, πῶς ἀπ' τὸ ξερό του τὸ κεφάλι τὰ πάθαινε αὐτά, γιατί ἐπέμενε νὰ χώνῃ τὰ λεφτά του σὲ τρύπες. Ἐπειτα θέλησε νὰ τὸν παρηγορήσῃ, πῶς θὰ βρεθοῦν, θὰ φέρῃ τὴν ἀστυνομία, τοὺς ἀνακριτές, τοὺς εἰσαγγελεῖς. Ἀλλ' ἐστάθηκε ἀδύνατο νὰ τοῦ πᾶψῃ τὸ θρῆνο του. Ἦρθε καὶ ἡ γυναῖκα τοῦ Δάρβα μὲ τὰ παιδιὰ τῆς καὶ τὴ δούλα τῆς. Τοῦ εἶπε κι' αὐτὴ πολλά, μὰ ἄδικα πῆγαν κι' αὐτῆς τὰ λόγια.

Στεκόταν ἄκουγε σὰ νὰ περίμενε κάτι ἄλλο νὰ τοῦ ποῦν ἀπ' αὐτά, κῆπειτα ἄρχιζε τὸ κλάμα του.

Αὐτοὶ βαρέθηκαν στὸ τέλος κῆφугαν.

— Θὰ διορθωθοῦν, τοῦ εἶπαν, αὔριο. Ἐλα τώρα νὰ φᾶς ...

* *

Ὁ Δάρβας μὲ τὴν οἰκογένειά του ἔφαγαν χωρὶς ὄρεξι· καὶ πῆγαν ἔπειτα στὰ δωμάτιά τους.

Τὸ κλάμα τοῦ Νικόλα ἔπαυε γιὰ λίγο καὶ ξανάρχιζε.

Κι' ἔτυχε νᾶναι μιὰ νύχτα ἡσυχῇ, γλυκειά, ἡ θάλασσα δὲ βογκοῦσε, δὲ φώναζε, κῆτσι καθάριο ἀκουγόταν στὴ σιωπὴ μέσα, τὸ κλάμα του, ποὺ ἔμοιαζε μὲ οὐρλιασμα πένθιμο σκύλου.

— Δὲ μπορῶ νὰ τὸν ἀκούω, δὲν μπορῶ ! ἔλεγε ἡ κυρία Δάρβα.

— Μὰ τί θέλεις νὰ κάνω ; τῆς εἶπε μὲ θυμὸ ὁ ἄντρας τῆς, ἀφοῦ τὴν ἄκουσε νὰ τὸ πῇ δυὸ τρεῖς φορές. Θέλεις νὰ κατεβῶ καὶ νὰ τὸν δείρω γιὰ νὰ πάψῃ ;

Ὁ ὕπνος ὁμῶς τὴν πῆρε ὅπως καὶ τὸν ἄντρα τῆς. Καὶ ἅμα ξύπνησε μεσ' στὴ βαθυὰ νύχτα δὲν ἄκουσε παρὰ τὸ θόρυβο τοῦ κύματος.

Ὁ Δάρβας διπλοκοιμήθηκε ἢ καλύτερα εἶχε βυθιστῇ τόσο στὸν ὕπνο, ποὺ ἄδικα τὰ ὄνειρα τοῦ ἔκαναν διάφορες παραστάσεις. Αὐτὸς εἶχε κατέβει πιὸ κάτω ἀπ' τὸ μέρος ποὺ παίζουσε τὰ ὄνειρα, ἢ κιὰν δὲν κατέβηκε πῆρε κεῖ κι' ἄλλον ὕπνον. Κι' ἔτσι δὲν εἶδε τίποτα, ὅπως πολλοὶ ποὺ πᾶνε στὰ θέατρα καὶ κοιμοῦνται...

*
* *

Τὸ σκοτάδι εἶχε ἀρχίσει ν' ἀραιώνῃ ὅταν ξύπνησε. Οἱ πετεινοὶ τῶν σπιτιῶν τοῦ λόφου, λαλοῦσαν...

Μὲ κάποια νευρικότητα ντύθηκε ἔχοντας στὸ νοῦ τὸ πάθημα τοῦ Νικόλα καὶ τί ἐνέργειες θάκανε.

Πῆρε κάτι βιαστικὰ κι' ἔφαγε, καὶ μετὰ κατέβηκε κάτω γιὰ νὰ πάῃ στὸ ἐργοστάσιο. Στὸ σπίτι του ὅλοι κοιμώντουσαν...

Στὸ ἐργοστάσιο βρῆκε τὴν πόρτα τῇ μεγάλῃ κλειστῇ ἐνῶ ἔπρεπε νᾶταν ἀνοιχτὴ αὐτὴν τὴν ὥρα. Τὴν ἀνοίγε ὁ Νικόλας.

— Μπά, μπά! ἔκανε· εἶδε κείνη τὴ στιγμὴ καὶ τὸ γέρο Μάλτο νὰ ξεφυτρώνῃ.

— Μὰ ἀκόμα δὲν ἀνοίξε ! εἶπε αὐτός.

— Ἀκόμα... Γιὰ χτύπα του, καὶ φώναξέ του !

‘Ο γέρο Μάλτος χτύπησε, ξαναχτύπησε τήν πόρτα, φώναξε αλλά καμμιά άπάντησι.

— ‘Ε, διάβολε, είπε ό Δάρβας, τί συμβαίνει ; Μήπως έφυγε ; Τοῦρθε καμμιά ζούρλα ποῦχασε τά χρήματά του.. Καί τώρα ; Για νά δώ έχω τό κλειδάκι τής πορτούλας.. Εύτυχώς τόχω.. Για νά δοῦμε..

Καί πλησιάζοντας μέ τό κλειδάκι μιá πορτούλα στενή, τήν άνοιξε...

— Για νά δοῦμε, είπε πάλι.

‘Ο γέρο Μάλτος τόν άκολούθησε.

‘Ακόμα ὑπήρχε ένα μικρό σκοτάδι μέσα. ‘Αλλά δέν προχώρησαν καί πολύ κι’ είδαν άπό κάπου ένα σώμα νά κρέμεται..

* * *

‘Ο Νικόλας είχε αύτοκτονήσει μέ τόν ίδιο τρόπο, ποῦχε δώσει τέλος στή ζωή του καί ό παληός του κύριος.

‘Ανακρίσεις καί άλλα διάφορα είχαν μετά. Τό βάρος γιά τήν κλοπή έπεφτε σ’ έναν έργάτη ποῦχε παρατηθῇ τήν ίδια μέρα, τό μεσημέρι, άπ’ τή δουλειά κι’ έφυγε. Θά πήγαινε, είχε πῆ, στήν πατρίδα του...

‘Η κυρία Δάρβα είχε γίνει μελαγχολική, δμοια καί ό Δάρβας. Αὐτόν τόν είχε πειράξει πολύ τό κρέμασμα τοῦ Νικόλα. Καί τόν τάραζε ἡ ένθύμησι τοῦ κρεμασμένου σώματος, ἡ τρομερή έκφρασι τής μορφῆς του.

‘Η Δάρβα καταριώταν πάλι τήν περιέργεια τῇ γυί ναικεία, ποῦ τήν έκαине νά θελήσῃ κι’ αὐτή νά τόν δῇ. Τ-ῆθελε νά τόν δῇ ;...

Καί όσο φοβώταν μή τόν δῇ στόν ὕπνο της, τόσο αὐτός τῆς παρουσιαζόταν.

Μιά βραδυά είχε ξυπνήσει τρομαγμένη τόν άντρα της άπ’ τίς φωνές της.

Είχε δῇ τό Νικόλα άγριεμένο, μέ τά μάτια έξω βγαλμένα, νά μπαίνει άπ’ τό παράθυρο καί νά τήν κυνηγά...

"Αλλοτε τόν εΐδε καμένο καί μαυρο σαν κάρβουνο. Εΐχε καή, λέει, δέν εΐχε κρεμαστή...

'Αλλά αυτό μόνοι...

"Όταν ήταν μόνη, πρό πάντων τὸ βράδυ, ὅλα τὴν τρώμαζαν, κάποιος γύριζε ἀθόρυβα μέσ' στο σπίτι, κάποιος θά παρουσιαζόταν ξαφνικά, κι αὐτὸς θᾶταν ὁ Νικόλας...

Ὁ παραμικρὸς κρότος, τρίξιμο τὴν τρώμαζε. Μὰ κανόμιζε πὼς ἄκουγε μικροὺς κρότους. Μιά γάτα ποῦχαν πολλές φορές τῆς ἔφερε τὸ αἷμα στο κεφάλι καί ἄς ἦταν καί με τὰ παιδιὰ τῆς μαζί ἢ καί με τὴν τετράγωνη δούλα.

Μιά δραδυὰ μάλιστα, πῆγαν νὰ πάθουν. Βρισκόταν με τὴ δούλα καί τὰ παιδιὰ στο μαγεριὸ καί μιλοῦσαν ἐνῶ τὸ φαΐ τραγουδοῦσε στή φωτιά. "Όταν ὁμως θέλησαν κάτι νὰ πᾶνε στὴν τραπεζαρία, εἶδαν πὼς ἡ πόρτα τῆς εἶταν κλειστή. Κάποιος εἶχε βάλει τὸ σύρτη...

Πάνω στὴν τρομάρα τῆς ἄκουσαν τὸ σφύριγμα τοῦ Δάρβα, ποὺ ἀνέβαινε τὴ σκάλα, καί τοῦ φώναξαν νὰ τρέξη. Πῆγε αὐτὸς γρήγορα καί του εἶπαν τί συνέβαινε. Ἐμπρὸς αὐτὸς καί πίσω οἱ ἄλλοι γεμάτοι ὄλοι ἀπὸ τρομάρα, μπῆκαν ἀπ' τὴν πόρτα τῆς γαλαρίας στὴν τραπεζαρία, ὅπου εἶδαν, πὼς κάποιος εἶχε βάλλει τὸ συρτάκι.

"Εψαξε ὁ Δάρβας τὸ σπίτι παντοῦ. Κανεὶς δέν ὑπῆρχε. Ἀλλὰ ποὺς εἶχε βάλει τὸ συρτάκι;

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Δάρβας ξαπλωμένος μετὰ τὸ φαΐ στο καναπεδάκι τῆς τραπεζαρίας εἶδε τὴ γατούλα τοὺς μιὰ σταχτερή, ν' ἀνεβαίνει σ' ἕναν ἄλλον καναπέ ψαθωτό ποῦ ἦταν δίπλα στὴν πόρτα τοῦ μαγεριοῦ καί νὰ παλεμᾷ με τὸ σύρτη τῆς κλειστῆς πόρτας.

Κατάλαβε τί προσπαθοῦσε νὰ κάνει ἡ γάτα καί ποὺς εἶχε βάλει τὸ σύρτη.

'Αλλ' ἡ γυναίκα του ξακολουθοῦσε νὰ τρομάζει. Τὰ ὄνειρα τὴν τάραζαν. Ὁ Νικόλας δέν ἔλειπε, εἶταν ἀδύνατο νὰ μὴ τὸν δῇ.

Καί ὅταν φουσοῦσε ἀκόμη νόμιζε μέσα στο οὐρλια-

σμα τοῦ ἀνέμου πῶς ἀκούει κ' ἓνα κλάψιμο σὰν οὐρλιασμα ἀνθρώπου.

Ἀλλὰ μὴ φοβῶταν αὐτὴ μόνο ; Καὶ τὰ παιδιὰ της καὶ ἡ τετράγωνη δούλα. Κι' ἔτσι πῆγαιναν καὶ ὅλοι μαζί.

Ὁ Δάρβας ἄρχισε νὰ σκέπτεται νὰ βρῇ σπίτι γιὰ λίγον καιρὸ, στὴν πόλι μέσα καὶ νᾶρχεται τῇ πρωτῇ καὶ νὰ φεύγει τὸ βράδυ ἀπ' τὸ ἐργοστάσιο.

Εὐτυχῶς ὅμως ἔπαψε ξαφνικὰ στὰ ὄνειρα τῆς Δάρβα νὰ τῆς παρουσιάζεται ὁ Νικόλας. Μιά μικρὴ γαλήνη ἄρχισε νὰ πέφτη σαυτῇ.

— Ἐ, πάει, δὲ θὰ τὸν δῆτε πιά, πάει ἄλλοῦ ! τῆς εἶπε ἡ τετράγωνη δούλα.

Καὶ ἡ Δάρβα τὴν πίστεψε.

* *

Πέρασαν μῆνες. Τὸ φθινόπωρο τελείωσε καὶ ἦρθε ὁ χειμῶνας. Ἡ θάλασσα τώρα, τίς περισσότερες φορές ἦταν ἀγριεμένη καὶ ὁ κρότος της γέμιζε τὰ πάντα. Ὁ οὐρανὸς θολὸς σκυθρωπός, καὶ ὁ δυνατὸς ἄνεμος ὅλο νὰ οὐρλιάζη σὰ δαίμονας ποὺ χάνει κᾶτι...

Ἡ Δάρβα ὅμως εἶχε ἡσυχάσει. Ὁ Νικόλας δὲ φαινόταν πιά στὰ ὄνειρα της. Καὶ οἱ τρόμοι της σχεδὸν εἶχαν χαθῇ.

Ἐνα πρωτῇ δὲ σηκώθηκε ὁ Δάρβας τῇ συνηθισμένη του ὥρα, αἰσθανόταν ὄχι καλὰ τὸν ἑαυτὸ του, κι' ἔμεινε στὸ κρεβάτι του περισσότερο.

Ἀργὰ πῆγε στὸ ἐργοστάσιο. Κι' ἔκανε κρύο δυνατό.

Ἐκάθησε κοντὰ στῇ μικρῇ καὶ στενῇ πορτοῦλα. Ἐκεῖ μιὰ φορὰ πρὶν χτίσει τὸ σπίτι τὸ ψηλὸ, εἶχε τὸ γραφεῖο του. Ἐνα ξυλῆνιο καγκελλωτὸ τὸ χῳρίζε ἀπ' τὸ ἐργοστάτιο.

Ὁ κρότος τῆς μηχανῆς καὶ τῶν ἐργαλείων ἀκουγόταν δυνατός.

Ξαφνικὰ καθὼς εἶχε πέσει σὲ σκέψεις ἄκουσε κᾶτι ποὺ τὸν ἔκανε νὰ τίς ἀφήσῃ καὶ νὰ ταραχτῇ.

Κάποιος ἐργάτης ἀπὸ τὸ ἐπάνω χώρισμα τραγουδοῦσε :

Ἦταν ἡ μέρα θλιβερὴ
μέρα φαρμακωμένη

Τὸ τραγούδι τοῦ Νικόλα !

— Τί διάβολο τοῦρθε αὐτουνοῦ καὶ τὸ τραγουδᾷ !
εἶπε ὁ Δάρβας.

Καὶ σὰ νᾶδε τοῦ φάνηκε πάλι, τὸ Νικόλα κρεμασμένο.
Ἦ θέα του ἔφερνε τὴ φρίκη...

Ὁ Δάρβας σηκώθηκε. Τὸ μοναδικὸ τραγούδι τοῦ Νικόλα κακόφωνα, σὰ νὰ τὸ τραγουδοῦσε ὁ ἴδιος ξακουθοῦσε.

Μαρτύριο σωστό. Χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ τοῦ πῇ νὰ πάψη, τᾶκουσε ὅλο δυὸ φορές. Κι' ἐνῶ ἤθελε νὰ φύγῃ νὰ πάῃ στὸ γραφεῖο τοῦ γιὰ νὰ μὴν τᾶκούῃ, ἔμενε σὰ νὰ τὸν κρατοῦσε αὐτὸ καὶ τᾶκουγε.

Κᾶποιο βάρος μεγάλο σὰ νᾶφυγε ἀπὸ πάνω του, τοῦ φάνηκε, ὅταν ὁ ἐργάτης ἔπαψε νὰ τὸ τραγουδᾷ.

Μετὰ τὸ φαῖ καὶ τὴν ὥρα ποὺ ἔπιαναν δουλειὰ οἱ ἐργάτες, ὁ Δάρβας μιλοῦσε μένα πελάτη του κοντὰ στὴ μικρὴ πόρτα. Ὁ πελάτης εἶχε κᾶτι παράπονα καὶ τοῦ τᾶλεγε.

Φωνὲς ὅμως μέσ' στὸ ἐργοστάσιο καὶ ταραχὴ μεγάλη, τοὺς ἔκαναν νὰ τρέξουν καὶ οἱ δυό...

Δυὸ ἐργάτες κάτω στής πλάκες σπαρταροῦσαν.

Οἱ δυὸ ἐργάτες στὸ ἐπάνω χώρισμα πάλευαν στὰ ἀστεῖα. Ἄλλ' ὁ ἓνας ἔρριξε τὸν ἄλλον πάνω στὸ ξύλο ποὺ ἦταν γιὰ φραγμός, καὶ τὸ ξύλο ὑποχώρησε...

* * *

Τὸ δυστήχημα αὐτὸ τοὺς πείραξε ὅλους. Ἦταν καὶ οἱ δυὸ καλοὶ ἐργάτες, ἀλλὰ ζωηροὶ πολὺ. Ὁ ἓνας δὲν ἔζησε, ὁ ἄλλος βαριὰ χτυπημένος, εἶχε ἐλπίδες νὰ σωθῇ.

Καὶ οἱ δουλειὲς στὸ κατὰστημα πλήθαιναν, πλήθαιναν. Ἐπῆρε καὶ ἄλλους ἐργάτες γιὰ νὰ προφταίνῃ.

Στή θέσι πάλι τοῦ Νικόλα ἔβαλε ἓνα γεροντάκι. Αὐτὸ ἔτρεχε ὅπου ἐκεῖνος. Στὸ κατάστημα ὁμῶς δὲν κοιμῶταν. Αὐτὸ τᾶνοιγε πρῶτ·πρῶτ ὁ γέρο Μάλτος. Ὁ Δάρβας δὲν ἐπρόφτανε νὰ φάη. Πῆρε καὶ ὑπάλληλο νὰ τὸν βοηθᾷ.

Μιά μέρα ὁμῶς πάλι τὸν τάραξε τὸ τραγούδι τοῦ κρεμασμένου. Τὸ τραγουδοῦσαν δυὸ ἐργάτες.

Ἦταν ἡ μέρα θλιβερή

μέρα φαρμακωμένη.

Τὸ πρῶτ τῆς ἄλλης ἡμέρας ἓνα ἀμάξι μὲ δυὸ ἄλογα νέα ἀπὸ χάνι παρμένα τότε, ἀφηνίασαν. Δυὸ ἦταν ἐπάνω ἓνας ἐργάτης καὶ ὁ ἀγωγιάτης. Ὁ ἀγωγιάτης ὁμῶς ἐπήδησε καὶ χτύπησε στὸ κεφάλι, ὁ ἐργάτης ἔμεινε πάνω πιασμένος. Καὶ τὸ ἀμάξι ἔτρεχε, ἔτρεχε τρελλὰ πρὸς τὴν κατηφορίᾳ ποὺ πῆγαινε στὴν παιδιάδα. Φωνὲς πίσω, κακό. Τὸ ἀμάξι ἔτσι φερμένο φτάνει στὴν κατηφορίᾳ καὶ ἀπ' ἐκεῖ κυλάει.

Ὁ ἐργάτης πληγώθηκε βαριά, τᾶλογα καὶ τὸ ἀμάξι συντρίφτηκαν....

* *

Τὸ Δάρβα τὸν τρόμαζε τώρα, τὸ τραγούδι τοῦ κρεμασμένου. Ἐτρόμαζε μὴν τ' ἀκούσῃ. Καὶ τίς δυὸ φορές ποὺ συνέβηκε δυστύχημα αὐτὸ εἶχαν τραγουδήσει.

Στὴ γυναῖκα τοῦ δὲν ἔλεγε τίποτα γι' αὐτοὺς τοὺς φόβους τοῦ. Κι' αὐτὴ ἦταν ἡσυχῇ, στὰ ὄνειρά της ὁ κρεμασμένος δὲν εἶχε φωνή.

Καὶ εἶχαν ἔρθει οἱ ἀποκρήες. Οἱ ἐργάτες λησιμόνησαν τί εἶχε γίνει καὶ μιλοῦσαν γιὰ μασκαρᾶδες καὶ γλέντια. Κι' ἔκανε καὶ καλὲς ἡμέρες. Ὁ ἥλιος ἔλαμπε ψηλὰ ἐλεύθερος, τὰ σύννεφα ποὺ γύριζαν σὰ φοβέρες εἶχαν χαθῇ.

Ὁ Δάρβας κι' αὐτὸς διασκέδασε. Πῆγαιναν στὴν πόλι σὲ συγγενικά τοῦ σπίτια στὶς ἀδελφές τοῦ κι' ἔρχονταν τὴν ἄλλῃ μέρα.

Ὅταν πλησίαζε ὁμῶς ἡ τελευταία Κυριακὴ τῆς ἀπο-

κρηῆς τὸ τρίτο παιδί του, τὸ μικρότερο ἔπεσε ἄρρωστο. Πυρετός τὸ ἔψηνε. Ὁ γιατρός πού ἦρθε, εἶπε τί νὰ κάνουν καὶ τὰβαλαν σὲ ἐνέργεια.

Τὸ Σάββατο ἐνῶ πῆγαινε στὸ καλύτερο, καὶ πάλι τὸ βράδυ τὰ ἴδια καὶ χειρότερα. Ὁ Δάρβας μὲ τὴ γυναῖκα του λίγες ὥρες κοιμήθηκαν καὶ κακά.

Κι' ἄκουγε ὅλην τὴν νύχτα ὄργανα, νὰ παίζουν καὶ φωνές τραγούδια στὰ λίγα σπίτια τοῦ λόφου.

Τὴν ἄλλη μέρα κατὰ τὸ μεσημέρι βγῆκε ἔξω νὰ περπατήσει λιγάκι. Τὸ παιδί ἦταν λίγο καλύτερα.

Ἡ θάλασσα μὲ βοή ἔστελνε τὰ κύματά της ἔξω καὶ σύννεφα εἶχαν φανῆ καὶ γύριζαν στὸν οὐρανό.

Κανεὶς ἄλλος δὲ φαινόταν. Τὸ ἐργοστάσιο σιωποῦσε. Κάτι φωνές ἀπ' τὰ σπίτια τοῦ λόφου...

Ἀτμόπλοιο φαινόταν μακριὰ νὰ φεύγῃ, ν' ἀπομακρύνεται.

Στάθηκε εἶδε τὸ ἀτμόπλοιο, τὸν καπνό, πού ἄφηνε καὶ ἀναμνήσεις τοῦ ἦρθαν μακρινές...

Ἀπ' αὐτὲς τὸν ἐβγαλαν σὲ λίγο, γέλια καὶ φωνές. Ἀπ' τὰ σπίτια τοῦ λόφου εἶχαν βγῆ μασκαράδες. Τοὺς εἶδε νὰ μπαίνουν στὴ γραμμὴ δυό, δυό, καὶ νὰ κατεβαίνουν πρὸς τὴ θάλασσα καὶ στὸ μέρος πού στεκόταν ὁ Δάρβας.

Ἀρχισαν καὶ ὄργανα, πού εἶχαν μαζὶ νὰ παίζουν...

Πλησίασαν χαιρετῶντας τὸ Δάρβα, ἄλλοι χωρὶς νὰ βγάζουν μιλιὰ, μὲ κινήματα, στὰ μουγκά, κι' ἄλλοι μὲ προσποιημένη φωνὴ νὰ τοῦ λένε :

—Καὶ τοῦ χρόνου, καὶ τοῦ χρόνου κύριε Δάρβα...

Ὁ Δάρβας δὲν μποροῦσε νὰ γνωρίσῃ κανέναν. Καὶ ἦταν ἄντρες, γυναῖκες ἀνάκατοι. Ἐνὰς φτιαγμένος ἀράτης εἶχε δυὸ κέρατα τραγίσια νὰ βγαίνουν ἀπ' τὸ χοντρό σαρίκι ποῦχε τυλίξει τὸ κεφάλι του... Ἄλλος εἶχε χωθῆ σ' ἓνα τσουβάλι. Ἀπὸ τρύπες ἐβγαίνουν τὰ χέρια του, τὰ πόδια του καὶ τὸ κεφάλι του. Τὸ πρόσωπό του τῷχε μὲ διάφορες βαφές πασαλίσκει. Κι' αὐτός ὅμως εἶχε δυὸ κέρατα νὰ κρέμονται ἀπ' τὸ λαιμό του, Ἀλλὰ μὴ αὐτός

μόνο; "Όλοι είχαν κέρατα κρεμασμένα για στόλισμα στο σώμα τους. 'Ο γέρος ό καμπούρης, ό κύριος με τό μονύ-ελο καί με τό μεγάλο μούσι, έκείνος με τά μακρυά άσπρα γένεια τήν τεράστια μύτη καί τά τρομερά φρύδια, καί ό κοντός με της βράκες πού σούρνονταν κάτω...

Γέλασε με τήν καρδιά του ό Δάρβας όταν γνώρισε αυτόν με της βράκες, καί τή φεσάρα. Είταν ό γέρο Μάλτος. Καί δέν ήταν αυτός μόνο είχε καί τήν κυρία του ντυμένη με νησιώτικη φορεσιά καί χωρίς νά της φορη καί τό κέρατο πούχαν όλοι.

Δυό άπ' τούς μασκαράδες ήταν έργάτες τοῦ έργο-στασίου. Αυτόι καθόντουσαν σέ δωμάτιο ενός σπιτιοῦ τοῦ λόφου. 'Ο ένας ήταν ό όράπης...

—Μέ βερνίκι βάφτηκε, κύριε Δάρβα, τοῦ εἶπε ό άλλος έργάτης, πού έκανε ένα γέρο με μεγάλη καμπούρα..

Θά πήγαιναν με βάρκα, πού τήν είχαν κάτω, στο ξε-ρονήσι, καί θά γύριζαν όταν βράδυαζε...

"Ένας άπ' τήν παρέα καί πού καθόταν στο σπιτάκι τοῦ Δάρβα, ήταν βαρκάρης.

Καί ό ένας πίσω άπ' τόν άλλον οί μασκαράδες κα-τέβαιναν από μιá μεριά, κάτω στα βράχια.

'Ο Δάρβας τούς έχασε.

—Μά γιατί στολίστηκαν με κέρατα; ρώτησε τόν έαυ-τό του.

"Ακουγε κάτω τίς φωνές τους τά γέλια τους, κι' έπειτα τούς εἶδε μέσα σέ μεγάλη βάρκα νάνοίγωνται..

Σιγά, σιγά άπομακρύνονταν. Τά κουπιά άργά κατέ-βαιναν στη θάλασσα κ' έσπρωχναν τή βάρκα...

Στάθηκε λίγο χωρίς νά τούς προσέχη. "Ακουσε όρ-γανα νά παίζουν καί νά τραγουδοῦν. 'Αλλά τί τραγου-δοῦσαν, ποιό τραγούδι λέγανε; Πρόσεξε:

"Ηταν τό τραγούδι τοῦ Νικόλα! Δέν άκουσε τίς λέ-ξεις, μόνον τό σκοπό, τίς λέξεις τίς έβαλε ό ἴδιος...

* *

'Από τό άπόγευμα ό καιρός άλλαξε. "Ανεμος φυ-

σοῦσε δυνατός, οὐρλιαζε καὶ κύματα χτυποῦσαν στὰ βράχια πετώντας ψηλά τοὺς ἀφρούς τους. Κι' ὄλο τὸ πέλαγος βογκοῦσε, φώναζε...

Τὴ νύχτα ἄργησαν νὰ κοιμηθοῦν. Ὁ φόβος ποὺ τοῦ ἦρθε ἀπ' τὸ τραγούδι, ἦταν γιὰ τὸ ἄρρωστο παιδί του. Αὐτὸ φοβήθηκε μὴν πάθῃ. Ἀλλὰ τὸ παιδί του αὐτὸ τὸ βράδυ ἦταν καλλίτερα. Εἶχε μικρὴ ζέση στὴν ἀρχή, ἀλλ' ἔπειτα ἔπεσε.

— Πήγαινε κύτταξε τὸ παιδί, ἔλεγε κάθε τόσο στὴν γυναῖκα του.

— Μὰ καλὰ θᾶνε, τώρα δὲν τὸ κύτταξα;..

— Γιὰ κύτταξέ το πάλι...

Αὐτὴ σηκώνόταν καὶ πήγαινε.

— Δροσερό, δροσερό εἶνε, τοῦ ἔλεγε ὅταν ἐρχόταν.

Καὶ πάλι ἔμειναν ὥρες. Στὴ γυναῖκα του δὲν εἶχε πῆ τίποτα γιὰ τὸ τραγούδι, γιὰ τὸ κακὸ ποὺ νόμιζε πὼς φέρνει αὐτό.

Κι' ἀκούγαν τὴν τρικυμία ποὺ ξακολουθοῦσε ἄγρια. Οἱ κρότοι τῆς θάλασσας ἀδιάκοπα ἐρχόντουσαν καὶ σὰ νὰ ὑψώνονταν, νὰ πήγαιναν ψηλά, ψηλά! Ἦταν σὰ νὰ-φευγαν τὰ κύματα, νᾶφηναν τὸ μέρος ποὺ τόσον καιρὸ βρισκόνταν κλεισμένα, ἢ ἐπαναστατημένα ἄγρια, νάνέβαιναν στὰ ὕψη ζητώντας νὰ κατακτήσουν τὰ οὐράνια.

Τὴν καθαρὴ Δευτέρα δὲν ἦρθε κόσμος ἐκεῖ, ὅπως ἔκανε ἄλλοτε. Ὁ δυνατός ἄνεμος τὸν ἐμπόδισε.

Τὸν στενοχώρησε αὐτό. Ἄλλοτε ἀντιλαλοῦσε ὁ τόπος ἀπ' τὰ ὄργανα καὶ τὰ τραγούδια. Γέμιζε ὁ λόφος ἀπὸ κόσμο, γυναῖκες, ἄντρες, παιδιὰ, ποὺ τρώγανε κι' ἔπιναν κάτω στὴ χλόη καθισμένοι. κι' ἔπειτα χόρευαν καὶ τραγουδοῦσαν ἴσαμε τὴν ὥρα ποὺ ὁ ἥλιος ἔφευγε.

Ἡ πρώτη του δουλειὰ ὅταν σηκώθηκε τοῦ Δάρβαῆταν νὰ πάει νὰ δῇ, ἂν εἶχε ἔρθει ὁ γέρο Μάλτος. Βρῆκε τὸ παραγκάκι κλειστό. Χτύπησε κανεῖς δὲν τοῦ ἀπάντησε.

Καὶ ὅταν βράδυασε ἔκανε τὸ ἴδιο. Ὁ γέρο Μάλτος δὲν εἶχε ἐπιστρέψει ἀπ' τὴν ἐκδρομὴ.

Τὴν Τρίτῃ τὸ πρωτὶ ὁ γέρο ὑπρέτης του τοῦ εἶπε πὼς

λένε ότι ο γέρο Μάλτος ή γυναίκα του και άλλοι μαζί που πήγαν με μία βάρκα, πνίγηκαν.

* *

Σά νά τὸ περίμενε αὐτὸ ὁ Δάρβας. Ὅταν ἄλλαξε ὁ καιρὸς καὶ ὁ ἄνεμος ἄγριος, μανιακὸ φυσοῦσε, τὸ σκέφτηκε, σκέφτηκε πῶς μποροῦσε, σ' αὐτούς, νά ξεσπάσῃ τὸ κακὸ, ποὺ ἔφερνε τὸ καταραμένο τὸ τραγοῦδι. Καὶ τὴ νύχτα, ποὺ καθόταν γιὰ τὸ παιδί του, αὐτὸ ἐρχόταν σὰ φερμένο ἀπ' τὴν ἄγρια βουή τῶν κυμάτων, ἐρχόταν καὶ περνοῦσε κρυφά...

“Ὅτι εἶχαν πνιγῇ, ὅταν πέρασε καὶ τρίτη μέρα, δὲν ὑπῆρχε ἀμφιβολία.

Οἱ ἀρχές ζητοῦσαν τὰ πτώματα. Καὶ τὰ βρῆκαν. Πολλὰ εἶχαν καὶ τὰ στολίδια τους...

* *

Λυπήθηκε πολὺ ὁ Δάρβας τὸ γέρο Μάλτο, τὴ γρηὰ του καὶ τοὺς ἄλλους ὄλους, ἀλλὰ δὲ μποροῦσε νά κρατήσῃ καὶ τὰ γέλια του ὅταν τοὺς φανταζόταν πῶς θὰ πνιγόντουσαν ντυμένοι τὰ μασκαράδικα καὶ στολισμένοι μετὰ τὰ κέρατα. Ὁ γέρο Μάλτος μετὰ τὴ μακρυὰ βράκα...

Πιὰ τόχε βέβαιο πῶς ἅμα τραγουδήσει κανεὶς τὸ τραγοῦδι τοῦ κρεμασμένου, κάποιο κακὸ θὰ γίνῃ. Καὶ φοβῶταν μὴ τὸ τραγουδήσει κι' αὐτός, κι' ὅσο τὸ φοβῶταν τόσο στὸ στόματου ἐρχόταν. Ὁ καιρὸς ὅμως περνοῦσε χωρὶς ν' ἀκουστῇ ἀπ' ἄλλον. Καὶ δὲν τῷ περνε σὲ κανέναν τι κακὸ φέρνει αὐτό.

Ἦρθε ἡ ἀνοιξί, τὸ καλοκαίρι, πέρασαν, νά καὶ τὸ φθινόπωρο μετὰ τὰ σύννεφα καὶ τίς βροχές. Τὸ τραγοῦδι ὅμως δὲν ἀκούστηκε πιὰ νά τραγουδιέται...

* *

Τὸ σπιτάκι ποὺ εἶχε ὁ Δάρβας στὸ λόφο καὶ ποὺ ἔμεινε ἔρημο μετὰ τὸν πνιγμὸ ἐκείνων ποὺ κατοικοῦσαν, τὸ νοίκιασε σ' ἕνα φίλο του τὸ καλοκαίρι. Εἶχε αὐτὸς ἕνα παιδάκι ἀσθενικὸ καὶ ἤθελε ἐξοχή.

Ὁ φίλος αὐτὸς δὲν ἔφυγε ὅταν τελείωσε τὸ καλοκαίρι, ἔμεινε. Ἐβγαλε μάλιστα κι' ἓνα βαρελάκι κρασί..

Ὁ Δάρβας μιά βραδιά τὸ παραδοκίμασε καὶ πῆγε στὸ σπίτι του ζαλισμένος. Ἡ γυναῖκα του τὸν μάλωσε κι' αὐτὸς ἐπειδὴ εἶχε κείνη τὴν ὥρα τὸ φιλότιμο τὸ πολὺ τοῦ μεθυσμένου, δὲ θέλησε νὰ κοιμηθῇ στὸ δωματιό τους, ἀλλὰ πλάγιασε στὴν τραπεζαρία.

Ἡ γυναῖκα του τὸν ἄφησε. Ὁ Δάρβας κοιμήθηκε μὲ μιᾶς, μόλις ἔπεσε.

* *

Μέσ' στὸ ἐργαστάσιό του παίζαν ὄργανα πολλὰ. Δὲν τοῦ φάνηκε τοῦ Δάρβα παράδοξο καὶ μπῆκε μέσα ν' ἀκούσῃ.

Εἶδε πολλοὺς μουσικοὺς νὰ κάθωνται γύρω ἀπὸ ἓνα μεγάλο τραπέζι μὲ ὄργανα καὶ νὰ παίζουν, φωτισμένοι ἀπὸ θαμπὴ καὶ ραγισμένη λάμπα καὶ μέσα σ' αὐτοὺς ἐγνώρισε ἓναν παλιό του φίλο, φοιτητή. Ἐπαιζε κι' αὐτὸς ὄργανο, κορνέτο...

Τὸ κομμάτι ποὺπαιζαν τελείωσε καὶ σταμάτησαν.

— Θέλεις νὰ παίξῃς καὶ σύ; τὸν ρώτησε ὁ φίλος τοῦ ὁ φοιτητῆς δίνοντάς του τὸ κορνέτο του.

— Ὅχι, δὲν μπορῶ νὰ παίξω, τοῦ ἀπάντησε καὶ δὲν τὸ πῆρε.

Κι' ἔπαιζε ὁ Δάρβας, λέει, καλὸ κορνέτο!

Βγῆκε ἔξω. Καὶ κεῖ καθὼς στάθηκε ἄκουσε πάλι νὰ παίζουν μέσα. Κι' ἔπαιζαν τώρα τὸ τραγούδι τοῦ κρεμασμένου.

— Τί ὥραϊα ποὺ τὸ παίζουν! εἶπε ὁ Δάρβας. Βάζει κάτω τὰ καλύτερα κομμάτια!..

Ξύπνησε. Τρόμαξε στὴν ἀρχὴ ποὺ εἶδε πὼς δὲ βρισκόταν στὸ κρεβάτι του, ἀλλὰ θυμήθηκε τί εἶχε συμβῇ. Τοῦ ἦρθε στὸ νοῦ καὶ τ' ὄνειρο καὶ τὸν τάραξε.

Ὁ φίλος του ὁ φοιτητῆς εἶχε χρόνια πεθαμένος. Θυμήθηκε καὶ πὼς νόμιζε στὸν ὕπνο του ὅτι ἤξερε κορνέτο.

— Ἐγὼ νὰ παίξω κορνέτο! Μὰ τί εἶνε αὐτό;

Μὰ οὔτε καί ὁ φοιτητής ἤξερε. Δὲν εἶχε ἀκούσει ποτὲ ὅτι ἔπαιζε ὄργανο.

Ταραγμένος σηκώθηκε καὶ πῆγε στὸ δωματιό του ..

* * *

Πέρασε μέρες μέσα σὲ φόβους καὶ τρόμους. Φοβῶταν γιὰ τὰ παιδιὰ του, γιὰ τὴ γυναῖκα του γιὰ τὸν ἑαυτό του. Κι' ἐνῶ ἔλεγε καὶ ξανάλεγε :

— Τοῦ κρασιοῦ θάταν αὐτὸ τῶναιρο "Ἡμουν ἐκεῖνο τὸ βράδυ χάλια ! Κ' ἔπειτα στ' ὄνειρο τᾶκουσα.

Δὲν ἡσύχαζε ὁμως.

Ἦρθαν καὶ τὰ χριστούγεννα Ὁ γαμπρός του καὶ ἡ ἀδελφή του τὸν προσκάλεσαν νὰ διασκεδάσουν. Καὶ πῆγε. Ἐκανε κρύο δυνατό καὶ βοργιᾶς φυσοῦσε.

Τὸ βράδυ ἀφοῦ ἔφαγαν καὶ ἤπιαν, αὐτὸς καὶ ὁ γαμπρός του κάθησαν νὰ παίξουν χαρτιά ! Τὰ παιδιὰ εἶχαν ἄλλο παιχνίδι. Οἱ γυναῖκες μιλοῦσαν.

Ὁ Δάρβας κέρδιζε στὴ γραμμὴ.

— Ποιὸς κερδίζει ; ρώτησε ἡ ἀδελφή του ..

— Ὁ ἀδελφός σου ποιὸς ἄλλος τῆς ἀπάντησε ὁ ἄντρας της

— Ὅποιος χάνει στὰ χαρτιά κερδίζει στὴν ἀγάπη ! ..

— Δὲν τὸ πιστεύω αὐτό, ἐγὼ λέω τὸ ἐναντίο ..

— Καλὰ, καλὰ, ἀνακατεψέ τα τώρα.

Ξακολούθησαν τὸ παιχνίδι.

Ξαφνικά ὁ Δάρβας στάθηκε καὶ σήκωσε τὸ κεφάλι του ..

— Καμπάνες δὲν χτυποῦν ; ρώτησε.

— Ναί, ναί ! Νὰ, Νὰ !

— Ἐχεις δίκαιο ... Μὰ γιατί ;

— Νὰ κι' ἄλλη κοντά.

— Πυρκαϊὰ θάναι, εἶπε ἡ ἀδελφή τοῦ Δάρβα καὶ σηκώθηκε.

Αὐτὸ ἔκανε καὶ ἡ γυναῖκα τοῦ Δάρβα.

— Ποῦ νᾶναι ἄρᾶ γε ; Ἦθελα ...

— Τί ἤθελες ; .. Κάτσε ...

— Δέν ξέρω γιατί άνησυχώ, ήθελα νά δώ... Θα πάω στο παράθυρο. .

— Στῆς τραπεζαρίας...

Οί δύο άντρες διευθύνθηκαν στην τραπεζαρία. Οί γυναίκες τούς άκολούθησαν.

‘Ο Δάρβας άνοιξε βιαστικά τά κλειστά έξώφυλλα.

Μιά λάμψη καί καπνός άσπρος, φάνηκαν νάναι κάπου κεί πέρα πίσω άπ’ τίς σειρές τών σπιτιών...

— “Α, άί!.. έκανε ό γαμπρός τοῦ Δάρβα δέν εἶνε μακρυά!.. Ναί, ναί, καί ξέρεις πού θάναι!.. Βάζω στοίχημα άν δέν εἶναι σέ κείνα τά σαράβαλα τά τσαρουχάδικα ! Έκεῖ εἶναι ἐκεῖ !

‘Ο Δάρβας δέν εἶπε τίποτα. Στεκόταν κοιτάζοντας τῇ λάμψη τό κακό. Οί γυναῖκες πίσω άκίνητες κοίταζαν κι’ αὐτές.

— Δέν εἶνε πολύ μακρυά, εἶπε ἡ μιὰ.

— Ναί, ναί, δέν εἶνε.

Καί οί καμπάνες χτυποῦσαν, χτυποῦσαν. Μά σά ν’ άκούσαν καί κάτι κρότους...

— Πυροβολισμοί ! εἶπε ό γαμπρός τοῦ Δάρβα.

“Υστερα στοῦ Δάρβα:

— Δέν εἶναι! ἔλα πᾶμε μέσα, μήν πάθουμε κανέναν πλευρίτη ! Νά...

Καί φταρνίστηκε.

— Καλό ἦταν νά ρωτούσαμε, γιατί ξέρω κι’ ἐγώ, φοβοῦμαι!.. εἶπε ό Δάρβας.

Κοίταζαν τό δρόμο, πού φωτιζόνταν θαμπά άπ’ τό φῶς τοῦ γκαζιοῦ. Δυό περνοῦσαν βιαστικοί. “Αλλ’ ό ἕνας εἶπε:

— Πυρκαῖά, πυρκαῖά! “Ας καοῦνε κάμποσα γιά ν’ ά νοῖξουν οί δουλειές !

Δέν τούς ρώτησαν αὐτούς, περίμεναν ἕνα πού ἐρχόταν μόνος του. Κι’ αὐτόν ρώτησαν.

— Στοῦ λιμανάκι μοῦπαν πῶς εἶναι, τούς άπάντησε αὐτός.

— Οὐ, οὐ ! ἔκανε ὁ γαμπρός τοῦ Δάρβα, δὲ στῶπα.
Μὰ φαίνεται! Λίγο πιὸ ἐδῶ, εἶπα γώ.

Κλείσανε τὸ παράθυρο καὶ πῆγαν πάλι μέσα.

— "Ε, τώρα ποῦχασα ; Ἐμπρός τὰ χαρτιά μας !
Πρέπει νὰ σὲ κερδίσω, τῶπα !

Χωρὶς ὄρεξι ἐκάθησε. Ἀλλ' ἄ μόνις ἔρριξε τὸ πρῶτο
χαρτί, ἄκουσαν τὸ κουδούνι τῆς πόρτας...

— Ἡ πόρτα...

— Ποιὸς νᾶναι...

Ἵ Δάρβας πάλι σηκώθηκε.

— Μὰ γιατί σηκώνεσαι ;

Ἡ ἀδελφή τοῦ Δάρβα βγῆκε ἔξω. Οἱ ἄλλοι περίμε-
ναν. Ὁ γαμπρός του σηκώθηκε.

Κᾶποιος θόρυβος, φωνή...

— Δὲ σᾶς τῶπα, φώναξε ὁ Δάρβας, αὐτὸ εἶνε !..

Ἡ ἀδελφή του μπῆκε μέσα καὶ πίσω τῆς ἡ ὑπηρέ-
τρια τῆς.

— Τί κακό ! εἶπε κουνώντας τὰ χέρια τῆς.

— Τί εἶναι...

— Ἐκεῖ, ἐκεῖ εἶνε ἡ φωτιά!.. Στὸ!..

— Θεέ μου...

— Παναγία μου...

Μὴν κάνεις ἔτσι ! Καρδιά ! εἶπε ὁ Δάρβας στὴ γυ-
ναῖκα του.

Ἀφῆσε τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιὰ του στὴν ἀδελ-
φή του, κι' αὐτὸς μὲ τὸ γαμπρό του μπῆκαν στὴν ἄμαξα
ποῦχε ἔρθει ὁ γέρο ὑπηρέτης του.

Τ' ἄλογα ἔτρεχαν καλὰ, γρήγορα.

Ἡ λάμψι μεγάλωνε

Καὶ ὅταν βγῆκαν σὲ ἀνοιχτὸ μέρος εἶδαν τὸ ἐργο-
στάσιο νὰ καίεται σὰ μεγάλο, τεράστιο πυροτέχνημα...

Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΑ

Πέρα λίγο απ' τή γειτονιά ή θάλασσα γλυκά κυλούσε τὰ κύματά της στήν άμμουδιά. Τή νύχτα μάλιστα φαινόταν, ή άκουγόταν τὸ κύλισμα σάν έξομολόγησι έρωτική μαζί με φιλήματα, άγκαλιάσματα.

Κάποτε θύμωνε, φώναζε μανιακά καί με όρμη έρριχνε τὰ κύματά της στο μέρος που πριν γλυκά φιλούσε, άγρίευε σάν γυναίκα χτυπημένη απ' τή ζήλεια καί ζητά τὰ πάντα νά πνίξη.

Κι' αλήθεια πώς μοιάζει ή θάλασσα με τή γυναίκα ! Μά ό άντρας με τί μοιάζει ; Κάποιος άφοϋ σκέφτηκε, σκέφτηκε ζητώντας νά βρῇ με τί μοιάζει, πήρε τόν άνεμο, πήρε τή φωτιά, πήρε, πήρε, κατέφυγε στο τέλος στα ζώα, καί είπε:

— Με τὸ σκύλο !

Κι' άλλος, που τάκουσε ρώτησε:

— Μά εἶνε τόσο βάρβαρος ό σκύλος ;

— Κατά τους σκύλους ! τοϋ άπάντησε.

Τώρα που είπα για σκύλους θυμήθηκα, πώς στή γειτονιά εκείνη που ήταν κοντά στήν άμμουδιά, δέν υπήρχαν σκύλοι. Γιατί ; Ίσως για νά μην ταραζουν τὰ τραγούδια τών έρωτευμένων, που τή νύχτα χαλούσαν τὸ κόσμο με τίς φωνάρες τους.

Πάρ' τήν καρδιά μου πάρτηνε

άφοϋ καρδιά δέν έχεις

Κι' ήταν όλοι φιλόμουσοι σ' αϋτήν τή γειτονιά, όλοι τραγουδοϋσαν ή σιγοτραγουδοϋσαν, κορίτσια, άντρες, γυναίκες, παιδιά, γέροι.

Καί ζητοϋσαν πάντα νά μαθαίνουν νέα τραγούδια, νέους σκοπούς.

"Όταν κανείς ξένος απ' τήν πρωτεύουσα περαστικός,

τὸρριχνε ἔξω καὶ τραγουδοῦσε, θὰ μαζεύονταν γύρω του·
ἓνα κοπάδι νέοι γιὰ ν' ἀκούσουν καὶ νὰ μάθουν.

Καὶ μιὰ βραδυὰ ἄκουσα κι' ἐγὼ ἓναν ξένον, ποῦ·
ποιὸς ξέρει τί ἀγέρας τὸν ἔρριξε κεῖ, νὰ τραγουδᾷ μὲ κι·
θάρα. "Ὅλη ἡ γειτονιά στὸ πόδι.

Καὶ ὁ ξένος μὲ ἀγριοφωνάρα τραγουδοῦσε κοφτὰ,
κοφτὰ, σὰ νὰ μὴ μποροῦσε νὰ πῇ τίς λέξεις ὁλόκληρες·
νὰ κοβόντουσαν ἀπ' τοὺς λυγμούς:

Πάρ'... τὴν... καρδιά... μου
πάρτ .. τὴνε .. ἄ... φοῦ...
καρδιά... δὲν ἔ... χεις...

Τὴν ἄλλη μέρα ὅλοι οἱ νέοι καὶ οἱ νέες τῆς γειτονιάς
ἔτσι τραγουδοῦσαν αὐτὸ τὸ τραγούδι.

Εἶχαν βρῇ τὸν ἀρχιτεχνίτη τοῦ τραγουδιοῦ.

* * *

Ἀλλὰ δὲν ἦταν μόνον ὅλοι φιλόμουσοι ἐκεῖ, ἦταν
καὶ ὅλοι ἐρωτευμένοι. "Ὅποιον γνώρισα θᾶταν ἐρωτευμέ·
νος, ἢ γιὰ γυναῖκες θὰ μιλοῦσε! "Ἀλλη ὁμιλία δὲν ξέ·
ρανε.

Τί ἂν τὸ κράτος κινδύνευε, ἢ Εὐρώπη ἐτοιμαζότανε
νὰ βουτηχτῇ στὸ αἷμα, αὐτοὶ θὰ μιλοῦσαν γιὰ τίς γυναῖ·
κες, γιὰ τὰ κορίτσια καὶ θὰ σιγοτραγουδοῦσαν ὅταν δὲ
μιλοῦσαν :

Πάρ' τὴν καρδιά μου...

Εἶχαν πολλὰ τραγούδια, ἀλλ' αὐτὸ ἦταν τὸ ἀγαπη·
τό τους τραγούδι.

Καὶ ὅταν τὸ σκοτάδι ἔπεφτε, ὅλη ἡ παραλία, ποῦ
ἦταν ἔρημη καὶ δέ φωτιζόταν, θὰ γέμιζε ἀπὸ σκιές ποῦ
σχεδὸν ἀθόρυβα γύριζαν ἐκεῖ. Δυό, δυὸ ἐπήγαιναν, ἢ
δυό, δυὸ γύριζαν οἱ σκιές, ἀλλ' ὅταν στεκόντουσαν γι·
νόντουσαν μιὰ.

"Ὅταν βρέθηκα σ' αὐτὴ τῇ γειτονιά, δὲν ἤξερα τί
νὰ πῶ. Σὰ νὰ βρέθηκα μοῦ φαίνόταν, σὲ κάποια ἄλλη,

μεριά της γης, πού οι κάτοικοί της μόνο τὸν ἔρωτα λάτρευαν, αὐτὸν εἶχαν θεό, προστάτη.

Ὁ κύριος τοῦ σπιτιοῦ, πού εἶχα δωμάτιο, ἄνθρωπος πενηντάρης κι' ἀπάνω, ὅταν ἄκουσε νὰ λέω αὐτά, μοῦ εἶπε:

— 'Εδῶ, ἀλήθεια, ἔτσι εἶναι!... Μόνον τὸν ἔρωτα λάτρεύουν. Καί νὰ τὸ ξέρης, ὅποιος ἔρθη ἐδῶ, μὰ καὶ ἅγιος νᾶναι θὰ ἐρωτευθῇ, θὰ μπλέξῃ!.. Τώρα τὸ μέρος τῶχει αὐτό, τὸ νερὸ εἶναι; Δὲν ξέρω!.. Αὐτὸ μόνο ξέρω νὰ σοῦ πῶ πὼς ὅλοι καὶ οἱ γέροι ἀκόμα εἶνε ἐρωτευμένοι!.. Γιὰ τοὺς παντρεμένους; Κι' αὐτοί. Εἶνε ἀδύνατο, σπάνιο νὰ μὴν ἔχουν νέες ἀγάπες! Τῶχει τὸ μέρος, τὸ νερὸ, ὁ ἀέρας; Δὲν ξέρω. Αὐτὸ μόνο μπορῶ νὰ σοῦ πῶ, πὼς κι' ἐγώ, νὰ κι' ἐγώ ἔχω μπλέξει μὲ κάποια... Δὲ φταίω γώ, τῶχει τὸ μέρος φαίνεται. Εἶνε γενικὸ, ὅλοι εἶνε μπλεγμένοι...

— Καὶ ἡ γρηά σου; Τὸν ρώτησα.

Ἦταν κακιά λίγο ἡ ἐρώτησί μου. ἀλλὰ δὲν ἔφταιγα γὼ τῶχε τὸ μέρος, τὸ νερὸ, ὁ ἀέρας...

Σὰ νὰ ταραχθῇκε ὁμῶς. "Ὅλα κι' ὅλα, δὲν τῶθελε ὁ κύριος γιὰ τὴ γρηά του.

— Φόβος εἶνε, μοῦ ἀπάντησε.

Ὁ κατεργάρης ὁμῶς, δὲν εἶχε κανένα φόβο καὶ ἄς εἶπε ἔτσι.

Ἡ γυναῖκα του ἦταν ἀδύνατο νὰ φτάσῃ σαυτό, γιατί εἶχε κάποιον πού τὴν ἐμπόδιζε, ἢ ἐμπόδιζε σὰ φύλακας, σὰ δράκοντας τοὺς ἄλλους νὰ τὴν πλησιάσουν. Κι' αὐτὸς ὁ φύλακας, ὁ δράκοντας, ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς τιμῆς του, ἦταν ἡ μεγάλη ἀσχημιὰ της. Μιά μουτσούνα κακιά, ὄχι πρόσωπο ἀνθρώπινο.

Δὲν ἦταν παράξενο ὁμῶς νᾶταν καὶ ἐρωτευμένη, τῶχει ὁ ἀέρας, τὸ μέρος, γιατί τὴν ἔβλεπα πολὺ μελαγχολικιά.

Καὶ μιὰ μέρα μάλιστα, τὴν εἶδα νὰ κοιτάζῃ μὲ μιὰ ἀλλοιώτικη ματιὰ ἓνα νέο πού τὸν εἶχαν γιὰ τὸν πιὸ ὠραῖο τῆς γειτονιάς.

Ήταν αὐτός ὁ νέος μὲ ἀνάστημα ὥραϊο, πρόσωπο καλὸ, κανονικὸ, ἀλλ' εἶχε καὶ κάτι μαλλιά, πού ἐγὼ ὅταν τᾶβλεπα τρόμαζα. Ήταν κατσαρά, κατσαρά, μαῦρα καὶ πολὺ πυκνά, πού δὲν εἶχε ἀνάγκη γιὰ καπέλλο. Μὰ καὶ δὲ φοροῦσε.

Αὐτὸ ὅμως πού τρόμαζε ἐμένα καὶ τῶβρισκα ἄσχημο κακὸ, φρικαλέο, ἄγριο, στὰ κορίτσια, στὶς γυναῖκες καὶ σ' ὅλη τὴ γειτονιά, ἦταν ὥραϊο, στόλισμα.

Κι' ἄκουσα καὶ νὰ τοῦ τραγουδοῦν μιὰ μέρα κάτι κοριτσάκια, καθὼς περνοῦσε κουνητὰ ἀπ' τὸ σπίτι τους.

Στὰ σγουρά σου τὰ μαλλιά
κάνει ὁ ἔρωτας φωληὰ

Ὅλες τὸν βλέπανε γλυκά, ὅλες ἐπρόβαλαν τὰ κεφάλια τους ἀπ' τὰ παράθυρα νὰ τὸν καμαρώσουν ὅταν περνοῦσε.

Καὶ ὅταν μιὰ μέρα ἔπενε, καθὼς πῆγαινε ἀπ' τὴν ἄκρη τοῦ πεζοδρομίου, ἔγινε λόγος σ' ὅλη τὴ γειτονιά. Καὶ ρωτοῦσαν μὲ ἀγωνία μὴ χτύπησε, μὴ...

Ήταν ὁ χαϊδεμένος, τὸ καλύτερό της παιδί, καὶ ἄς τὸν στραβοκοίταζε τὸ χασαπάκι ποῦχε τὸ χάσάπικό του σὲ μιὰ γωνιά τοῦ καλοῦ δρόμου τῆς γειτονιάς.

Ὁ νέος ὅμως αὐτός, μὲ τὰ κατσαρά μαλλιά, πού λεγόταν Βασιλάκης, ἄκουσα νὰ λένε, πὼς τᾶχε μπλέξει μὲ μιὰ παντρεμένη ξένη, μὲ μιὰ Γερμανίδα, πού καθόταν ἀντίκρου στὴ θάλασσα.

* *

Συρμένος ρι' ἐγὼ ἀπ' τὸν ἄέρα, ἀπ' τὸ νερό, ἄρχισα νὰ ζητῶ νὰ βρῶ μιὰ κοπέλλα, ἐνῶ εἶχα κάποια στὴ πρωτεύουσα, πού τῆς εἶχα ὀρκιστῇ αἰώνια ἀγάπη. Καὶ δὲ βράδυνε νὰ μπλέξω καὶ νὰ μπλεχτῶ μὲ μιὰ ὥραϊα κόρη μὲ κορμωστασιά πρώτης καὶ γέλιο, ὁμιλία κρουσταλλένια.

Καὶ γρήγορα εἶχαμε συνέντευξι.

Σελήνη ψηλὰ ἔλαμπε, τὸ θυμᾶμαι καλὰ, πού πῆγα

στην άκρογιαλιά νά τήν περιμένω. Οί σκιές φωτισμένες
τώρα άπ' τó έλαφρό φώς τής σελήνης, είχαν άρχίσει
νά γυρίζουν

Άπ' τή γειτονιά έρχόνταν τραγούδια καί ή θάλασσα
κυλούσε στήν άμμουδιά τά κύματά της, τά κυλούσε τόσο
γλυκά, πού φαινόταν κι' αύτή νά τραγουδά έρωτικά, λά-
γνα τραγούδια.

Καί ήρθε. Φωτισμένη άπ' τή σελήνη, τήν είδα νά ρ-
χεται σά νά βγήκε άπό κεϊ κάπου, άπ' τά κύματά, σά
νάταν γέννημα του φωτός τής σελήνης.

Μά τί θάρρος ήταν εκείνο ποϋχε; Δέν είχε κανένα
φόβο, δέν τήν έμελε διόλου, γι' αύτό πού έκανε, ποϋρθε
νά μέ εύρη, καί μου μιλούσε σά νά μέ ήξερε, ή είχαμε
σχέσι άπό καιρό.

Καθήσαμε πάνω σ' ένα σωρό φυκιών. Είδα κι' άλλα
ζευγάρια νά κάθωνται πιό πέρα.

Καί κεϊ μιλήσαμε είπαμε πολλά, πολλά. Καί όταν
δέ μιλούσαμε καί πάλι λέγαμε πολλά καί ίσως πιό πολλά.

Καί ή θάλασσα έρχόταν τραγουδιστή κι' άπλωνόταν
φιλούσε ή άγκάλιαζε τά βότσαλα, τήν άμμο. Μιά θάλασ-
σα άσημένια.

* *

Τό πρωϊ είδα μία κίνησι στόν καλό δρόμο, στά δρο-
μάκια. "Ανθρωποι πολλοί μιλούσαν, έκαναν κύκλους,
γυναΐκες, κορίτσια στά παράθυρα, στίς πόρτες.

— Κανένα μεγάλο έθνικό ζήτημα ή καμμιά έπιστρά-
τευσι, είπα μέ τό νοϋ μου

Καί ρώτησα νά μάθω τό χασαπάκι, πού κι' αύτό βρι-
σκόταν μέσα σ' έναν κύκλο μέ τό χέρι στή μέση.

— Μά τί τρέχει; τό ρώτησα.

— "Ελα άπ' έδω νά σοϋ πω, μου είπε καί μέ τρά-
βηξε παράμερα.

— Για πές μου...

— Τό Βασιλάκη, μου είπε σιγά, τόν έδιωξε ή Γερμα-
νίδα...

— Μπά, τί λές;

— Ναί, καί ξέρετε γιατί τόν ἔδιωξε; Τόβγαλε αὐτό στή φόρα ἡ δούλα. Τόν ἔδιωξε γιατί τή γέμισε ψεῖρες!...

Μά μποροῦσε νά μὴν ἔχη τέτοια πράγματα μέσα σέ κεῖνα τὰ μαλλιά; Κεῖνα μοιάζανε σὰν τὰ πυκνά, τὰ πολὺ πυκνά δάση, ποὺ βρίσκονται ἢ καταφεύγουν πλῆθος θηρίων καὶ ἐρπετῶν.

Καὶ θυμήθηκα καθὼς πήγαινα πάλι στὸ σπίτι μου, θυμήθηκα καὶ τὸ τραγούδι τοῦ τοῦλεγαν τὰ κορίτσια καὶ τὸπα ἀλλαγμένο. "Ἐδιωξα τὸν ἔρωτα καὶ ἔβαλα τὸ περίφημο ζωῦφιο, ποὺ νίκησε τὸν ἔρωτα, τὸν ἔρωτα, ποὺ λένε πῶς εἶνε ἀνίκητος!

Στὰ σγουρά σου τὰ μαλλιά
κάνει ἡ ψεῖρα καλὴ φωλιά.

* *

Περίμενα μὲ ἀνυπομονησίᾳ νὰ ρθῇ τὸ βράδυ γιὰ νὰ τρέξω στὴν ἀμμουδιά. Καὶ μόλις σκοτεῖνιασε, ἔφυγα ἀπ' τὸ σπίτι καὶ διευθύνθηκα ἐκεῖ.

Ἐπῆγα πρῶτος Ἀκόμα ἡ σελήνη δὲν εἶχε φανῇ. Καὶ τὰ ζευγαράκια σέ λίγο ἄρχισαν κι' ἔρχονταν. Τὰ εἶδα μέσ' στὸ σκοτάδι νὰ κινοῦνται σὰ σκιές καὶ μοῦ φάνηκαν σὰν ψυχές στὸν Ἀδῆ. ψυχές ἀγαπημένων ποὺ πλανιῶντουσαν κοντὰ στῆς Ἀχερουσίας τὰ νερά. Καὶ κάποτε ἔσμιγαν καὶ γινόντουσαν οἱ δυὸ ψυχές μιὰ μόνο.

Ἡ σελήνη φάνηκε ἐπὶ τέλους. Παρουσιάστηκε σιγὰ σιγὰ, βγήκε ἀπ' τὸ βουνό, μεγάλη καὶ ὀλοστρόγγυλη.

Περπατοῦσα πάνω κάτω στὸ μέρος ποῦχαμε ὀρίσει νὰ συναντηθοῦμε.

Τὰ ζευγαράκια γύρω, πέρα, μέσ' στὸ φῶς τῆς σελήνης, γύριζαν κι' αὐτά...

Ἡ ὥρα ὅμως περνοῦσε καὶ αὐτὴ δὲ φαινόταν. Κοίταξα, κοίταξα. Τίποτα. Ἐβλεπα τὰ ζευγαράκια νὰ γυρίζουν, νὰ στέκωνται, νὰ μιλοῦν καὶ νὰ πλησιάζουν τόσο κοντὰ ποὺ χανόταν τὸ ἓνα.

Κι' αὐτὴ δὲ φαινόταν!

Ταραγμένος, άπελπισμένος έμενα.

Τά ζευγαράκια φεύγανε, έχάνονταν σιγά σιγά, τ'όνα κοντά στο άλλο, σά νάχαν κάποιο σύνθημα, νάχε κτυπήσει κάποια καμπάνα, πού έγώ δέν τήν άκουσα.

Ή παραλία έρήμωσε. Μόνο τό κύμα...

Έφυγα κι' έγώ γρήγορα, όχι άργά όπως εκείνοι, έφυγα μανιακός, άπελπισμένος, μέ πολλές ιδέες, σκέψεις νά με ταραζουν.

Καί πήγαινα πρós τό σπίτι της. Πέρασα τή μεγάλη έκτασι τής άμμου καί μπήκα σέ δρομάκι άραιών σπιτιών. Βάδιζα σάν άνεμος όρμητικός, άνεμος πού άγριεύει τή θάλασσα. Μά είχα τρικυμία μέσα μου...

Σέ μιá σκιά ένός σπιτιού διέκρινα δυό άτομα. Ζευγάρι πού χωριζόταν εκεί. Βράδυνα τό βήμα. Κι' άκουσα δυνατά:

— Καλή νύχτα.

Ή φωνή της, ή κρουσταλλένια φωνή της! Έ θεοί καί διαβόλοι όλοι μαζί!

“Ωρμησα πίσω της. Κι' έφευγε γρήγορα. Μά αύτή έτρεχε σάν άνεμος!..

“Ηθελα νά τή φωνάξω: Εύριδίκη! Άλλά φοβούμουνά μ'ήν έχω κάνει λάθος, γιατί δέ θάταν μιá μόνο νάχη κρουσταλλένια φωνή.

Έκείνη όμως ήταν, γιατί τρύπωσε στο σπίτι της. Τρέχω κι' έγώ καί μπαίνω. Ή πόρτα ήταν άνοιχτή. Σκυλί δέν είχαν νά όρμήση πάνω μου. Μά κανείς δέν είχ κεϊ σκυλί.

Καί τή προφταίνω καθώς άνέβαινε τή σκάλα. Κάτω άλλοι κατοικούσαν. Είδα φώτα.

— Εύριδίκη!... τής λέω.

Σταμάτησε.

— Ποιός είνε;

Μέ γνώρισε γρήγορα.

— “Α, εσύ είσαι!...

— Σε θέλω, τής είπα, δυό λόγια θά σοϋ πώ...

Κατέβηκε.

— Για λέγε μου...

Τῆς εἶπα μὲ πόνο καὶ ἄγριος, μὲ ἀπελπισία καὶ μὲ θυμὸ τὶ μοῦχε κάνει καὶ τί εἶδα.

— Δὲ βλέπω, μοῦ ἀπάντησε μὲ τὴ γλυκεῖα φωνή της, δὲ βλέπω νάκανα κανένα κακό. Τὸ μόνο, ὅτι ἔπρεπε νὰ σοῦ πῶ νὰ μὴ περίμενες, ὅτι δὲ θάρθω αὐτὴ τῇ βραδυά. Τώρα γιὰ τὸ ἄλλο, ὅταν μὲ πάρης τότε νὰ μοῦ κάνης παρατήρησι. Γιατί, δὲ θὰ διαλέξω; Εἶνε κι' ἓνας ἄλλος. Δὲν μπορῶ νὰ πάρω ἔτσι κουτουροῦ! Τώρα, στὸ λέω, Προτιμῶ ἐσένα περισσότερο...

* * *

Τὸπα στὸν κύριο τοῦ σπιτιοῦ μου, αὐτὸ ποῦ ἔπαθα. Κι' ἄκουσα αὐτὸν νὰ τὰ δικαιολογῇ. Ἔτσι ἐδῶ συνηθίζουν. Τὸ νερὸ φταίει, ὁ τόπος, ὁ ἀέρας...

Πάνω σ' αὐτό, τὴν εἰρηνικιά γειτονιά, τὴν τάραξαν φωνὲς ἄγριες. Μάλωναν καὶ κεῖ.

Ὁ κόσμος ἔτρεχε. Ἐτρεξε καὶ ὁ κύριος τοῦ σπιτιοῦ. Δὲν ἄργησε ὁμως. Σὲ λίγο ἦρθε.

— Κουταμάρες! μοῦ εἶπε, Ἐβρισε ἓνας τὸ Σωτήρη τὸ μπακάλη τὸν εἶπε κερατᾶ, κι' αὐτὸς ἄρπαξε ἓνα μαχαῖρι καὶ τοῦ ρίχτηκε νὰ τὸν χτυπήσῃ. Εὐτυχῶς τὸν πιάσανε.

— Μὰ τί ἠθελες νὰ κάνῃ, τὸν ρώτησα ἐγώ, ἀφοῦ τὸν ἔβρισαν ἔτσι;

— Νὰ τὸν βρίσῃ κι' αὐτὸς ἔτσι. Καὶ ἂν δὲν ἦταν παντρεμένος, μὲ μιὰ βρισιά συγγενικιά μ' αὐτὴ. Θὰ τὸν πλήρωνε μὲ τὸ ἴδιο νόμισμα. Καὶ θὰ πετύχαινε... Ἐδῶ τὸ νερὸ θέλεις, ὁ τόπος, ὁ ἀέρας, πολλὰ κάνουν. Πάντα ὁμως οἱ παντρεμένοι στὸ κρυφόν. Ὁ ἓνας στὸν ἄλλον. Ὅταν ὁ ἓνας φεύγῃ γι' αὐτὴ τὴ δουλειά, ὁ ἄλλος μπαίνει στὸ σπίτι του γι' αὐτὴ τὴ δουλειά. Καὶ χωρὶς κρότο, γαύγισμα. Ὁ γείτονας νὰ μὴ δῇ, πρᾶγμα ποῦ ξέρει... Καὶ καλὸ εἶνε νὰ σοῦ πῶ, γιατί κι' ἐγώ ἂν καὶ δὲ γεννήθηκα ἐδῶ, μᾶρεσαν πολὺ. Ἡ ζωὴ γίνεται πιὸ γλυκεῖα.

Τὸ πῆρα κι' ἐγὼ αὐτό. Τῷ χει ὁ τόπος, τὸ νερό, θέλεις, ὁ αἶρας.

Καὶ σκέφτηκα κι' ἐγώ..

— "Ἄς γλυτώνουμε ἀπ' ἐδῶ, γιατί θέλεις ὁ τόπος, τὸ νερό, τὸ αἶρι καὶ πρὸ πάντων κᾶτι φωνὲς κρουσταλλένιες...

ΓΙΑ ΕΚΔΙΚΗΣΙ

Ὁ Ζίλας στάθηκε σέ μιὰ ἄκρη τοῦ πεζοδρομίου. Ἡ πλατεῖα ἦταν γεμάτη κόσμο, ἄμαξες, φωνές, κρότοι μαστιγίων, κάρρων, σφυρίγματα καὶ σαλπίσματα τράμ. Μέσα του αἰσθάνθηκε πάλι κείνο ποὺ εἶχε ταφῇ, νὰ θέλῃ ν' ἀναστηθῇ γεμᾶτο λύπη, ἀλλὰ κάτι ἄλλο. ποὺ ὑπῆρχε, ἓνα μῖσος γιὰ κείνο ἐκεῖ τὸ πλῆθος, νὰ θέλῃ νὰ μείνῃ μόνο καὶ νὰ κυριαρχῇ.

Κι' ἦταν αὐτὸ ὅμοιο μὲ γεράκι ποὺ συντρίβει πουλὶ ποὺ φέρνει καλές ἀναμνήσεις.

Κοντὰ του, γιὰ λίγο, σταμάτησαν περιμένοντας νὰ περάσῃ ἄμαξα, μιὰ ὑπηρέτρια μ' ἓνα κοριτσάκι ντυμένο σὰν κουκκλα, μὲ ἄσπρα καὶ πολὺ κοντὰ φορέματα καὶ μὲ μία πλατεῖα κορδέλλα θαλασσιὰ στὴ μέση, ποὺ ἔπεφταν πίσω μπόλικες οἱ ἄκρες της.

Στὸ νοῦ του ἦλθε τὸ δικό του. Αὐτὸ ἦταν φτωχικὰ ντυμένο, δὲν περπατοῦσε ἔτσι, μ' αὐτὴ τὴν εὐχαρίστησι.

Τὸ πλουσιόπαιδο δὲ θὰ ἔβλεπε στὸ σπίτι του τὴ δύστυχία, τὴν πεῖνα! .. Τώρα;.. Τὰ μάτια του δάκρυσαν, ἀλλὰ εὐθύς γι' αὐτὸ τὸν ἔπιασε μανία.

— "Ὅχι, ὄχι!... δάκρυα ὄχι!... Τί θέλουν τὰ δάκρυα τώρα ;

Κι' ἔτσι πάψανε τὰ δάκρυα.

Τὰ φῶτα ἀναβαν.

Προχωροῦσε γιὰ τὴν παλῆα γειτονιά του, ἐκεῖ κοντὰ ἤξερε ὅτι καθόταν ἡ γυναῖκα του...

Πὲς ὅτι πάει σπίτι του, ὅτι εἶνε ὁ παλῆος καιρός!... Ἡ λαμπίτσα κρεμασμένη στὸν τοῖχο, φωτίζει τὸ μαγερεῖο καλά, τὸ τζάκι, τίς κόκκινες πλάκες του. Ἐκείνη ὄρθια καὶ μαγερεύει... Τὸ χτενάκι στὸ κεφάλι της. Τό παιδί στὸ κρεκλάκι .. ἔτσι ! Ὁ Ψυρούκας μὲ ὠρθωμένη τὴν οὐρά γυρίζει νιαουρίζοντας... Θεέ μου, θεέ μου!...

“Ένα κλάμα ξέσπασε άξαφνα σά βγαλμένο σιγά από βάθη.

— “Όλα χαθήκαν ! “Όλα !

Στό νοϋ του φάνηκε ό Σαρόπουλος. Δέν τόν γνώριζε αλλά είχε σχηματίσει στό νοϋ του κάποιο πρόσωπο.

— Θα λογαριασθοϋμε τώρα είπε στό πρόσωπο κείνο. “Η συγκίνησι έφυγε και μόνο ή έκδίκησι έμεινε σάν τίγρις πού ξεκουράζεται.

“Έξαφνα σταμάτησε.

— ινά πάω ; ρώτησε τόν έαυτό του.

“Ηθελε νά πάη νά δῆ τῇ γυναίκα του και αυτό πού ζητοϋσε ήταν κάτι πού τοϋ φαινόταν σά νά έβγαινε άπ’τά συντρίμια τῆς αγάπης του.

“Αλλά πάντοτε αυτό πάλευε με κάτι άλλο, πού μέσα του είχε γίνει ρωμαλέο άπ’ τῇ δυστυχία, άπ’ τῇ φυλακή. Πάλευε με τὴν τιμωρία τῇ σκληρῇ πού ζητοϋσε νά τόν κάνη νά περιφρονῇ τὰ λόγια, τῇ λύπη, τῇ συγκίνησι !

Τὰ συμβίβασε για νά προχωρήσῃ.

“Ας πῆγαινε πρῶτα νά τὴν έβλεπε κι’ έπειτα...

Και ήταν και περίεργος νά τὴν ιδῇ !

Κάτι σταγόνες τόν χτύπησαν.

“Ο οϋρανός κατάμαυρος έτοιμάζονταν για βροχή. Μιά ρουκέτα έσχισε τὸ σκοτάδι και βρόντησε πέφτοντας έπειτα σέ φωτεινά συντρίμια. Θάταν ρουκέτα θεάτρου. “Ανάμνησι σά βαρειά καταπλακωμένη έκανε νά σηκωθῇ, έσπάραξε, άλλ’ αυτός δέν προσπάθησε νά τὴν βοηθήσῃ.

“Η βροχή άρχισε.

“Εστριψε τῇ γωνιά τοϋ φούρνου, έπесе σ’ ένα παληόδρομο με παληόσπιτα... Πόσες φορές περνοϋσε !

“Ισα πέρα άκόμα ήταν τὸ σπίτι του... Και πάλι έστριψε και μπῆκε σέ ένα δρομίσκο σκοτεινό. “Η καρδιά χτυποϋσε.

Γιατί ; Τὸ σπίτι πού ζητοϋσε ήταν κοντά του. “Ένα φῶς έβγαινε άπ’ τίς κλεισμένες γρίλλιες.

Κάνοντας μιὰ προσπάθεια μπῆκε στὴν αϋλή. Τὸ νερό χτυποϋσε δυνατά εκεί, πέφτοντας πάνω στὴν λαμαρινέ-

νια στέγη τῆς γαλαρίας. Ἀνέβηκε μιά σκάλα πέτρινη καί χτύπησε τὴν πόρτα.

— Ποιὸς εἶναι ;

Γνώρισε τὴ φωνὴ τῆς γυναίκας του.

— Ἀνοίχτε ! ἀπάντησε προσπαθώντας ν' ἀλλάξῃ τὴ φωνή του.

Ἄκουσε τὸ βῆμα της, σύρσιμο παντούφλας νὰ πλησιάζῃ, ἔπειτα κοντά στὴν πόρτα νὰ στέκεται.

— Ποιὸς ; ρώτησε πάλι.

— Ὁ κύριος Σαρόπουλος μοῦπε τὴν ὀμπρέλλα.

— Ἄ ! μιά στιγμή !

Ἦξερε αὐτὸς ὅτι ἀργεῖ νὰ πάῃ ἀπ' τὴν ἐργασία του ὁ Σαρόπουλος.

Σὲ λίγο τὴν ἄκουσα πάλι νὰ πλησιάζῃ μαζὺ μ' ἓναν κρότο, ποὺ θάταν τὸ ἀνοιγόκλειμα τῆς ὀμπρέλλας.

Καί ἡ πόρτα ἄνοιξε.

— Στάσου δὰ νὰ μπῶ γυναῖκα μου, καταβράχηκα.

Ἐσπρωξε τὴν πόρτα καί μπήκε. Αὐτὴ τραβήχτηκε μὲ μιά φωνὴ πνιγμένη, γρήγορα ἀπὸ κοντά του.

— Ποῦ πᾶς ; Ποῦ πᾶς ; τῆς εἶπε αὐτὸς καί τὴ σταμάτησε. Ἐμεινε αὐτὴ φοβισμένη, ἄφωνη. Τὴν ἄφησε.

— Ἔτσι ὑποδέχονται τὸν ἄνδρα τους, ποὺ ἔχουν καιρὸ νὰ τὸν δοῦνε ; Ἔτσι ; Δὲν πίστευα νὰ εἶσαι ἔτσι ψυχρὴ Ἑλένη ! Ποτὲ μὰ τὴν ἀλήθεια δὲν τὸ πίστευα ! Θυμήσου σὺ τίς ἄλλες ἔλεγες ψυχρὲς... Μά, τί μ' ἀφήνεις ἔδω στὸ διάδρομο ! Κάνει κρύο ἐδῶ!... Δὲ σὲ μέλει πιά ἂν κρυώσω !... Γιὰ θυμήσου πὼς ἔκανες ἄλλοτε γιὰ νὰ μὴν κρυώνω !.. Ἀχ ! τὸ μουλάρι ὅταν δὲν σέρνει πιά τὸ μαγκάνι δὲν μᾶς μέλει τί θὰ πάθῃ ! Ἔτσι εἶνε ! Γιὰ τὸ μαγκάνι ὅλη ἡ ἀγάπη ! Ἐγὼ ἤμουν τὸ μουλάρι !... Νὰ δῶμας ἐγὼ πάω μέσα κεῖ !... Μοῦ φαίνεται ὥραϊα κεῖ μέσα. Γιὰ ἔλα καὶ σὺ !

Προχώρησε αὐτὴ ἐμπρός ! Τὴν εἶδε κίτρινη ἀλλ' ὄχι φοβισμένη, σὰ νὰ εἶχε πάρει θάρρος..

Μιά λάμπα ποῦχε ἓνα γυῖο κόκκινο ἔχυνε γλυκειὰ

λάμπι. 'Από κάτω ένα τραπέζι με τραπεζομάντηλο χρωματιστό, πολυθρόνες, εικόνες. .

— Καί τὸ παιδί ποῦ εἶνε ; ρώτησε. Δὲν τὸ βλέπω..
Χάθηκε κι' αὐτό !... Ποῦ εἶνε ; Μὴν τὸδωσες ;

— "Ὅχι, εἶνε μέσα κοιμάται !...

— "Α ! ἔκανε.

'Επιθύμησε νὰ πάη νὰ τὸ δῇ, ἀλλὰ κρατήθηκε μὲ δυσκολία...

— "Ἄστο, εἶπε φέρνοντας τὸ χέρι στὸ μέτωπο...

Κάθησε ἔπειτα σὲ μιὰ καρέκλα καὶ κοίταξε τριγύρω.

— Οὐμ ὥραϊα εἶνε δῶ !

Εἶδε τίς εἰκόνες καὶ μιὰ τοῦ τράβηξε τὴν προσοχὴν.

— Τ' εἶνε αὐτὸ ἐκεῖ ; "Ενας ἄνθρωπος δεμένος στὸ ἄλογο ! Πέρα μιὰ γυναῖκα !.. Θὰ ὑπάρχη πάντα ἡ γυναῖκα στὴ μέση !.. "Ισως ὁμως τὴν ἀγαποῦσε !...

— Νὰ σοῦ πῶ, Πέτρο.

Τὴν κύτταξε. Τὴν εἶδε κίτρινη καὶ τοῦ φάνηκε νὰ κἀνὴ κι' ἓναν τιναγμὸ μικρὸ τὸ κεφάλι της.

— 'Εγὼ δὲν μποροῦσα πιά νὰ ζήσω μὲ σένα, γιατί καθὼς ξέρεις, οὔτε νὰ μὲ θρέψης μποροῦσες ! Πῆγες στὴ φυλακὴ !.. "Ὅτι ἔκανα... Καὶ ὁ τιναγμὸς ἐκεῖνός ὁ πολὺ μικρὸς ποῦ μόλις φαινόταν, τοῦ κεφαλιοῦ, πάνω - κάτω μεγάλωσε.

— Τὰ ξέρεις !.. Ξακολούθησε. Καλλίτερα νὰ μὴν τὰ κρύβουμε ! Δὲν ὑπάρχει πιά τίποτα μαζί μας ! Θὰ σοῦ δώσω διαζύγιο !

'Επάνω κάτω τὸ ἐπιθυμοῦσες ! Θυμᾶσαι τί εἶπες μιὰ φορὰ ;.

Τί ἀναίδειά ! "Ενα λόγο πάνω σὲ θυμὸ ποῦ τοῦ ξέφυγε μιὰ μέρα, αὐτὴ τὸν πῆρε καὶ τὸν φύλαξε γιὰ νὰ τὸν κἀνὴ ἐπιθυμία του μεγάλη ποῦ τοῦ κρατοῖσε τὴ σκέψι καὶ νὰ τὸν μεταχειριστῇ γιὰ ὄπλο ἐναντίον του, ὅταν θὰ ἦταν καιρὸς !

Σηκώθηκε.

— Μὴ λές περισσότερα γιατί μοῦ ἔφερες ἀρκετὴ συχασιά γιὰ νὰ σὲ συχαθῶ ! Φτάνει πιά ! Γιατί μαζί μὲ σένα συχαίνουμε ὁλόκληρο τὸ ἀνθρώπινο γένος !..

“Έκανε νά φύγη όταν θυμήθηκε πάλι τὸ παιδί του.
• Ἀλλ’ εἶπε:

— Τί νά τὸ δῶ... Γειά σου...

Στεγνά, στεγνά, κάτι τοῦ ἀπάντησε.

“Ἐφυγε χωρίς νά τῆς πῇ ἄλλο τίποτα.

Κατέβηκε γρήγορα τὴ σκάλα καὶ χάθηκε μέσα στὴ
βροχή, στὸ σκοτάδι.

• Ὁ Ζίλας ἔφυγε πρῶτα γρήγορα, ἔπειτα τὸ βάδισμά
του ἔγινε βραδύ. Αἰσθανόταν κάτι νά κλαίῃ μέσα του
“Ὅχι, δὲν ἔκλαιε αὐτός, ἀλλὰ κάτι μέσα του ἀφημένο
μόνο, σὰν ξένο καὶ χωρισμένο ἀπ’ αὐτόν.

Νά τὴν σκότῳνε; “Ὅχι, ὄχι!

Οὔτε πάλι αὐτὸ ἔμπαινε στὸ νοῦ του ὅπως ἄλλοτε
μέσα στὴ σκοτεινὴ καὶ ὕγρὴ φυλακὴ του. Θὰ χτυποῦσε
κεῖνον, θὰ τὸν σπάραζε, θὰ τὸν ξέσχιζε καὶ ἔτσι θὰ τι-
μωροῦσε καὶ ἐκείνη!..

Κάτι ἔκανε νά περάσῃ ἀπ’ τὸ νοῦ του καὶ αὐτός δὲν
τὸ ἄφησε. “Ἦταν κάτι ποῦ τὸν ἐνωχλοῦσε στὴ φυλακὴ,
ἦταν μιὰ τυραννία στὴν ἐκδίκησί του.

Κύτταξε νά δῇ ποῦ ἦταν καὶ ζήτησε τὴν ταβέρνα τὴ
παληά, ποῦ κάποτε πῆγαινε καὶ λεύθερος ἀκόμα.

— Θὰ εὐθυμήσω καὶ ἔπειτα σκέπτομαι!.. εἶπε καὶ
ἓνα ἄγριο χαμόγελο φάνηκε στὰ χεῖλιά του. Καὶ κού-
νησε λίγο τὸ κεφάλι σφίγγοντας τὰ δόντια. “Ἦταν
αὐτὸ ἀπάντησι καὶ φοβερὰ σὲ κεῖνο, ποῦ ἔκανε νά πε-
ράσῃ ἀπὸ τὸ νοῦ του.

Μπῆκε μέσα στὴν ταβέρνα, ζήτησε μιὰ παράμερῃ
θέσι. Δὲν ἦταν μέσα παρά δυὸ πελάτες. “Ένας γέρος
ἀδύνατος μὲ μιὰ μακρὰ πίπα στὸ στόμα καὶ ποτήρι ἄδειο
ἐμπρός του κι’ ἓνας χονδρὸς μεσόκοπος μὲ κόκκινο λαι-
μοδέτη. Διέταξε κρασί. Τοῦ ἔφεραν καὶ τὸ ἤπιε.

• Ἐνῶ ἤθελε νά γλεντήσῃ ἦταν ἄνθρωπος σιωπηλός.
• Ἐκεῖνο πάλι φάνηκε στὸ νοῦ του. Τὸ ἄφησε νά τοῦ πῇ:

Σκοτώνοντας τὸν ἄντρα πάλι ἢ γυναῖκα σου στὸ
δρόμο καὶ τὸ παιδί σου. Καὶ θὰ ζητήσῃ νά βρῇ ἄλλον!..

Τίναξε τὸ κεφάλι. Δὲν ἤθελε νὰ τὸ ἀκούσῃ πιά. Ἦθελε ν' ἀκούσῃ κάτι ἄλλο. Τῇ φωνῇ τῆς ἐκδικήσεως, ποὺ σκέψεις δὲ γνωρίζει τέτοιες καὶ ποὺ πάντα ἄκουγε μέσα στὴ φυλακὴ του καὶ ζοῦσε συντροφευμένος τὶς νύχτες τὶς μαῦρες μ' αὐτὴ. Ἐκδίκησι ! Ἦταν μιὰ δροσιά σὲ διψασμένο στόμα ! Ἦταν ἡ μαύρη του παρηγοριά !..

Διέταξε κι' ἄλλο κρασί καὶ τὸ ἤπιε γρήγορα. Ζαλίστηκε λίγο.

Νὰ ὅμως πάλι ἡ φωνὴ ἡ περιγελαστικὴ ποὺ ἄκουγε μέσα του καὶ τὸν πείραζε ὅταν κάποιος στὴ φυλακὴ, σύντροφος, τοῦ ἔδινε οὔζο κι' ἔπινε. Τότε ἡ φωνὴ σὰ νὰ ξυπνοῦσε ἄλλος μέσα του, ξένος, ἄρχιζε νὰ τὸν περιγελαῖ καὶ νὰ τοῦ λέῃ χίλια δυὸ λόγια πειραχτικά. Καὶ καθὼς αὐτὸς ἔμενε σκυθρωπός, βαρὺς, κεῖνο εὐθυμοῦσε καὶ χόρευε μέσα του.

Τώρα θέλησε νὰ ἀκολουθήσῃ τῇ φωνῇ ἐκείνῃ νὰ κάνῃ καὶ αὐτὸς ὅπως ἐκεῖνο !

— Φέρε ρε παιδί, γρήγορα τὸ κρασί ! Ἄντε σβέλτα ! Στὸ διάολο ἢ λύπη, οἱ πίκρες ! Μεθύσι ἀπόψε καὶ τραγούδι !.. Τί νὰ κάνῃς ;.. Βρέ ! Ἔ, ἐσύ ! Ἐλα νὰ πάρῃς ἕνα !.

Γνώρισε τὸν ἕνα ἀπ' τοὺς πελάτες, τὸν χοντρό μεσόκοπο. Κι' αὐτὸς τὸν γνώρισε καὶ τὸν πλησίασε.

— Πότε βγήκες ;

— Ἄστα !

— Χτὲς εἶδα τὸ παιδάκι σου. Φοροῦσε καινούργιο φόρεμα θαλασσί...

— Ἄστα λέω !

Καὶ χτύπησε τὸ χέρι στὸ τραπέζι δυνατὰ.

— Κρασί βρέ, εἶπε ἄγρια στὸ παιδί. Καὶ πάλι γύρισε στὸ πρῶτο, στὴν εὐθυμία του :

— Εἶπαμε νὰ γλεντήσουμε ! Θὰ γλεντήσουμε ! Ἐξω οἱ σκοτοῦρες ! Ἐλα, ἂν ἔχῃς, νὰ τὶς πνίξουμε μέσα στὸ ποτήρι, ὅσο μεγάλες κι' ἂν εἶνε ! Καὶ ὁ Ζίλας ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ :

Τὸ κρασάκι εἶνε ἡ μόνη ζωὴ μου — εἶνε ἡ μόνη...

— Χρόνια, χρόνια ! εἶπε διακόπτοντας τὸ τραγούδι.
Στὸ διάολο !

Ἔκανε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ τραγούδι, ἀλλὰ τοῦ φάνηκε ἡ φωνὴ του βραχνή, σὰ νὰ ἔκλαιε, νὰ πονοῦσε καὶ ἀγρίεψε.

— Στὸ διάολο οἱ πόνοι!...

Καὶ πάλι χτύπησε τὴ γροθιά του στὸ τραπέζι. Ὁ μεσόκοπος ἄρχισε νὰ φοβᾶται.

Ἔλα πιέ, θυμᾶσαι μιὰ φορά τί μεθύσι ρίξαμε στὸ ὑπόγειο κεῖνο τὸ βαθύ; Ἀχ, χρόνια! Κατάραι! . Γιατί γενήκανε τὰ χρόνια;... Ἀστα! Βίβα!

Ἦπτε τὸ ποτήρι του. Καὶ ἔμεινε ὁμῶς σιωπηλὸς ἔπειτα.

Ἀκουσε ἐκεῖνο νὰ τοῦ λέη στὴ σιωπῇ:

— Ἄν τὸν σκοτώσης τί θὰ γίνῃ κείνη; Τὸ παιδί σου, ἡ γυναῖκα σου θὰ ριχτοῦν στὸ δρόμο καὶ ἄλλον θὰ πάρῃ κείνη !

Καὶ ἀπάντησε τώρα στὰ λόγια αὐτά:

— Καὶ ἂν τὴν ρίξῃ αὐτός;

— Δὲν θὰ τὴ ρίξῃ, τὸ ξέρεις ! Τὴν ἀγαπᾶ καὶ μαζὶ ἀγαπᾶ καὶ τὸ παιδί ! Ἐπειτα εἶνε καὶ περασμένης ἡλικίας αὐτός, ἐνῶ αὐτὴ εἶνε νέα!..

Ἀκουσε τὴ φωνὴ νὰ λέη καὶ ἦρθαν στὴ μνήμη του τὰ λόγια τοῦ φίλου του:

— Θὰ τὴν ἔπαιρνε ἂν εἶχε διαζύγιο!

Καὶ εἶπε σιγά:

— Εἶχε δίκιο! Θὰ εὐτυχοῦσε, ἀλήθεια καὶ αὐτὴ καὶ τὸ παιδί μου!. Φοροῦσε θαλασσὶ καινούργιο φόρεμα!..

Σήκωσε τὸ κεφάλι. Εἶδε τὸν σύντροφο νὰ τὸν κυττάζῃ μὲ κάποιο φόβο.

— Πᾶμε, τοῦ εἶπε κείνος.

— Ναί, ναί, ἀπάντησε χωρὶς νὰ τὸ σκεφτῇ.

Πλήρωσε καὶ βγῆκαν ἔξω. Αὐτὸς ζητοῦσε νὰ μείνῃ μόνος καὶ ὁ σύντροφός του νὰ φύγῃ, καὶ χώρισαν. Προχώρησε μέσα στὸ σκοτάδι. Ἡ βροχὴ εἶχε πάψει καὶ ὁ οὐρανὸς καθάριζε. Ἐλαμπαν τ' ἀστέρια κάπου, κάπου

Τὰ εἶδε καὶ τοῦ θύμησαν τὰ κρίνα, καὶ μ' αὐτὸ θημήθηκε, ὅτι εἶδε στὸν ὕπνο του νὰ κοιμᾶται καὶ νὰ βρέχεται μὲ κρίνα, ποῦ ἔπεφταν ἀπ' τὸν οὐρανὸ !

Σὲ λίγο καθὼς προχωροῦσε θυμήθηκε τὸν σύντροφό- του καὶ σκέφθηκε πῶς καὶ ποῦ τὸν ἄφησε. Δὲ μπόρεσε νὰ θυμηθῇ. Βρέθηκε ἀπ' ἔξω ἀπ' τὸ θέατρο. Ἄκουσε μουσικὴ νὰ παίζει καὶ φωνὴ ψηλὴ πριμαντόνας ἔφθασε στὰ αὐτιά του.

Μόλις σκεπτόταν λίγο. Βρισκόταν σὰ βυθισμένος μέσα σὲ λύπη, σὲ ἀπελπισία. Χωρὶς τὸν παραμικρὸ θυμὸ ἀπ' ἐκεῖνον ποῦ ἔσχιζε τὸ σκοτάδι τῆς ἀπελπισίας σὰν ἀστραπὴ καὶ τοῦ τραγουδοῦσε, τὸν ναρούριζε, ἄλλοτε μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐκδίκησεως !

— Ἡ ἐκδίκησι ; ἄκουσε τὴν περιγελαστὴ φωνὴ νὰ τοῦ λέη ξαφνικά

— Ὅχι ὄχι ! ξέρω γὼ τί θὰ κάνω ! Κ' ἓνας λυγμὸς τοῦ ἦρθε.

— Γιατί κλαίω ;

Δὲν ἤθελε νὰ κλαίῃ ! Ὅχι ! Ἡ ἐκδίκησι ; Μὰ ἐκδίκησι θᾶταν κι' αὐτὴ ! Καὶ μέσα του θαμπᾶ αὐτὸ εἶχε γί- νει, γινόταν εἶχε ἀποφασιστῇ.

Καὶ βάδιζε μέσα σ' ἓναν κῆπο Δημόσιο, σκοτεινὸ, ποῦ σὲ κάθε κούνημα τοῦ ἀνέμου τὰ δέντρα τοῦ ἔρρι- χναν σταγόνες πλῆθος νεροῦ. Ὅταν ἔφθανε στὸ τέλος πάλι ξανάρχιζε τὸν ἴδιο δρόμο μὲ σκοτεινὸ νοῦ. Καὶ μέσα στὸ σκοτάδι κεῖνο τοῦ νοῦ του πιὸ μαῦρο στεκόταν σὰ φάντασμα, ἡ ἀπόφασί του.

— Μὰ τί κάνω ; ρώτησέ ἑξαφνα τὸν ἑαυτὸ του. Μὴ φοβοῦμαι ; Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε !

Καὶ ἔκανε νὰ γελάσῃ.

Ἐνα κλαδί ἔσυρε τὸ βλέμμα του, ἐνός χοντροῦ δέν- τρου, τεντωμένο σὰν νὰ τὸν προσκαλοῦσε.

Ἐβγαλε τὴ ζώνη του...

Σὲ λίγο ἓνα σῶμα κρεμόταν στὸ κλαδί τοῦ χοντροῦ

δέντρου καὶ καθὼς ἔμεινε ἀκίνητο ὁ ἄνεμος ἔφερε ἀπὸ μακριὰ ἤχους μουσικῆς θεάτρου καὶ μετὰ πλῆθος χειροκροτημάτων.

Ο ΦΑΡΦΟΥΛΑΣ

Ὁ Φαρφουλᾶς ὥρμησε στὸ δρόμο.

Ἕνας ἀλλαλαγμὸς τρομερὸς ἀκούστηκε πάλι μόλις ἔκανε λίγα βήματα.

— Χωρὶς ἄλλο κάτι σοβαρὸ εἶνε!.. εἶπε κι' ἄρχισε νὰ μισοτρέχη.

Ἕνας μάγκας φάνηκε νὰ ἔρχεται τρέχοντας. Ἐρχόταν ἀπ' τὸν θόρυβο καὶ ἔτρεχε σὰν ἄγγελός του χτυπώντας δυνατὰ μὲ τὰ γυμνά του πόδια τὶς πλάκες.

Θέλησε νὰ τὸν ρωτήσῃ, ἀλλὰ πρὶν ἀνοίξῃ τὸ στόμα του, αὐτὸς εἶχε περάσει. Στὸ στρίψιμο τοῦ δρόμου, πέταξε τὸ σκοῦφο του ψηλὰ φωνάζοντας:

— Ζήτη!..

Καὶ χάθηκε.

— Ζήτη!.. Τίνος ζήτη; εἶπε μὲ ἀπορία ὁ Φαρφουλᾶς, τρέχοντας μὲ φόβο μὴ δὲν προφτάσῃ.

Καὶ ὁ θόρυβος κάποτε ἔπεφτε σὰ νὰ μάζευε τὰ φτερά του καὶ κάποτε τὰ ἄπλωνε καὶ φτερούγιζε δυνατὰ.

Στὴ γωνιά τοῦ μεγάλου δρόμου τῆς ἀγορᾶς στάθηκε. Κόσμος, πλῆθος μανιακὸ φώναζε, πηδοῦσε, χόρευε κυττάζοντας τὰ δένδρα τοῦ δρόμου, ποὺ στά κλαδιὰ τους ἦτανε κρεμασμένα κάτι.

— Σκυλιά!!

Εἶδε ἕνα κόκκινο μὲ μακρυὲς τρίχες σκύλο, νὰ κρέμεται μὲ τὴ γλῶσσα στραβὰ βγαλμένη ἔξω... ἄλλο πιὸ πέρα, ἕνα μικρὸ κατσαρὸ ἄσπρο, κουινώτανε σιγὰ σ' ἕνα κλαδί ἀδύνατο, μιᾶς ἐληῆς, λυγισμένο πολὺ, σὰ νὰ ἔκανε κούνια..

Τὸ πλῆθος ξέσπασε σὲ μιὰ φωνὴ ἄγρια πάλι:

Κάτω οἱ φόροι!..

Τὰ δένδρα τὰ στολισμένα μὲ τὰ σκυλιὰ τὰ κρεμασμένα στά κλαδιὰ τους, ὁ κόσμος, ποὺ πηδοῦσε ἀπὸ κά-

τω, χόρευε, πηδοῦσε, φώναζε ἢ μαζεμένος ἐκύτταζε τὰ δέντρα, τοῦ φάνηκαν σάν ἐορτὴ ἀγρίων. Ἐνας τὸν γνώρισε καὶ τὸν χαιρέτησε·

— Ξύπνησε ὁ λαός, κύριε Φαρφουλᾶ.

— Αὐτὸ βλέπω

— Μὰ ἀκοῦτε φόρο στά σκυλιά!.. Ὅλα θὰ τὰ κρεμάσουνε, ὅλα!.. Δὲ θάφήσουμε κανένα, οὔτε γιὰ δεῖγμα. Καὶ ὅταν δὲν θὰ ὑπάρχουνε πιά σκυλιά οὔτε μεῖς θὰ πληρώνουμε τὸ φόρο τους... Ἔτσι δὲν εἶνε!.. Ἀπὸ πολὺ πρώτ!.. Πέρα ἔγινε μιὰ ταραχὴ καὶ ὁ κόσμος κινήθηκε πρὸ ζωηρά

— Ἄλλο, ἄλλο..

Ἀρχίσανε νὰ τρέχουν. Τοὺς ἔσπρωξαν καὶ τοὺς ἐχώρισαν. Ἐνας μάγκας φάνηκε νὰ ὑψώνεται πάνω ἀπὸ τὸ μαζεμένο πλῆθος, κρατῶντας ἕνα σχοινί... Ἀρχισε νὰ τὸ δένη σ' ἕνα κλαδί δένδρου, ποῦ σὲ ἄλλο κλαδί του κρεμότανε ἕνα μεγάλο μαῦρο σκυλί. Τὸ σχοινὶ κρεμάσθηκε ἑτοιμο μὲ τὴ θηλιά Ἐγινε σιωπὴ σάν οἱ φωνές σταματήσανε γιὰ νὰ δοῦνε καὶ αὐτὲς καὶ γιὰ νὰ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ ἑνὸς σκύλου ποῦ φέρνανε.

Κοντὰ στὸ μάγκα ἄλλη μορφὴ, ἀνδρὶκία αὐτὴ, ὑψώθηκε, ἔπειτα ἔσκυψε γιὰ λίγο καὶ πάλι φάνηκε ὀρθία κρατῶντας ἕνα σκυλάκι.

Μόλις τὸ εἶδε ὁ Φαρφουλᾶς, γιατί ὁ ἄνθρωπος ἔστρεψε τὰ νῶτα πρὸς τὸ μέρος του. Τὸ εἶδε ὁμοῦς σὲ λίγο νὰ κουνιέται στὸν ἀέρα...

Τὸ πλῆθος οὐρλιαζε:

— Κάτω οἱ φόροι!

— Καὶ ἄλλο, καὶ ἄλλο!..

Πολλοὶ μάγκες φωνάζανε τρέχοντες πάνω κάτω μὲ τὰ γυμνά τους πόδια, δαίμονες τοῦ θορύβου.

— Ἐχει κλαδιά ἀκόμη!.

Ὁ τσαγγάρης ὁ Βολίδας περνοῦσε συντροφευμένος ἀπ' τὰ τρία σκυλιὰ του, κάτι μπολντῶκ ἄγρια, γιὰ νὰ πάη στὸ ἀντικρυνὸ πεζοδρόμιο, ποῦ σὲ μιὰ πόρτα μιᾶς ἀποθήκης εἶχε στήσει τὸ κατάστημά του.

— Μαστρὸ Βολίδα, σὺ τώρα!

“Ένας μάγκας τοῦ εἶπε γελαστά. Ὁ Μαστρο-Βολίδας ἔχαιρε σεβασμὸ ἀπ’ ὅλους, εἶχε μιὰ φορὰ σκοτώσει ἀνθρώπο γιὰ τὸ τίποτα.

— Ἀκοῦς, ἀκοῦς!

Ἀπάντησε αὐτὸς χωρὶς νὰ στρέψῃ τὸ κεφάλι χαμογελώντας ἓνα ψεύτικο χαμόγελο.

— Τί θὰ πληρώσης; τὸν ρώτησε ἓνας μεγάλος.

— Εἶνε δική μου δουλειά!.. Ἐδῶ Ντόκ, Μίνα!..

Ὁ τσαγγάρης ἔσχισε τὸ πλῆθος καὶ κάθησε στὸ μικρὸ του πάγκο. Τὰ σκυλιὰ κοντὰ του, γύρω του καὶ σὲ λίγη ἀπόστασι τὸ πλῆθος. Ὁ τσαγγάρης πῆρε ἓνα παπούτσι παλῆ καὶ ἀφοῦ τὸ κύτταξε, εἶδε καὶ τὸ πλῆθος. Ἄλλος θόρυβος πέρα. Ἐνα σκυλί ἄσπρο καὶ μαῦρο, γνωστὸ στὸ Φαρφουλᾶ, τὸ σκυλί τοῦ καφενεῖου, ποὺ σύχναζε, γνωστὸ τεμπέλικο, τίναζε τὰ πόδια καὶ κουινώτανε στὸν ἄερα.

— Τὰ καημένα τὰ σκυλιὰ!.. εἶπε ὁ Φαρφουλᾶς.

Γύρω του παιδιὰ μὲ ποδιές, μπακαλόπαιδα, μάγκες ξεσκούφωτοι καὶ μὲ γυμνὰ πόδια, παιδιὰ τοῦ σχολείου μὲ τὴ γραμματικὴ καὶ τὴν Ἱερὰ Ἱστορίαν στὴ μασχάλη, ἄνδρες ἔμποροι, ταβερνιάρηδες, χασομέρηδες, ποιητές, μπεκρηδες, δασκάλοι, ἀγωγιάτες καὶ . . . ὅλοι ἐνθουσιασμένοι, φώναζαν, εὐρλιαζαν.

Ἀπ’ τὰ παράθυρα, τὰ μπαλκόνια, πρόσωπα νέα, δροσερά, γεροντίστικα, κεφάλια ξανθὰ, μαῦρα, ψαρά, ἢ ἄσπρα, κυττάζανε, φωνάζανε καὶ λυπόντουσαν τὸ σκυλάκι ποὺ κρεμοῦσαν.

Δίπλα στὸ Φαρφουλᾶ ἓνα μπακαλόπαιδο ἀπ’ ἐκεῖνα ποὺ ὁ κόσμος λέει μπακαλόγατους, χοντρό, ἄσχημο, γεμάτο ὅμως ὑγείαν, εἶχε τὰ μάτια καρφωμένα σ’ ἓνα μπαλκόνι.

— Γιὰ κύττα κομμάτι!.. εἶπε στὸν Φαρφουλᾶ. Αὐτὸς τὸν κύτταξε μὲ τὴν ἄκρην τοῦ ματιοῦ του, ἀλλὰ μὲ τέτοιο τρόπο, ποὺ ὁ μπακαλόγατος τὰ ἔχασε καὶ ἔφυγε ἀπ’ ἐκεῖ γρήγορα.

Τὸν εἶδε, ὁ Φαρφουλᾶς, νὰ στέκεται κάτω ἀπ’ τὸ

μπαλκόνι καί νά φωνάξῃ μέσα στή βοή τοῦ πλήθους πού φώναζε γιά τοὺς φόρους καί τὰ σκυλιά, μέ φωνή παθητική.

— Μπαρμπουνάρα μου !

Ὁ Πουλόπουλος ὁ ταβερνιάρης, ἀνοίγοντας δρόμο μέσα στοῦ πλήθος, πλησίασε τὸ Μαστρο Βολίδα τὸν τσαγγάρη :

— Γιά πές μου στοῦ Θεό σου, Βολίδα, θὰ τ' ἀφήσης; "Ἄλλοι σκοτώνουν τὰ παιδιὰ τους γιά τὴν πατρίδα καὶ σὺ λυπᾶσαι τὰ σκυλιά; Θέλεις νὰ πληρώσης φόρο;

— Κάτω οἱ φόροι !

Τὸ πλήθος φώναξε.

— Δρόστα Βολίδα!...

Ὁ Βολίδας σηκώθηκε κρατώντας τὴ φαλτσέτα του.

- Θὰ μ' ἀφίσετε ἥσυχο;

Τοὺς εἶπε μέ εὐγένεια πού ἔκρυβε φοβέρα. Τὰ μπουλντώκ σηκώθηκαν ἄγρια. Πολλοὶ θελήσανε νὰ ὑποχωρήσουν, ἀλλὰ τοὺς ἔσπρωχναν οἱ πεισινοί, καὶ ἔτσι ἀφοῦ κινηθῆκανε λίγο πήγανε πρὸς τὰ ἔμπρός.

Τὰ μπουλντώκ ἐτοιμασθήκανε νὰ ὀρμήσουν καὶ ἡ φαλτσέτα, ἀφοῦ ἔκοψε ἀπρόσεχτα ἓνα κομμάτι ἀπ' τὸ παλὸ παπούτσι, κινήθηκε νευρικὰ στοῦ χέρι τοῦ τσαγγάρη...

— Μὴ σπρώχνετε ρέ! .

— Τὰ σκυλιά, τὰ σκυλιά!.. οἱ πεισινοὶ φωνάξανε, καὶ ἔπειτα·

- Κάτω ὁ προδότης!

Οἱ μπροστινοί, πού δὲν ἤθελαν νὰ τὰ βάλουνε μέ τὴ φαλτσένα τοῦ τσαγγάρη καὶ μέ τὰ μπουλντώκ θύμωσαν...

Ὁ Φαρφουλᾶς δὲ μπόρεσε νὰ κρατηθῇ καὶ μπῆκε στὴ μέση.

— Μιά στιγμὴ! φώναξε,

Ἡ φωνή του ἦτανε δυνατὴ σὰ σάλπισμα, ἔτσι τοῦ φάνηκε. Τὸν κυττάξανε. Μερικοὶ τὸν γνώρισαν.

— Τί λέτε, κύριε Φαρφουλᾶ;

— Για άκουστε!.. Μοῦ φαίνεται έμένα, ότι αὐτό ποῦ κάνουμε, νά κρεμοῦμε τά σκυλιά, δέν εἶναι τόσο καλό!.. Καλλίτερα, εἶνε ἡ γνώμη μου, θά κάναμε νά λέγαμε σέ κείνους ποῦ βάζουνε φόρους:

— Θά σᾶς κρεμάσουμε ἂν δέ βγάλετε αὐτόν τὸ φόρο καὶ ἂν δέν πάψετε πιά νά βάζετε φόρους!

Τὸν κύκλωσαν. Εἶδε ότι τὸν ἄκουαν καὶ ξακολούθησε νά μιλά.

Τοὺς εἶπε γιά τὰ κεφάλαια τῶν πλουσίων, γιά τὰ έπιτηδεύματα, ποῦ πέφτουνε βαριά στοὺς φτωχοὺς γιατί χαρίζονται στοὺς πλουσίους, καὶ ποῦ κυττάζουνε νά ἀφαιροῦνε μ' αὐτὰ τὸ μικρὸ κέρδος, ἂν τύχη καὶ ἔχη, τοῦ δυστυχῆ οἰκογενειάρχη. Καὶ γίνεται ἔτσι τὸ Δημόσιο σύντροφος κακὸς στὰ κέρδη καὶ στὸ κεφάλαιο τοῦ φτωχοῦ χωρὶς νά ἔχη μέρος καὶ στίς ζημιές!.. Τοὺς ἀνέφερε γιά ὑπουργοὺς καὶ ἄλλους πολιτικούς, ποῦ τὰ μέγαρά τους φορολογοῦνται πιὸ λίγο, ἢ καθόλου, ἀπ' τὸ μικρὸ σπιτάκι!... Τοὺς εἶπε, τοὺς εἶπε . . .

Οἱ ἄνθρωποι ένθουσιάστηκαν ἀκούγοντάς τον καὶ τὸ όνομά του ἀφοῦ ἔτρεξε στὰ στόματα καὶ στὰ αὐτιά ὄλων έσκάλωσε στὰ μπαλκόνια τὰ γεμισμένα ἀπὸ σώματα δροσερά καὶ μαραμένα.

Κλειστε ! φώναξε τὸ πλῆθος.

Καὶ ἀρχίσανε τὰ καταστήματα νά κλείνουν μὲ κρότους καὶ φωνές.

“Ένα καροτσάκι ἀναποδογύρισε μὲ κρότο.

Βάρδα πόδια !

Μιά ξυλένια σκάλα, κινητή, μακρυὰ σὰ σκελετὸς κάποιου ἀγνώστου θηρίου, βρέθηκε στὴ μέση τοῦ δρόμου καὶ μιὰ νταμετζάνα γεμάτη, κρασί ἴσως, στοὺς ὤμους ένὸς βαστάζου, κινδύνευε σάν πλοῖο σὲ τρικυμία νά περάση.

— “Ε, ποῦ τὴν πᾶς !

— Δὼ πατριώτη!... Κάνεις λάθος !

— Ξέρω γώ!... Ναὶ ἔχετε δίκαιο... Τώρα ἅμα γυρίσω σᾶς τὴν φέρνω!... Νά πάρη ὁ διάβολος!... Νά πάρη ὁ διά-

βολος τὸν πατέρα σου. Ρε θὰ καθήσετε καλά;...

Κάποιος μάγκας τοῦ εἶχε τσιμπήσει τὴ γυμνὴ γάμπα του.

— Ἔ, ἔ! Καὶ θυμούς!

— Κατάσχεσι!

— Βρέ, ἄστε τὸν ἄνθρωπο!

— Τὴν νταμετζάνα θέλουμε, τί νά τὸν κάνουμε αὐτόν;

— Μὰ εἶναι ἄνθρωποι αὐτοί;...

Τὰ μαγαζεῖα ἔκλειναν. Ἄλλος κόσμος ἔτρεχε νὰ ἐνωθῇ μὲ τοὺς διαδηλατές, τοὺς ἐπαναστάτες ἀπὸ διαφόρους δρόμους, δρομίσκους...

— Ἐμπρός, ἐμπρός!

Ἡ πλημμύρα ἦταν ἔτοιμη. Ἀρπάξανε τὸ Φαρφουλᾶ καὶ προχωρήσανε.

— Κάτω οἱ φόροι!

* *

Τὴν ἄλλη μέρα μαυρες σημαῖες κυματίζανε ἀπαίσιες παντοῦ. Στὰ μπαλκόνια, στὰ καταστήματα, στοὺς στύλους τῆς ἀγορᾶς. Οἱ δρόμοι ἦταν γεμάτοι κόσμο, ποφώναζε, ἔτρεχε, σχημάτιζε κύκλους καὶ συζητοῦσε. Ἐλεγαν γιὰ τὴ στάσι τῆς Κυβέρνησης ἀπέναντί τους, γιὰ τὴν ἀπαίτησί τους. Καὶ ὅτι ἂν δὲν ἀκουγότανε θὰ ἔτρεχε αἷμα καὶ αἷμα! Αὐτὸ τὸ εἶχε πῆ καὶ κάποιος μετὰ Χριστὸν προφήτης!...

Ξαφνικὰ τὸ ἀπόγευμα οἱ καμπάνες ἀρχίσανε νὰ χτυποῦνε πένθιμα!...

— Πᾶνε τὰ ψέματα πιά!.. Θὰ τρέξη αἷμα... εἶπανε.

Καὶ ὅλο τὸ πλῆθος κινήθηκε μὲ μιὰ ἀνατριχίλα καὶ συναθροίσθηκε ἔξω ἀπ' τὴ μεγάλη ἐκκλησιὰ πού τὴ μεγάλη καμπάνα τῆς χτυποῦσε ὁ κωδωνοκρούστης μὲ οἶστρο! Ἀπ' ἐκεῖ ὅλοι μὲ βοή ἀρχίσανε νὰ προχωροῦνε σὰ μιὰ μᾶζα, γιὰ τὸ σπίτι τοῦ Φαρφουλᾶ. Τὸ πλῆθος ζητοῦσε τὴν ψυχὴ του!

Ὁ Φαρφουλᾶς μέσα στὸ δωμάτιό του εἶχε τελειώσει

μιά προκήρυξι στο λαό και στεκότανε κυττάζοντας την εικόνα του Μαράτου με συναδελφικό μάτι.

— Καλλιτέρός σας θά γίνω ! έλεγε. Και σιγά, σιγά θά κάνω μιά Δημοκρατία, πού κανείς Ναπολέον όσο και μεγάλος μαχαιράς νάναι δέ θά μπορεί νά τή σείση, 'Αλλοίμονό του μάλιστα θά κρεμαστή όπως όλοι οί κακοποιοί ! 'Εδω θά ξανάρθη πάλι ή έλευθερία και θά μαρμαρωθή για νά μὴν μπορεί νά φύγη..

Πάνω σαυτόν τὸ μονόλογο ἔφθασε στ' αὐτιά του ή βοή τοῦ πλήθους. Ἐννόησε ὅτι τὸν ζητούσανε καὶ βγήκε στὸ παράθυρο. Εἶδε τὸν λαὸ νὰ ἔρχεται, ὁμοιο μὲ θάλασσα, πού τὴν ταραζοῦνε Δαίμονες καταστροφῆς.

Μόλις τὸν εἶδανε ξεσπᾶσανε σὲ μιά κραυγὴ ἄγρια, ποὺ ὁ ἀέρας τὴν πῆρε τρομαγμένη για νὰ τὴν σκορπίση μακριά, στὰ ἄκρα τῆς πόλεως.

Αὐτὸς ὁμοιος μὲ τὸν Ποσειδῶνα, πού καταπαύει τὴν τρικυμία μὲ μιά καὶ μόνη χειρονομία του ἄπλωσε τὸ χέρι καὶ ἔκανε τὸ πλῆθος νὰ σταματήσῃ καὶ νὰ σωπάσῃ.

— Πατριῶται !

Ἡ φωνὴ τοῦ φτερούγιζε σὰ γλᾶρος πάνω ἀπ' τὴ θάλασσα κείνη τῶν κεφαλῶν ποὺ εἶχε ἀκόμα μιά κίνηση, μιά ταραχή, ὅπως ἔχει καλὸ, δυνατό ἄλογο ὅταν σταματιέται ἀπότομα ἀπὸ τὸ δυνατό χέρι τοῦ ὁδηγοῦ του.

Πέρα εἶδε στὴν ἄκρη πάνω ἀπὸ κεφάλια ἓνα παιδί, ἓνα μάγκα γυμνόποδα, σκαρφαλωμένον σ' ἓνα φανάρι νὰ τὸν κυττάζῃ μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα.

Ὁ Φαρφουῶς εἶχε ἀκούσει πολλές, πολλές φορές πολιτικούς ἄνδρας, μὲ ὄνομα μεγάλο νὰ βγάζουν λόγο καὶ μιμήθηκε τὸν τρόπο τους.

— Τί τιμὴ ! στὸν τόπον αὐτόν ! ... εἶπε, πού θρέφει... τέτοιον λαόν !... ὁ ὁποῖος πρῶτος... ἀπ' τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ! ποδοπατᾷ !... τὰ βλακώδη φορολογήματα, τὰ ὁποῖα... μὲ τόσες καὶ τόσες συνεδριάσεις !... κατάρθωσαν νὰ βάλουν καὶ νὰ ψηφίσουν οἱ ὀνομαζόμενοι πατέρες τοῦ ἔθνους !...

— Ζήτω !

— Ἡ θάλασσα πέταξε ἀφροὺς καὶ βοή.

— Μπράβο ἀηδονάκι μου !

— Νά μοῦ ζήσης ρήτορά μου.

— Καλὰ τὰ λές !

— Κάτω οἱ τσανακογλύφτες !

— Γιά σου ρε βλαμάκη !

Ὁ θόρυβος ἔπαυσε λίγο καὶ ὁ Φαρφουλᾶς ἔξακολουθήσε.

— Σηκώσατε τὴ σημαία... ὄχι τῆς ἀνταρσίας, ἀλλὰ τῆς τιμωρίας!... τῆς ἀληθινῆς δικαιοσύνης!... γιατί αὐτοί... αὐτοὶ εἶναι ἀπὸ καιρὸ ἀντάρται καὶ λησταὶ μαζί ! κλέπτοντες τὸν δημόσιο πλοῦτο... καὶ φορολογοῦντες τὸ φτωχὸ λαό.. χωρὶς νὰ φοβοῦνται καμμιὰ τιμωρία!... Ἀλλὰ νὰ ἡ τιμωρία!... Ἡ τιμωρία εἴσθε σεῖς...

Καὶ ὁ Φαρφουλᾶς ἀφοῦ τοὺς εἶπε ἀρκετὰ γιὰ τὴν τιμωρία καὶ τοὺς φόρους, τοὺς εἶπε ἔπειτα ὅτι καμμιὰ θυσία δὲν ἔπρεπε νὰ τοὺς τρομάζη καὶ τοὺς ὥρκισε νὰ εἶναι ὅλοι μὲ τὴν ἴδια ἰδέα καὶ σύμφωνοι, σύμφωνοι!...

— Ναί, ναί, Μάλιστα !..

— Ζήτω ἡ Ἐλευθερία !..

Μιά χονδρὴ φωνὴ ἀκούστηκε καὶ ἔπειτα μιὰ ζητωκραυγὴ βροντερή.

— Ναί αἴμα !

— Θὰ τὸ δώσουμε !

— Βάρτο μωρέ !.. Ρίχτο !

Ἐνὰ χέρι ὑψώθηκε ἀπὸ πάνω ἀπ' τὰ κεφάλια κρατώντας μιὰ πιστόλα. Ὁ Φαρφουλᾶς τὴν εἶδε ἀλλ' ἔμεινε ἀτάραχος. Ὁ Παλούμης ὁ φίλος του ποῦχε ἀνεβῆ ἐπάνω μαζί μὲ τὸν Σταυρίδη, σκέφθηκε :

— Μὴ κατὰ λάθος !

Καὶ κρύφθηκε πίσω ἀπ' τὸν Φαρφουλᾶ. Ἡ πιστόλα ἐβρόντησε.

— Ἄντε !..

— Αἴμα, αἴμα !

— Φωτιά στὴ φωτιά !..

Ἡ χονδρὴ φωνὴ ἀκούσθηκε πάλι !

— Κάτω οἱ τύραννοι !..

Ὁλος ὁ λαὸς ἐβούξε :

— "Α, "Α !.. Κάτω !..

— Ζήτω !..

Ὁ Φαρφουλᾶς ἀπλώσε τὸ χέρι του.

"Ἦθελε καὶ ἄλλο νὰ πῇ.

— Μὴ λησμονῆτε καὶ ὅ,τι λέει ἓνας Γάλλος, ὁ Βολταῖρος, νομίζω. "Οτι ὁ κόσμος τότε θὰ ἡσυχάσῃ ὅταν στὰ ἔντερα τοῦ τελευταίου παπᾶ κρεμασθῇ ὁ τελευταῖος βασιλεὺς !.

"Ἀλλη τρομερὴ ζητωκραυγὴ ἀπάντησε σ' αὐτά του τὰ λόγια, ἐνῶ αὐτὸς σκεπτότανε καὶ ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του :

— Δὲν ἔκανα καλὰ νὰ τὰ πῶ αὐτά, δὲν πηγαινάν !
Πετάχθηκα ἄλλοῦ !..

"Ἄλλ' ὁ κόσμος δὲν τοῦ ἔδωσε καιρὸ νὰ λυπηθῇ γι' αὐτό του τὸ λάθος, γιατί ὥρμησε πάνω νὰ τὸν ἀρπάξῃ καὶ νὰ τὸν φέρῃ γύρω στὴν πόλι.

Ἡ σκάλα τοῦ παληόσπιτου ἀσυνήθιστη ἀπὸ τέτοια βάρη, φώναζε, βογκοῦσε καὶ κάτω στὴν ἔξω πόρτα στριμωγμένη ἢ κυρὰ Ρηنيῶ ἢ κυρὰ τοῦ σπιτιοῦ, πάθαινε καὶ αὐτὴ μαζὺ τῆς ἀκούοντάς την νὰ τρίζῃ ἔτσι.

— Ζήτω !

Τὰ καπέλλα πεταχθῆκανε ψηλὰ χαλῶντας τίς ἀράχνες ποὺ στολίζανε τίς γωνιὲς τοῦ διαδρόμου.

Κρατῶντας τὸν Φαρφουλᾶ στὰ χέρια ὠχρὸ καὶ σοβαρὸ σὰ νέο θεό, φανήκανε στὴν ἐξώπορτα.

Ἀρχίσανε χειροκροτήματα.

Αὐτὸ ἦλθε ἀπ' τὰ μπαλκόνια καὶ τὰ παράθυρα.

Μιά φωνὴ δυνατὴ.

— Ζήτω ὁ σωτῆρας τοῦ λαοῦ !..

"Ἐγινε τότε ἔκρηξι σωστῇ ἡφαιστείου !

Τὸν βάλανε στὴ μέση κρατῶντας τον μὲ τρόπο, ποὺ τοῦ θύμιζε ἓνα παιχνίδι, ποὺ ἔπαιζε μικρός.

Ὁ ἥλιος φῶτιζε στὰ μπαλκόνια, κεφάλια ξεσκού-

φωτα, ἄλλα μὲ καπέλλα καὶ φτερά καὶ κεφάλια μὲ μαν-
τῆλες. Εἶδε ἓνα χοντρό μπράτσο ντυμένοσφιχτά σὲ μαβὶ
ὑφασμα, νὰ σηκώνεται καὶ νὰ πετᾷ ἓνα λουλούδι.

Τὴ μυρουδιά τοῦ δὲν τὴν αἰσθάνθηκε, τὸ χτύπημά
του ὅμως πολύ.

Τὸν χτύπησε δυνατὰ στὸ σαγόνι. Προχωρήσανε.
Στὸ δρόμο οὔτε σκιά στρατιώτη, ἢ ἄλλου.

— Φωνὴ λαοῦ ! σκέφθηκε.

Ἀφοῦ γυρίσανε θριαμβευτικὰ πολλοὺς δρόμους κά-
ποιος ἔρριξε τὴν ἰδέα νὰ ὀρκισθοῦνε !

— Ναί, ναί ! φωνάξανε ὅλοι.

Καὶ καθὼς τὸ σκοτάδι ἄρχισε νὰ πέφτῃ προχωρήσα-
νε γιὰ ἔξω, γιὰ τὸ νεκροταφεῖο, ποῦ τὸ διαλέξανε κατάλ-
ληλο γιὰ τέτοιους ὄρκους. Σιωπηλοὶ βαδίζανε σὰ μυριά-
δες Ἀρμόδιοι καὶ Ἀριστογείτονες... Ψηλὰ τὰ ἄστρα ἄ-
ναβε ἢ γρηὰ νύχτα.

Μόνο τὸ βῆμα τοὺς ἀκουγότανε καὶ αὐτὸ κοῦφο ἀπ'
τὴ σκόνῃ τοῦ δρόμου. Καμμιά ὁμιλία πιά, καμμιά φωνή!
Ξαφνικὰ σταματήσανε.

Εἶχανε φθάσει στὸ νεκροταφεῖο κοντά, καὶ μέσα στὸ
σκοτάδι φαινόντανε καλὰ οἱ μαυρὲς γραμμὲς τῶν κυ-
παρισσιῶν.

Τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τὸ σιωπηλὸ σταμάτησε περιμένον-
τας. Ἕνας παπᾶς ξεφύτρωσε καὶ ἦλθε κοντὰ γρήγορος
μὲ φουσκωμένα τὰ ράσα, ποῦ θύμιζε ἔτσι τὸ πλοῖο τοῦ
Θησέα.

— Γονατίστε ! φώναξε μὲ φωνὴ ἄγρια πρὶν ἀκόμα
φθάσῃ κοντά.

— Γονατίστε ! ἀκούσθηκε καὶ ἡ παιγνιδιάρα ἠχῶ
νὰ λήη.

Ἕνας σκύλος, ἀποκρίθηκε, ἀπὸ μέσα ἀπ' τὸ νε-
κροταφεῖο, μὲ ἓνα βραχνὸ γαύγισμα, σκουριασμένο.:

Μὴ ἦταν ὁ παλῆος Κέρβερος;

Ὅλοι λυγίσανε τὰ γόνατά τους στὸν παχὺ τάπητα
τοῦ δρόμου, ποῦ εἶχανε μὲ τόσο καὶ τόσο κόπο κάνει οἱ

τροχοὶ τῶν κάρρων καὶ τὰ τόσα πόδια τῶν ἀλόγων.

Ὁ σκύλος ἀκουγότανε νὰ γαυγίζῃ· οἱ κορυφές τῶν κυπαρισσιῶν ἀρχίσανε νὰ κινοῦνται...

Ὁ παπᾶς ἄρχισε νὰ λέγῃ ἓνα ὄρκο φοβερό, ποῦ οἱ ἐπαναστάτες κίτρινοι τὸν ξαναεῖπανε.

— Ὁρκιζόμεθα !..

Καὶ τρεῖς χιλιάδες χέρια ὠπλισμένα μὲ μαχαῖρες, κουμποῦρες, κάμες, ἀπλωθήκανε...

Ἐπειτα ἀφοῦ τοὺς ἔβγαλε καὶ αὐτὸς ἓνα λόγο γιὰ τοὺς φόρους, πρὸ πάντων ἐκείνους ποὺ βάζουνε στὰ ὄσπρια, τοὺς εἶπε νὰ ψάλουν ὅλοι μαζί τὸν ὕμνο τῆς ἐλευθερίας.

Καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸ ἄρχισε πρῶτος νὰ τραγουδᾷ.

Τὸ πλῆθος τὸν ἐμιμήθηκε. Καὶ ἔτσι τὸ τραγούδι τῆς ἐλευθερίας ἄρχισε νὰ τραγουδιέται ἀπὸ φωνές βραχνές, χονδρές, λεπτές, φάλτσες, ἄλλες πιὸ ἐμπρὸς κι' ἄλλες πιὸ πίσω... Τὸ σκυλί οὖρλιαζε στὴ μάνδρα σὰ νὰ εἶχε ἐνθουσιασθῇ καὶ αὐτὸ μὲ τὸ τραγούδι τῆς ἐλευθερίας.

Κάποιος εἶπε ἔξαφνα, ὅτι εἶδε ἓνα ἄσπρο πρᾶγμα, βρυκόλακα ἢ φάντασμα, δίχως ἄλλο, νὰ βγῇ ἀπ' τὸ νεκροταφεῖο καὶ νὰ κρυφθῇ πίσω ἀπὸ ἓνα δέντρο τοῦ ὁρόμου.

Αὐτὸ γρήγορα γίνηκε γνωστὸ καὶ τὸ τραγούδι κινδύνευε νὰ σβῇ, ὅταν ὁ παπᾶς, ποὺ τᾶκουσε, τοὺς εἶπε, ὅτι ἦταν αὐτὸ ὁ νεκροθάφτης, ποὺ εἶχε βγῇ μὲ τὰ νυχτικά του νὰ δῇ κι' αὐτὸς τί τρέχει!...

Τὸ πλῆθος ἔφυγε. Ὁ Φαρφουλᾶς κύτταξε τὸν οὐρανὸ, καθὼς προχωροῦσε στὴν πόλι. Εἶδε τὴν ἡμισέληνον νὰ ἔχῃ γίνει κόκκινη καὶ νὰ ἔχῃ στραφῇ σὰ φέτα καρπούζιοῦ σὲ ἄόρατο τραπέζι.

Τοῦ φάνηκε μεγάλο σημεῖο.

Εἶχαν περάσει λίγες μέρες. Ἐνα ἀπόγευμα στὴν πλατεῖα ὁ μπαρμπέρης Μυρμίσγκης, κοντὰ στοῦ κλειστοῦ μαγαζιῦ του, διάβαζε ἐφημερίδα κυκλωμένος ἀπὸ τὸν Παλάβρα τὸν ταβερνιάρη καὶ ἄλλους πελάτες του, ποὺ περίμεναν ν' ἀκούσουνε νέα, ποὺ θὰ τοὺς ἔλεγε ἅμα διάβαζε. Φαίνεται σ' ἓνα μέρος ἐνθουσιάστηκε γιατί ἄρχισε νὰ λέγῃ:

— Μπράβο!... Μπράβο Ἀγγελάδη!... Ἔτσι! Ἀ!..

Οἱ ἄλλοι πλησιάσανε περισσότερο καὶ σκύψανε κυττάζοντας τὴν κατάφορτη ἀπὸ γράμματα ἐφημερίδα, χωρὶς νὰ βγάζουνε τίποτα. Ἐνας γνωρίζοντας ἀπὸ συλλαβισμό, ἔκανε νὰ συλλαβίσῃ μιὰ ρεκλάμα, ἓνας ἄλλος τράβηξε, χωρὶς νὰ ξέρῃ νὰ διαβάξῃ, τὴν ἐφημερίδα.

— Γιά!...

— Μωρὲ τί γιὰ καὶ γιά!... Ἐδῶ ἔχουμε μεγάλα πράματα! Τὶ νὰ σᾶς πῶ, βρὲ παιδιά! Πάντοτε εἶχα μιὰ ἰδέα ὅτι ὁ Ἀγγελάδης εἶχε καρδιά, γιατί εἶχε σκληρὲς πολὺ τίς τρίχες. Χαλοῦσα дуό...

— Μὰ πές μας, ἀδελφέ, τί ἔκανε;

— Ἔ, νά! Στὴ Βουλὴ τὰ ἔβαλε μὲ οὐλοὺς! Ἐβγαλε ἓνα λόγο παλληκαρήσιο! καὶ τοὺς εἶπε νὰ μὴ στείλουνε στρατὸ γιὰ νὰ μὴ συμβοῦνε μεγάλα πράματα!..

— Δὲν εἶπε καὶ καμμιά ψευτιά!

Ἐνας ψηλὸς ἀρματωμένος, ποὺ εἶχε σταθῇ κι' ἄκουγε, εἶπε, φέρνοντας τὸ χέρι στοῦ μουστάκι του τὸ κατὰμαυρο. Ὁ κύκλος τῶν ἀκροατῶν ἀνοιξε διὰ νὰ τὸν δεχθῇ καὶ αὐτόν.

Ὁ μπαρμπέρης ὅμως θυμήθηκε ὅτι αὐτόν πάντα τὸν ἔβλεπε σ' ἓνα ἄλλο κουρεῖο, κεῖ κοντὰ, νὰ πηγαίνει καὶ γιὰ τοῦτο δὲν τοῦ ἀπάντησε, ἀλλὰ ἑξακολούθηκε:

— Ναί· ὁ ὑπουργὸς ἀγρίεψε καὶ λέει τοῦ Ἀγγελάδη. Θὰ στείλῳ στρατὸ καὶ θὰ τοὺς κάμω καὶ θὰ τοὺς δειξῶ!

— Θὰ μᾶς κόψῃ τὰ πράσα!

— Δὲν ἔρχεται ὁ ἀσίκης αὐτός!

— Σωπᾶτε!.. Καὶ λέει πάλι ὁ Ἀγγελάδης. Μιὰ.

στιγμή!... Ὁ Μυρμίγκης κύτταξε τὴν ἡμερίδα καὶ ἄρχισε νὰ διαβάζη.

— Ναί· τοῦ λέει, θὰ στείλῃς, ἀλλὰ θὰ μετανιώσῃς γρήγορα, γιατί οἱ πατριῶτες μου δὲν εἶναι ἄνθρωποι, ποὺ πτοοῦνται!...

— Τί ἔχει νὰ πῇ πτοοῦνται; ρώτησε σιγὰ ἓνας τὸν διπλανό του...

— Νά!.. δὲν πατιοῦνται! τοῦ ἐξήγησε ὁ ἄλλος, ποὺ δὲν τοὺς καβαλλᾷ κανεὶς!..

— Σωπάτε!.. Θὰ ἐρεθισθοῦνε περισσότερο καὶ θὰ δῆτε τρομερὰ πράγματα!.. Ὁ πρωθυπουργός... ἔχει ἓνα μεγάλο λόγο ἐδῶ αὐτουνοῦ!

“Ὅλο γιὰ μᾶς λέει!...

— Καὶ τί λέει αὐτός;

— Πάνω κάτω σάν τὸν ὑπουργό του. Νὰ στείλουνε στρατό!!

— Τὸ ἄτιμο τὸν πρωθυπουργό!

— “Ἄς στείλουν!

— Καὶ μιὰ φορά, τὸν παλῆο καιρό, εἶχανε ἔρθει δὲν ξέρω πόσοι καβαλλαρέοι καὶ δὲν ἔμεινε ρουθοῦνι!

Ὁ Μυρμίγκης ἄρχισε νὰ κουνᾷ τὸ κεφάλι καὶ νὰ τραβᾷ κάμποσες τρίχες, ποὺ εἶχε μακρυές κάτω ἀπ’ τὰ χεῖλια του, κατὰ τὴ-μόδα, ποὺ ἔδωσε ὁ Θεὸς στὸν τράγο.

— Κακὸ πρᾶμα!... εἶπε. Αἷμα ἀδελφικὸ νὰ χυθῇ!... “Ἄν ἔρθῃ ὁ στρατός;

— “Ἄς ἔρθῃ!... Ποιὸς φταίει;...

“Ἐνας ψηλὸς ἄνθρωπος, μὲ ὑποδήματα ψηλά, περνοῦσε κείνη τὴ στιγμὴ βιαστικός.

— Ὁ Καμᾶκος! Θὰ ξέρῃ αὐτὸς κάτι νέο!... Καμᾶκο! “Ἐ, Καμᾶκο! Σσσσ...

Ὁ Καμᾶκος ἄκουσε ἐπιτέλους καὶ στράφηκε. Ὁ μπαρμπέρης ἀφήνοντας τοὺς ἄλλους πῆγε γρήγορα κοντά του.

— Τί νέα;

— Κακά!! Στρατός πολὺς ἔρχεται! “Υστερα ἀπὸ κά-

μποση ώρα θά είναι έδω!... "Ένα τραίνο γεμάτο τίγκα! Καί έρχονται μέ απόφαση νά χτυπήσουν!

Μιά ζητωκραυγή ήλθε από μακριά, καί ένας δγκος, ένα πλήθος φάνηκε νά χύνεται στο δρόμο καί νά έρχεται πρὸς τά έκει.

‘Ο Φαρφουλάς!

Μαυρες σημαίες είχανε μαζύ τους. Ήταν ένα πλήθος από φουστανελαδες χωρικούς, μαθητές, έμπόρους καί διαφόρους άλλους, που πηδοῦσε, χόρευε, φώναζε, χειροκροτοῦσε σά μεθυμένο. Καί ὅλοι ὀπλοφοροῦντες καί τά ἄρματα τους καθαρά, γυαλισμένα λαμποκοποῦσαν.

Στή μέση ὁ Φαρφουλάς ἄοπλος, μέ μόνο τό ραβδί του στο χέρι σά νά διεύθυνε κείνο τό πανδαιμόνιο.

* *

‘Ο Φαρφουλάς είχε μάθει ὅτι στρατός δέ θά ἀργοῦσε νά φανή, αλλά τότε δέν ήξερε. Είχε στείλει πολλούς ὀπλοφόρους νά φρουρήσουνε τίς γέφυρες μέ τή διαταγή νά τίς τινάξουνε μέ δυναμίτη μόλις φαινότανε ἀμαξοστοιχία μέ στρατό!

Τό πλήθος κείνη τήν ἡμέρα είχε μαζευτῇ ἑνωρίς, έξω ἀπ’ τό σπίτι του, γιά τήν συνηθισμένη διαδήλωσι γύρω στήν πόλη. Καί τήν ἡμέρα κείνη ήτανε πῶ ὀρμητικό ἀπό κάθε ἄλλη φορά. ‘Ο Σταυρίδης, ὁ Παλούμης καί ἄλλοι τρέχανε πάνω, κάτω δίνοντας διαταγές.

Μέσα στήν αὐλή λίγοι ἔμπαιναν. "Επρεπε κανείς νά εἶνε πολύ ἔμπιστος καί μέ κάποιο ἀξίωμα γιά νά τόν ἀφήσουνε νά μπῇ καί νά μείνη στήν αὐλή.

Πολλοί ὅμως ἀπ’ τοῦς έξω ἀρχίσανε νά μουρμουρίζουνε γιά τίς προτιμήσεις, πῶς ἑνῶ ἀκόμα δέν είχε γίνει ἀρχή τῆς Δημοκρατίας, παρουσιάζονταν οἱ εὐνοοῦμενοι καί φίλοι... Μά κι’ αὐτοί θά γίνονταν ἀντίθετοι...

Καί τό πλήθος μαζεῦόταν έξω μέ βοή, ζητώντας τόν ἀρχηγό.

Ὁ Φαρφουλᾶς ἦτανε θυμωμένος μὲ τοὺς ὑπαρχηγούς του. Τοὺς εἶχε πῆ νὰ ἀρχίσουνε τὰ γυμνάσια τῶν πολιτῶν στὶς πλατεῖας, ἀλλὰ ἀντὶ νὰ δῇ, ὅταν ξαφνικὰ πῆγε μιὰ μέρα, τὸ πλῆθος ποὺ πίστευε, εἶδε πενήντα ἕως ἑξήντα ἀνθρώπους τοῦ ὄχλου στὴ γραμμή, τοὺς περισσότερους χωρὶς μουστάκια, ξυπόλους, μόλις ἔχοντας πάρει τὸ ἀπολυτήριο τῶν παιδιῶν τῆς ἀγορᾶς. Οἱ ἄλλοι; Δὲν εἶχε πάει κανεὶς ! Τὰ ξέρανε, λέγανε, τὰ γυμνάσια. Ἀπὸ γυμνάσια ἄλλο τίποτα !

Ἀλλὰ δὲν τοῦ ἔφθανε αὐτό, νὰ καὶ ὁ γέρο-δάσκαλος ὁ Ἀχλάδας στὴ μέση ! Αὐτὸν δὲ μποροῦσαν νὰ τὸν ἐμποδίσουνε νὰ μπῇ, γιατί κατοικοῦσε στὸ ἴδιο σπίτι.

— Ἐ σεῖς, πῶς πᾶτε ; εἶπε μπαίνοντας στὸ δωμάτιο τοῦ Φαρφουλᾶ. Πάλι διαδήλωση βλέπω ! Μὰ μοῦ φαίνεται κύριε Φαρφουλᾶ ὅτι ὁ λαὸς καὶ κοιμισμένος ποὺ ἦταν πρὶν ξυπνήσῃ τὸ ἔκανε αὐτὸ πολὺ καλά!..

Καὶ τὰ μάτια τοῦ γέρου τὸν ἐνωχλοῦσαν φοβερὰ πίσω ἀπ' τὰ γυαλιά του καὶ τοῦ ἐρχότανε, τοῦ Φαρφουλᾶ ἐπιθυμία νὰ διατάξῃ νὰ τὸν πετάξουνε ἔξω φορτώνοντας στὴ ράχη του κάμποσες ξυλιές !. Ἀλλὰ ὁ Παλούμης καὶ ὁ Σταυρίδης μπήκανε μέσα. Ἐπρεπε νὰ βγῇ ἐπὶ τέλους. Ὁ λαὸς περίμενε !..

Ἄκουσε τοὺς δυὸ συμβούλους του καὶ βγῆκε. Ὁ γέρο Ἀχλάδας τὸν προσπέρασε καὶ παρουσιάσθηκε πρῶτος ἔξω.

Μιὰ ζητωκραυγὴ τὸν ὑποδέχτηκε ἀπὸ τοὺς προνομιούχους τῆς αὐλῆς. Ὁ γέρο Ἀχλάδας τοὺς χαιρέτησε μὲ εὐγένεια, ἐνῶ τὰ πονηρά ματάκια του τοὺς κυττάζανε περιγελαστικά.

Οἱ προνομοιοῦχοι εἶδανε τὸ λάθος των καὶ πειραγμένοι θελήσανε νὰ τὸ μπαλώσουνε μὲ τὸ νὰ γελάσῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον:

— Εἶνε ἔμπιστος ἀπ' τοὺς ἐμπίστους !.. Πατριώτης σωστός !! εἶπαν.

Καί αὐτὴν τὴν ἡμέρα ἡ διαδήλωσι ἦτανε πιό μεγάλη, πιό ὀρμητικὴ.

Εἶχε περάσει πολλοὺς δρόμους καὶ κατέβηκε στὴν ἀγορά, ὅπου ὁ Καμᾶκος ἅμα τὴν εἶδε ἔπεσε στὴ μέση, ἔσπρωξε, τὸν ἔσπρωξαν καὶ πλησίασε τὸ Φαρφουλᾶ καὶ κάτι τοῦ εἶπε. Ὁ Φαρφουλᾶς σήκωσε περισσότερο τὸ κεφάλι καὶ κίνησε νευρικά, γρήγορα τὸ ράβδι του.

— Τι τρέχει ; τὸν ρωτήσανε πολλοί.

Στὴν ἄκρη τοῦ πεζοδρομίου ὁ μπαρμπέρης Μυρμύγκης ἔλεγε χωρὶς νὰ τὸν ρωτᾶνε·

— Ξέρετε ; Στρατὸς ἔρχεται ! ἔχει ἀπόφασι νὰ χτυπήσῃ !

Πολλοὶ γεμάτοι ἐνθουσιασμό καὶ ἀγκαλιασμένοι σὰ νὰ τοὺς ἔρριχναν αὐτὲς οἱ λέξεις ξορκισμοὺς, χωρίζανε...

Ὁ Φαρφουλᾶς εἶχε σταθῇ καὶ μιλοῦσε κυκλωμένος ἀπ' τὸ πλῆθος.

Ἔπρεπε νὰ τρέξουνε, νὰ ἐμποδίσουνε τὸν στρατὸ νὰ μπῇ στὴν πόλι !..

— Ἐμπρός !...

Κανένας δὲν τὸν ἀκολούθησε καὶ μόνο δυὸ τρεῖς μάγκες, ἄοπλοι ἔκαναν νὰ προχωρήσουν ... Οἱ ἄλλοι ἔμειναν καρφωμένοι στίς θέσεις τους.

Ξαφνικά πολλοὶ ἄνθρωποι ξεφύτρωσαν ἀπὸ ἓνα δρόμο τρέχοντας.

— Ἐρχονται !... φώναξαν.

Μὲ μιᾶς, τότε, ὅλος ἐκεῖνος ὁ λαὸς ταραχθῆκε, σκορπίσθηκε, χάθηκε σὰ μάζεμα σκουπιδιῶν ἐλαφρῶν ἀπὸ δυνατὸ ἄνεμο !.

Σὲ λίγο ἀρκετὰ ὅπλα, σπάθες, πιστόλια καὶ ἄλλα διάφορα ἦταν σκορπισμένα στοὺς ἔρημους δρόμους καὶ στὴν πλατεῖα.

Ὁ Φαρμουλᾶς προσπάθησε νὰ τοὺς κρατήσῃ στὴν ἀρχή.

— Μὴ φεύγετε, μὴ ...

‘Αλλ’ ἡ σκόνη ποῦ σηκώνανε τὰ πόδια τους ἀπάντησε στὰ λόγια του καὶ τὸν πλησίασε. Σὲ δυὸ ποῦ βράδυναν γιατί εἶχανε πέσει, θύμισε τὸν ὄρκο ποῦ εἶχανε κάνει.

Γύρισε καὶ τὸν εἶδε ὁ ἕνας καὶ χωρὶς νὰ μιλήσῃ ἔτρεξε πιὸ γρήγορα γιὰ νὰ προφτάσῃ τὸν σύντροφό του.

“Εμείνε μόνος. Ἡ πλατεῖα ἔρημη. Μιὰ μεγάλη λύπη τὸν βάρυνε, τὸν βάρυνε, καὶ αὐτὴ τὸν ἔκανε νὰ θέλῃ νὰ τὸν συλλάβουνε γιὰ νὰ ξαλαφρώσῃ ἀπ’ αὐτή.

Εἶδε τὸ στρατὸ νὰ ἔρχεται σιγὰ μὲ τὰ ὄπλα ἔτοιμα σὰν κυνηγοὶ ἐτοιμασμένοι γιὰ τὸ θήραμα. Τὸ στήθος εἶχανε γεμᾶτο φουσέκια καὶ βαδίζανε σιγὰ, σιγὰ χωρὶς φωνές μέσα στὴν πλατεῖα, ποῦ σὲ μιὰν ἄκρῃ της βλέπανε μόνο ὄρθιο τὸν Φαρφουλᾶ.

Δυὸ, τρεῖς καρέκλες πεσμένες χάμω καὶ διάφορα ὄπλα, καπέλλα καὶ ἄλλα πράγματα ποῦ δῶ καὶ κεῖ μαυρίζανε τὸν ἄσπρο δρόμο μαρτυροῦσανε τὸν ἀνεμοστρόβιλο ποῦ πέρασε.

“Ὁ Φαρφουλᾶς τοὺς περίμενε ἀκίνητος σὰ μαρμαρωμένος, μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα στὸ στήθος.

Πλησίαζαν. “Εβλεπε, ὁ Φαρφουλᾶς τὰ πρόσωπα τῶν στρατιωτῶν ἄγρια, κίτρινα... “Ὅλοι τὸν κύτταζαν. “Ενας ἀξιωματικὸς τὸν πλησίασε.

— Εἶσαι ὁ Φαρφουλᾶς;

Κίνησε τὸ κεφάλι μόνο χωρὶς νὰ πῇ λέξη.

— Σὲ συλλαμβάνω!...

Γνώρισε ἓνα γνωστό του, ἀξιωματικό, παλῆθ’ συμμαθητὴ του. Πόσες φορὲς τοῦ εἶχε ρίξει ξύλο αὐτουνοῦ τοῦ γαλονᾶ στὸ σχολειό!...

“Ὁ μπαρμπέρης μισοάνοιξε τὴν πόρτα τοῦ κουρείου καὶ ἀφοῦ κύτταξε ἔξω γιὰ λίγο, τὴν ἔκλεισε πάλι.

— Τὸν ἀρπάξανε! εἶπε στὸ φίλο του τὸν ιαβερνιάρη, ποῦ βρισκότανε τρυπωμένος μέσα.

— Αὐτὸς θὰ τὰ πληρώσῃ γιὰ ὅλους.

ΤΟ ΧΑΡΟΥΜΕΝΟ ΜΑΓΑΖΙ

Ἡ μέρα ἔκλαιγε καὶ γελοῦσε. Λεπτὴ βροχὴ ἔπεφτε καὶ ἥλιος φώτιζε.

Εἶχα μπῆ στὴν ἀγορὰ ὄχι γιὰ νὰ ψωνίσω, ἔτσι, χωρίς νὰ ξέρω γιατί. Ἡ στενοχώρια ποὺ μ' ἔσφιγγε δυνάτᾳ μὲ πηγαινε δῶ καὶ κεῖ ἄσκοπα.

Καθὼς γύριζα στοὺς δρόμους τῆς ἀγορᾶς, σταμάτησα ἔξω ἀπὸ ἓνα μαγαζὶ ποὺ μέσα γινόταν μεγάλος θόρυβος. "Ὅλοι κεῖ μέσα, φώναζαν, γελοῦσαν, χτυποῦσαν, ἔκαναν διαβολεμένη ταραχὴ

—Μωρὲ δῶ μέσα, εἶπα, μαζεύτηκε ὅλη ἡ χαρά!...

Εἶδα καὶ μιὰ μορφή γνωστή. Τὸ μάγερα τὸ Ρογκάκη. Τὸν ἤξερα ἀπ' ἄλλο μαγαζὶ. Μὰ τοῦ ἔπρεπε νᾶναι σ' αὐτὸ τὸ χαρούμενο, ποὺ ἔβραζε ἀπὸ χαρὰ γιατί κι' αὐτὸς γεμᾶτος εὐθυμία ἦταν.

Φοροῦσε ἓνα ψηλὸ ἄσπρο σκοῦφο χωρίς νὰ τὸν ἔχη τσακίσει διόλου, σὰν παληάτσικο, καὶ φώναζε ἄγρια κι' αὐτὸς μέσ' στὸ μεγάλο θόρυβο ποὺ γινόταν. Κι' ἄκουσα τὴ στριγγιὰ φωνὴ του νὰ λέη :

—Τὰ σηκοτάκια περπατοῦνε !

Τὰ σηκοτάκια, ποῦλεγε ὅτι περπατοῦν, ἦταν σ' ἓνα πιᾶτο μέσα, καὶ τὰ πηγαινε ὁ ὑπάλληλος κρατῶντας τὰ ψηλά, σὲ κεῖνον ποὺ τᾶχε διατάξει.

Μ' ἔσυρε ἡ θεά τοῦ Ρογκάκη καὶ ἡ χαρὰ ποὺ ἔβραζε μέσα κεῖ καὶ μπῆκα κι' ἐγώ. Ἴσως ἔπαιονα λίγη χαρὰ

"Ἄν καὶ εἶχε καιρὸ νὰ μὲ δῇ ὁ Ρογκάκης μὲ γνώρισε. Ἐβγαλε τὸ σκοῦφο του παίρνοντάς τον κωμικὰ ἀπὸ πάνω, ἀπὸ μικρὴ φουντίτσα ἄσπρη, καὶ μὲ χαιρέτησε.

Πέρασα ἀπὸ τραπέζια γεμᾶτα ἀνθρώπους, ποὺ θορυβοῦσαν καὶ κάθησα σ' ἓνα, ποὺ μόνο δυὸ καθόντουσαν.

Αὐτοὶ μὲ τὰ ποτήρια ἐμπρὸς τοὺς γεμᾶτα ἀπ' τὸ κίτρινο κρασί, σιγοτραγουδοῦσαν :

Ἄν εἴσαι δοσμαρίνι
νὰ πέσουν τάνθη σου.

Οὔτε πρόσεξαν διόλου σὲ μένα σᾶν νὰ μὴ μ' ἐβλεπαν, σὰ νᾶμουν ἀόρατος σ' αὐτούς.

Κάτι παρήγγειλα καὶ περίμενα.

Δεξιὰ, ἀριστερά, παντοῦ φωνές, γέλια. Κι' ἀπάνω ἀπ' ὅλα ἀκουγόταν ἡ φωνὴ τοῦ Ρογκάκη, ποὺ φώναζε γιὰ τὶς πατάτες, τὰ ψητά του ὅτι περπατοῦν, κι' ἐβρίζε τοὺς πελάτες, ποὺ τὸν πείραζαν, γιὰ νὰ βρίση.

Καὶ γελαστός, γελαστός σ' ὅλα αὐτά.

Δὲν μποροῦσα στὴν ἀρχὴ νὰ καταλάβω γιὰ ἓναν χτύπο, ποὺ ἔπεφτε μέσ' στὸ θόρυβο τοῦ μαγαζιοῦ, κάθε τόσο, χτύπος μεγάλος, σὰ βρόντος κανονιοῦ μέσα σὲ ἰαχὴ μαχητῶν.

Πρόσεξα νὰ δῶ. Τίποτα Ἀναγκάστηκα νὰ ρωτήσω ἓναν ὑπάλληλο. Κι' αὐτὸς μοῦ εἶπε :

Ὁ Ρογκάκης ἄνοιγε κι' ἐκλείνε δυνατὰ τὴν πόρτα τοῦ φούρνου. Κι' αὐτὸ χωρὶς αἰτία, ἔτσι νὰ δυναμῶνῃ τὸ διαβολικὸ θόρυβο τοῦ μαγαζιοῦ.

Ἕνας ἄντρας μὲ μακρυὰ ξανθὰ μουστάκια εἶχε μπῆ καὶ πέρασε ἀπὸ κοντά μου.

— Λάζαρε ! τοῦ φώναξε κάποιος ἀπὸ τὸ διπλάνό μου τραπέζι.

Αὐτὸς ἐστράφηκε :

— Βρὲ, ἔκανε.

— Ἔλα κάθησε .

— Τί νὰ καθίσω, ξέρεις πῶς εἶμαι ; Γιὰ νὰ σκάσω!..

— Ἔλα νὰ πάρῃς ἓνα...

— Ἄς τὸ πάρω... ποὺ νὰ πάρῃ ὁ διάβολος...

Τὸν ἤξερα αὐτόν. Ἦταν ἓνας ἄνθρωπος πάντα εὐθυμὸς καὶ τραγουδιστὴς σατυρικῶν τραγουδιῶν. Γι' αὐτόν ἔλεγα γώ, πῶς ὁ πλάστης τὸν εἶχε φτιάσει γιὰ ἡθοποιοκωμικό, καὶ ἡ Μοῖρα ποὺ πολὺ συχνὰ πάει κόντρα σὲ

ὅτι τέτοιο φτιάχνει ὁ πλάστης, τὸν ἔκατε ψαρά. Κι' ἀγαποῦσε τὸ θέατρο μὲ μανία...

— Νὰ κ' ἓνας στενοχωρημένος, εἶπα τώρα μὲ τὸ νοῦ μου.

Κάτι ποῦχα παραγγεῖλει ἦρθε ἐπὶ τέλους, ἀφοῦ πρῶτα ἀκούστηκε ἡ φωνάρα τοῦ Ρογκάκη νὰ λέη...

— Οἱ λίγες μαρίδες περπατοῦνε!

Ὁ θόρυβος ξακολουθοῦσε μέγας καὶ κάθε τόσο, καὶ ὁ κρότος τῆς πόρτας τοῦ φούρνου, πού ἄνοιγε κ' ἔκλεινε δυνατά ὁ Ρογκάκης,

Οἱ δυὸ πού καθόντουσαν στὸ δικό μου τραπέζι σηκώθηκαν νὰ φύγουν.

— Ἐφημερίδες ! Μιὰ φωνὴ ἐφημεριδοπώλῃ ἀπ' τὴν πόρτα κεῖνῃ τῇ στιγμῇ !

— Βρέ, ἔ... ἔλα δῶ..ἐφημερίδες ! τοῦ φώναζε ὁ ἓνας.

— Ἐφημερίδες !. βοήθησε κι' ἓνας ὑπάλληλος,

Ὁ ἐφημεριδοπώλῃς ἦρθε.

— Ποιὰ ἐφημερίδα θέλετε; ρώτησε.

— Θέλω μιὰ μὲ πολλὰ γράμματα !. "Ὅχι ἀπ' ἐκεῖνες! Θέλω μὲ πολλὰ γράμματα! Χαρτί ὅταν θέλω ἀγοράζω..

Τὰ ἔλεγε αὐτά, γιατί πολλές ἦταν ἄσπρες ἀπ' τὴ λογοκρισία...

Πῆρε μιὰ ποῦχε πολλὰ γράμματα κι' ἔφυγε μὲ τὸ σύντροφό του.

Κοντὰ στὴν πόρτα ὅμως πού ἦταν ἡ κουζίνα τὸν περίμενε ὁ Ρογκάκης...

— Βρέ ἐφημερίδα, μοῦ θέλεις νὰ διαβάσης; Σὺ δὲ βλέπεις τὴ μύτη σου !

Κάτι τοῦ ἀπάντησε αὐτός, πού δὲ μπρόρεσα ν' ἀκούσω. Καὶ ὁ Ρογκάκης δυνατά, καθὼς στεκόταν ὀρθιος μὲ τὸ σκοῦφο του, πίσω ἀπ' τὶς κατσαρόλες πού ἄχνιζαν :

— Πήγαινε γρήγορα νὰ κοιμηθῇς! Γιὰ σένα εἶναι μεσάνυχτα!. Καὶ ἀπὸ τὸ πεζοδρόμιο!.,

Δυὸ μὲ ὕφος θλιμμένο ἦρθαν στὸ τραπέζι μου καὶ κάθισαν.

— 'Αλλοίμονο, εἶπε ὁ ἕνας, ὅπως πᾶμε!

— 'Αλλοίμονο, εἶπε καὶ ὁ ἄλλος, καὶ τρεῖς ἀλλοίμονοι! Δὲ μπορῶ οὔτε τὰ μισὰ ἔξοδά μου νὰ βγάλω! Φέρε μας, παιδί μου, μισή, ὅκᾳ καὶ λίγο μεζὲ γιὰ τὸ κρασί..

— Τὰ λεφτά εἶνε ἀκριβὰ σήμερα, ἀλλὰ τί νὰ κάνης μπορεῖς νὰ μὴ πιῆς ;.

— Ἔχω καὶ κεῖνη τὴν ὑπόθεσιν..

Ἐνᾶς κίτρινος καὶ παχὺς ἄνθρωπος, μὲ χοντρά μουστάκια ποὺ σκέπαζαν τὸ στόμα του μπῆκε μέσα κρατώντας μιὰ κιθάρα..

— Νικόλα, ὅλα παῖξε μας τίποτα, τοῦ φώναξαν ἀπ' τὸ τραπέζι, ποὺ εἶχε καθήσει ὁ Λάζαρος.

— Μὰ πῶς νὰ παίξω, ἐδῶ εἶνε χαλασμός κυρίου!

— Νᾶρθης κοντά μας, θὰ σ' ἀκοῦμε μεῖς..

Κάτι εἶπε ὁ Νικόλας, ποὺ δὲν ἄκουσα. Μὰ καὶ οἱ ἄλλοι δὲν ἄκουσαν γιὰτὶ ρώτησαν :

— Τί, τί" εἶπες;

— Λέω, ποῦ θὰ καθίσω, τοὺς ἀπήντησε αὐτὸς δυναμώνοντας τὴ βραχνή καὶ ἀδύνατη φωνή του.

— Νὰ κοντά στὸν κύριο, τοῦ εἶπε κεῖνος ποὺ τὸν εἶχε φωνάξει δείχνοντας μιὰ θέσει ποὺ ἔμενε ἄδεια κοντά μου.

Κ' ἔπειτα σὲ μένα;

— Ἐπιτρέπεται;

— Πῶς, πῶς, τί λέτε;.

Τώρα μὲ εἶδε καὶ ὁ Λάζαρος.

— Πῶς ἔχετε; μὲ ρώτησε.

Ἦταν πάντα εὐγενικός.

Ὁ Νικόλας βρῆκε μιὰ καρέκλα, κάθησε κι' ἄρχισε νὰ προσπαθῇ νὰ κουρντίσῃ τὴν κιθάρα του μέσα σὲ κεῖνο τὸ θόρυβο.

— Λουκᾶ ! ἔ Λουκᾶ ! μιὰ φωνὴ δυνατὴ ἀπ' τὰ πέρα τραπέζια.

Οἱ δυὸ ποὺ καθόντουσαν στὸ δικό μου τραπέζι, γύρισαν καὶ κύτταξαν...

— Ἔ, Μῆτσο ! καὶ σὺ ἐδῶ;.

— Τι νά κάνουμε, οί στραβοί ό ένας κοντά στόν άλλον πάνε στόν "Αδη! Πῶς πᾶς.

— Χάλια, χάλια!

— Κ' έγώ πάλι; Έχω ἄλλα!.. ἄστα! Ρίχτο ἔξω, ἔξω!..

Ὁ κοντινός μου ἀναστέναξε γιά ἀπάντηση. Σώπα-σαν.

Ὁ Νικόλας ἐπιτέλους κούρντισε τήν κιθάρα σου.

— Θά σᾶς παίξω εἶπε, Ναμπούκο.

— Τί, τί;

— Ναμπούκο, δηλαδή Ναβουχοδονόσορα.

— Καλά παῖχτοι!*

Ὁ Νικόλας ἄρχισε νά παίζη, κ' ἔπειτα τραγούδησε μέ βραχνή φωνή:

Σπεῦσον σκέψι

πικρῆς διανοίας

Αὐτοί πρόσεξαν λίγο, ἔπειτα ἄρχισαν νά μιλοῦν.

Καί ό Νικόλας στάθηκε.

— Μά δέν ἀκοῦτε! εἶπε. Ἄκοῦτε ντέ!

— Τί εἶναι, τί τρέχει;

— Μά δέν ἀκοῦτε λέω!

— Καλά, παῖξε κι' ἀκοῦμε.

— Καί ό Νικόλας μέ τή βραχνή φωνή του:

ὦ Θεέ έκ τῶν ἄνω

δέν βλέπεις...

— Τό τί γίνεται δῶ κάτω! ξεπετάχτηκε μιᾶ φωνή γερῇ γεμάτῃ εὐθυμία, ἡ φωνή τοῦ Λάζαρου.

Γύρισα καί τόν εἶδα. Εἶχε ἀλλάξει. Δέν ἦταν στενοχωρημένος πιά. Τό καπέλλο του τῶχε στραβά καί τὰ μάτια του ἔλαμπαν ἀπό εὐχαρίστησι.

Ὁ μουσικός ξακολουθοῦσε:

Λαοὺς ἐκλεκτοὺς

ἐξεορίστους...

— Μωρὲ Νικόλα, τοῦ φώναξε ἕνας ἀπ' τὴν παρέα, δὲν μᾶς παίζεις αὐτό : Πέντε ποντικοὶ βαρβατοί...

— Μωρὲ, μωρὲ, διαμαρτυρήθηκε ὁ Νικόλας μὲ τὴν ἀδύνατη καὶ βραχνὴ φωνή του, ἐδῶ παίζω Βέρδη καὶ θέλετε αὐτά ! Αὐτά τι νὰ τὰ κάνετε αὐτά !

— Καλὰ τὰ λέει αὐτά, εἶπε ὁ Λάζαρος.

— Σταθῆτε!. Θὰ σᾶς παίξω Ριγκολέτο..

— Ριγκολέτο!.. ναί, ναί.. ἐμπρός!.

— Δώστε μου πρῶτα αὐτὸν τὸ μεζέ, γιατί μπουκιά δὲν ἔβαλα ἀπὸ χτὲς τὸ βράδυ στὸ στόμα μου..

— Νὰ πάρτον..

Καὶ ὁ Λάζαρος τοῦ πρόσφερε τὸ μεζέ..

— Τώρα κι' αὐτό, τοῦ εἶπε ἅμα τὸν ἔφαγε, δίνοντάς του ἕνα ποτήρι κρασί..

— "Α, εὐχαριστῶ !

Καὶ ὁ Νικόλας τῶπιε μὲ μιὰς.

— "Αλλο ἕνα..

Καὶ τὸ δεύτερο ἔγινε ἄφαντο.

Ὁ Νικόλας ἄρπαξε τὴν κιθάρα του, ποῦ τὴν εἶχε μέσ' τὰ γόνατά του ;

— "Αντε, φώναξε ἀλλαγμένος ὅλος, θὰ τὸ κάψουμε ! Θὰ σᾶς παίξω τὸν καροτσιέρη!

Κι' ἄρχισε νὰ παίξῃ τὸν καροτσιέρη καὶ νὰ τὸν τραγουδᾷ. Μαζὶ του ἄρχισε καὶ ἡ παρέα καὶ ὅλοι γύρω. Κι' αὐτοὶ ποῦ ἦταν κοντὰ μου, στὸ ἴδιο τραπέζι, οἱ θλιμμένοι, μὲ ἀλλαγμένο πρόσωπο τώρα εὐθυμο, τραγουδοῦσαν, φώναζαν τὸ τραγούδι τοῦ καροτσιέρη. Μαζὺ ἄρχισαν ἔλκοι νὰ χτυποῦν καὶ πηρούνια, κουτάλια, κι' ἔγινε τετοιος θόρυβος ποῦ ἔπνιξε ὅλον τὸν ἄλλον.

Ἡ φωνὴ ὅμως τοῦ Ρογκάκη ἀκούστηκε καὶ πάνω ἀπ' αὐτόν, νὰ λήῃ :

— Μωρὲ τί γίνεται κεῖ ! Βρέ, βρέ, βρέ ! Θεέ μου βρέξε κάστανα καὶ χιόνισε καρύδια !

Ἐγὼ σκεπτόμουνα.

— Δὲν εἶνε, ἔλεγα, ἡ χαρά, ἡ εὐθυμία δικιά τους, δὲν εἶνε, εἶνε ξένη ! Ὅταν ἔπειτα φύγουν . . . πάλι θὰ τὴ

βροῦνε. "Εχει αρκετὴ χαρὰ φυλακισμένη στὰ ὑπόγεια...
Μὰ τὸ χρῆμα; Μερικοὶ καλὰ . . .

Κύτταξα τὸ Ρογκάκη. Ροδοκόκκινος, μὲ τὴ μακρυὰ
καὶ γυρτὴ μύτη του, τὸ μεγάλο του σαγῶνι, στεκόταν
εὐθυμος χωρὶς νὰ ἔχη ἀνάγκη τοῦ κρασιοῦ νὰ πάρῃ εὐ-
θυμία. Πείραζε ὄλους. "Ακουγε βρισιές καὶ ἀπαντοῦσε
μὲ βρισιές χωρὶς νὰ θυμῶνῃ καὶ μὲ γέλιο.

— Τὸ ψητὸ περπατάει! φώναξε ἔπειτα ἀπὸ μιὰ
βρισιά ποῦδωσε καὶ πῆρε

Σηκώθηκα νὰ φύγω. Πλήρωσα. Χαιρέτησα τὴν παρέα,
ποῦ οὔτε μᾶκουσε καὶ τραβήχτηκα.

Περνώντας ἀπ' τὸ Ρογκάκη, στάθηκα :

— Τὶ νέα Ρογκάκη; τὸν ρώτησα.

Σήκωσε τὸ χέρι του καὶ τῶφερε κοντὰ στὸ σκουφο
του σὰ νὰ κάκανε σχῆμα ἢ χαιρετισμὸ στρατιωτικὸ κ' ἔ-
πειτα ἀπάντησε :

— "Οπως τὰ θέλει ὁ Θεός.

Ἐγὼ κάτι θυμήθηκα καὶ ρώτησα :

— Δὲ μοῦ λές, Ρογκάκη, κεῖνο τὸ παιδί σου ποῦ ἦ-
ταν ἄρρωστο, ἔγινε καλὰ;

Ἐκεῖνος τοῦ Ρογκάκη ποῦ κύτταζε δῶ καὶ κεῖ περγελαστικά,
σταμάτησε. Τὸ περγελαστικὸ ἔφυγε ἀπὸ τὰ μάτια του.

— "Α, εἶπε, πάει, πέθανε! Εἶνε δέκα πέντε μέρες....

— Τὶ λές!

— Ναί, ναί... Δὲ μπόρεσα νὰ τὸ σώσω, ἔκανα τόσα,
μὰ τίποτα... Καὶ νὰ τῶξερές τι παιδί ἦτανε! Σπάνιο παι-
δί! Ἐχῶ κάτι γράμματά του ποῦ τᾶγραφε σ' ἕνα ἐξαδέλ-
φου του καὶ στὸ θεῖο του, καὶ δὲν πρόφτασε νὰ τοὺς τὰ
στείλῃ. Τᾶχω φυλαγμένα. Αὐτὰ ἔπρεπε νὰ τὰ δῆς, τὶ
ὥραϊα ποῦ γράφει, μὲ τὶ σύνταξη, πῶς τὰ λέει...

Εἶδα τὰ μάτια τοῦ Ρογκάκη νὰ ὑγραίνωνται. Ναί,
δάκρυα ἐγέμισαν τὰ μάτια του...

Μιά φωνὴ ἀπὸ κάποιον τραπέζι:

— Βρὲ παληάνθρωπε, Ρογκάκη, τί μερίδα ἦταν αὐτὴ
ποῦ μοῦστειλές. Μὰ τί ὄλο παληανθρώπους βγάζει ἡ πα-
τρίδα σου;

Ὁ Ρογκάκης στράφηκε σ' αὐτόν:

— Ναι, ναι, τοῦ ἀπάντησε, ναι, πατριώτη μου, ὅλο παληανθρώπους βγάζει ἡ πατρίδα μας ! Δὲ βγάζει ποτὲ καλόν!

Τὰ δάκρυα ἀπ' τὰ μάτια τοῦ Ρογκάκη εἶχαν χαθῇ. Στέγνωσαν, ἢ κρύφτηκαν, ἔπεσαν μέσα του...

Ο ΟΡΚΟΣ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΑ

Ἦρθε ἐπὶ τέλους ἡ ποθητὴ ἡμέρα, ποὺ ὁ Πυθαγόρας ἔφυγε μὲ τὴν μητέρα του ἀπ' τὴ μικρὴ ἐπαρχιακὴ πόλη, γιὰ νὰ πάη στὴν πρωτεύουσα, ὅπου θὰ σπούδαζε δικηγόρος.

Λοιπὸν, ἓνα ἀπόγευμα τοὺς ἔφερε ὁ σιδηρόδρομος σὰ λαχανιασμένος ἀπ' τὸ τρέξιμο καὶ ἀπ' τὸ βάρος τους, στὴν Ἀθήνα.

Ἡ πρώτη δουλειὰ τῆς κυρίας Μασκαρίδης ἦταν, ἅμα ἀκούμπησαν τὶς βαλίτσες τους στὸ σπίτι τῆς ἐξαδέλφης τῆς καὶ ἀναπαύθηκαν λίγο, νὰ ζητήσῃ νὰ δεῖ τὸ σπίτι καὶ τὸ δωμάτιο ὅπου θὰ ἔμενε ὁ γιὸς τῆς.

Τὸ σπίτι τῷχε βρῇ ἡ ἀγαπητὴ, ἡ καλὴ ἐξαδέλφη τῆς, ἔτσι τὴν ἔλεγε τώρα καὶ κάμποσον καιρό. Πρὶν εἶχε λησμονήσει ὅχι μόνον ὅτι ἦταν ἐξαδέλφη τῆς, ἀλλὰ καὶ τὸν ὀνόμα τῆς καὶ τῆς εἶχε βγάλει ἓνα ἄλλο: Σκυλομούρα!

Αὐτὴ ἡ Σκυλομούρα τῆς εἶχε βρῇ ἓνα σπίτι τιμωτάτο, ἔτσι τῆς ἔγραφε, ποὺ μποροῦσε νὰ κατοικῇ ὁ γιὸς τῆς, νὰ κοιμᾶται χωρὶς νὰ φοβᾶται ἡ μάνα του τίποτα.

Μιά γρηὰ μὲ τὴ ζωντοχήρα κόρη τῆς ἦταν οἱ κυρίες τοῦ σπιτιοῦ. Ἡ κόρη ὅχι νέα, ἀλλὰ μιὰ θεοφοβούμενη γυναῖκα! Ἐτσι τῆς ἔγραφε. Στάθηκε ἡ καυμένη ἀτυχὴ στὸ γάμο τῆς, εἶχε πάρει ἓναν παραλυμένον...!

Στὸ σπίτι τῆς ἐξαδέλφης τῆς δὲ μποροῦσε νὰ μείνῃ ὁ Πυθαγόρας γιὰτὶ αὐτὴ εἶχε μισὴ ντρουζίνα κορίτσια. Καὶ ὁ ἄντρας τῆς θὰ ἔβλεπε μὲ κακὸ μάτι τὴν παρουσία ὁρσενικοῦ μέσα στὸ σπίτι του, ποὺ ἦταν γεμάτο θηλυκά.

Ἀπ' τὴν ἐπίσκεψιν ἔμεινε εὐχαριστημένη.

Ἡ γρηὰ ἦταν ὅμως μόνη ἐκεῖ, ἡ κόρη τῆς εἶχε βγῆ ἔξω. Τὸ δωμάτιο τοῦ γιοῦ τῆς πολὺ καλὸ...

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἄλλης ἡμέρας, μαθεύτηκε ὁ ἐρχομός τους καὶ εἶχαν ἐπισκέψεις.

Ἦταν τρεῖς φοιτητές κ' ἓνας σπουδαστὴς τῶν Καλῶν Τεχνῶν. Πατριῶτες τους.

Ἡ μάνα τοῦ Πυθαγόρα τοὺς εἶδε μὲ κακὸ μάτι. Τὶ θέλανε κι' αὐτοὶ τώρα, ποιὸς τοὺς ζήτησε...

Ἡ καλὴ τῆς ἑξαδέλφη ἔκρυψε βιαστικὰ τὴ μισὴ ντουζίνα, τὰ κορίτσια τῆς, καὶ κρύφτηκε κι' αὐτή.

Ἡ μάνα τοῦ Πυθαγόρα ἔμενε ἐκεῖ φύλακας δράκοντας τοῦ γιοῦ τῆς.

Ὁ πρῶτος ποὺ τῆς ἔκανε κακὴ ἐντύπωση ἦταν ὁ σπουδαστὴς τῶν Καλῶν Τεχνῶν. Τὶ ἀναίδεια, τί προστυχιά!.. Ἔτσι ἔλεγε ἔπειτα. Εἶχε διαφθαρῇ ὅλως διόλου αὐτὸς στὴν Ἀθήνα!

Εἶχε μπῆ μέσα στὸ σαλόνι μ' ἓνα τσιμποῦκι στὸ στόμα καὶ ὅλο πούφ, πούφ, καπνὸ ἀπ' τὸ στόμα του. Μὰ καὶ οἱ ἄλλοι δὲν πῆγαιναν πίσω. Μόλις κάθισαν ἔβγαλαν τὰ πακέτα τους καὶ χωρὶς ντροπὴ καὶ διάκριση πῆραν τσιγάρα, τᾶναψαν καὶ ἄρχισαν νὰ καπνίζουν.

Ἡ σάλα σὲ λίγο γέμισε ἀπὸ καπνὸ. Καὶ εἶχε γίνεῖ σιγὰ, σιγὰ τόσο πυκνὴ ποὺ ἡ ἑξαδέλφη, ποὺ ἀναγκάστηκε νὰ μπῇ στὴ σάλα γιὰ νὰ τοὺς χαιρετήσῃ, δὲ μπόρεσε νὰ μείνῃ κι' ἔφυγε.

Τὴν ἄκουσε ἡ κυρία Μασκαρίδῃ νὰ βήχη.

Ἀγαναχτισμένη ἡ κυρία Μασκαρίδῃ ἔφυγε κι' αὐτή. Ἀλλὰ πάλι γρήγορα πῆγε μέσα ἀπὸ φόβο μὴ δώσουν τσιγάρο στὸ γιό τῆς καὶ καπνίσει.

Καὶ κάθισε πάλι καὶ ὑπόμενε μαρτυρικά, ὅπως ἔλεγε, τοὺς καπνοὺς καὶ τὸ συχαμερὸ ἐκεῖνο θέαμα.

Καὶ ὅταν ἄκουσε τίς καμπάνες νὰ σημαίνουν ἐσπερινό, εἶπε μὲ τὸ νοῦ τῆς:

— Χριστέ μου κι' ἐγὼ μαρτυρῶ σὰν καὶ σένα! Κι' ἐγὼ πίνω τὸ ποτήριον ἐκεῖνο!...

* *

Ὅταν ἐπὶ τέλους οἱ ἀδιάκριτοι, οἱ συχαμεροὶ ἐπισκέ-

πτες ἔφυγαν, ἡ κυρία Μασκαρίδη ἄρχισε νὰ συμβουλευῇ τὸ γιό της, τὸν Πυθαγόρα.

— Ἀγοράκι μου Πυθαγόρα, τοῦ εἶπε. Ἦκουσε τὴ μητερούλα σου, τίς συμβουλές της, πρόσεξε.. νὰ προσέξης σ' αὐτὰ ποὺ σοῦ λέω...

— Ναί, μητερούλα μου, εἶμαι ὅλος ἀφτιά!

— Λοιπὸν, ἄκου!. Αὐτὸν τὸ νέο, τὸ Στάμπα, νὰ τὸν ἀποφεύγης! Εἶναι πρόστυχος, διεφθαρμένος! Δὲν εἶδες! Πούφ, πούφ! μὲ τὸ τσιμποῦκι του!. Εἶνε νέος αὐτός, ἤ.., ἤ..

Ἡ κυρία Μασκαρίδη ζήτησε νὰ βρεῖ τί εἶνε, ἀλλὰ δὲν εὔρισκε. Βρῆκε μιὰ κακιὰ λέξη, μὰ τὴν ἀπέφυγε. Καὶ ξακολούθησε:

— Καὶ τοὺς ἄλλους, παιδί μου, καὶ τοὺς ἄλλους, νὰ τοὺς ἀποφεύγεις! Τέτοιοι εἶνε κι' αὐτοὶ σὰν ἐκεῖνον τὸ Στάμπα! Διεφθαρμένοι!. Καὶ πάντα ἀγοράκι μου, νὰ θυμᾶσαι κεῖνο: Ἡ κακὴ συναναστροφή φθείρει ἥθη χρηστά! Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ θυμᾶσαι, Πυθαγόρα μου, νὰ τὸ θυμᾶσαι!. Καὶ νὰ τὸ λές πάντα ὅταν θέλεις νὰ πλαγιάσης καὶ ὅταν ξυπνᾷς!. Ἀκούς ἀγοράκι μου...

— Ἀκούω, μητερούλα μου, ἀκούω! Ἐγὼ νὰ πάω μαζί του!. Τί λές!. Μὰ δὲν ἔχω λογικό; Αὐτοὶ εἶνε ὅλοι διεφθαρμένοι!. Τὸ τσιμποῦκι στὸ στόμα!.. Μὰ εἶνε πρόστυχιά!.. Καὶ πῶς βρωμοῦσε ἐκεῖνος ὁ καπνός!. Φρίκη ἦταν!. Μὰ καὶ τί κάνουν οἱ ἀνόητοι, τί κάνουν; Καπνὸ στὸν ἀέρα!.

— ὦ, νὰ μοῦ ζήσης, Πυθαγοράκι μου, νὰ μοῦ ζήσης! Ἀκούς, Ἐλένη μου; τὸν ἀκούς; Εἶδες λογικό, οὔτε μεγάλος ἄντρας!.

— Σὰ σοφὸς μιλάει!

— Μὰ τῷπε καλέ, τῷπε κάποιος καθηγητὴς ἀπ' τοὺς καλοὺς, πῶς ὁ γιός σου θὰ διαδεχτῇ τὸ φιλόσοφο Σωκράτη!

— Ὁχι, εἶπε ὁ γιός της, δὲν εἶπε τὸ Σωκράτη, εἶπε

πώς θά διαδεχτώ τὸν Πυθαγόρα! Θᾶμαι ὁ Πυθαγόρας ὁ δεύτερος!..

* *

Ἡ κυρία Ἑλένη Μασκαρίδη ἦταν γυναίκα ἀπ' ἐκεῖνες ποὺ ὁ ὁ λαὸς τὶς λέει βαρβάτες. Αὐτὴ διεύθυνε τὸν ἄντρα της, αὐτὴ τὸν συμβούλευε, αὐτὴ ἦταν ὁ κύριος τοῦ σπιτιοῦ, τοῦ καταστήματος, τῶν χτημάτων.

Τὸ γιό της τὸν εἶχε φέρει ἀπ' τὴν ἄνοιξη στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ συνηθίσῃ σιγά—σιγά στὸ ἄπιστο κλίμα της, καὶ τὴν ξενητιά.

Αὐτὴ δὲ θά ἔμενε πολὺ, θά πήγαινε γρήγορα κοντὰ στὸν ἄντρα της γιὰ νὰ τὸν συμβουλευῇ καὶ τὸν ὀδηγῇ.

Καὶ γι' αὐτὸ μετὰ δυὸ ἡμέρες ἐτοιμάστηκε νὰ φύγῃ.

* *

Στὸ σταθμὸ ἄρχισε πάλι τὶς συμβουλές. "Ἐνα σφύριγμα δυνατὸ καὶ ἡ φωνὴ ἑνὸς ὑπαλλήλου τὴν ἔκανε ν' ἀφήσῃ στὴ μέση μιὰ συμβουλὴ καὶ νὰ χωθῇ στὸ βαγόνι...

Ὁ σιδηρόδρομος ξεκίνησε. Καὶ αὐτὴ ἀπ' τὸ παράθυρο φώναξε :

— Πυθαγόρα ὅ,τι σοῦ εἶπα! Μὴν τὰ λησμονήσῃς!.
Μα κρυ..

* *

Τὸ αὐτοκίνητο τοὺς περίμενε. Μπῆκαν μέσα καὶ πῆγαν στὸ σπίτι. Αὐτὸς δὲν ἔμεινε πολὺ, ἔφυγε γιὰ νὰ πάῃ στὸ δωμάτιό του.

Ἐκεῖ ἔμεινε ἀρκετὴ ὥρα μιλώνοντας μὲ τὴ σπιτοκυρά του καὶ τὴ μάνα της. "Υστερα ἔφυγε, βγῆκε ἔξω, ἀφοῦ πῆρε ὀδηγίες πολλές.

Ὅταν ἔφτασε στοὺς κεντρικοὺς δρόμους, ἄρχισε νὰ προχωρῇ ἀργά, κυττάζοντας τὶς βιτρίνες. Κάτι ζητοῦσε..

Ξαφνικὰ στάθηκε σ' ἓνα κατάστημα. Οἱ βιτρίνες του εἰδειχναν, ὅ,τι ζητοῦσε.

Μπήκε μέσα καί εἶπε σ' ἕναν ὑπάλληλο τί ἤθελε.
Καί κεῖνος τοῦ ἔφερε.

— Ξέρετε, τοῦ εἶπε ὁ ὑπάλληλος, αὐτό τὸ τσιμποῦκι,
εἶνε Ἑγγλέζικο! Εἶνε τὰ πιὸ θαυμάσια τσιμπούκια ποὺ
ὕπάρχουν...

Ὁ Πυθαγόρας ἀγόρασε ἕνα.

— Τώρα, εἶπε, καπνὸ ..

— Ἑγγλέζικο...

— Ναί, ναί.

— Κι' ἔχω ἕναν θαυμάσιο...

Ὁ Πυθαγόρας ἔβαλε κοντὰ στὸ τσιμποῦκι καί τὸν
καπνὸ.

— Μιὰ πίπα γιὰ σιγαρέτα ..

— "Α! ἔχω νὰ σᾶς δώσω μιὰ πίπα, ποὺ εἶνε κάτι
θαυμάσιο! Εἶνε ἀπὸ ἀγριοτριανταφυλλιά.. Καί θαυμα-
σία κομψότης!..

Ὁ Πυθαγόρας τὴν ἀγόρασε. Πῆρε ἀκόμα δυὸ πα-
κέτα τσιγάρα.

Πῆρε καί δυὸ κουτιά ποῦρα, ὕστερα δυὸ ἀναπτῆρες,
ἕνα πακέτο σπέρτα, καί ξεκίνησε φορτωμένος νὰ πάει
στὸ δωμάτιό του.

— Ποῦ νὰ τᾶβλεπε ἡ μάνα μου! εἶπε μὲ τὸ νοῦ του.

Ρωτώντας πῆγε καί βρῆκε τὸ καφενεῖο, ποὺ σύχνα-
ζαν οἱ πατριῶτες του κεῖνοι ποὺ τὸν ἐπεσκέφτηκαν. Δὲν
ἦταν ἐκεῖ. Ἄφησε τότε στὸ παιδί μιὰ σημείωση γιὰ νὰ
τοὺς τὴ δώσει..

*
* *

Εἶχε νυχτώσει πιά, τὸ σκοτάδι εἶχε ἀπλωθῇ, ὅταν
οἱ τρεῖς φοιτητές μὲ τὸ σπουδαστὴ τῶν Καλῶν Τεχνῶν,
χτυποῦσαν τὴν πόρτα τῆς κατοικίας ποὺ εἶχε δωμάτιο ὁ
Πυθαγόρας.

Μιὰ παχυὰ γυναίκα, ποὺ τὴ βρῆκαν νόστιμη καί οἱ
τέσσαρις, μὲ πονηρὰ μάτια, τοὺς ὠδήγησε στὸ δωμάτιο
τοῦ Πυθαγόρα. Εἶχε τὴν πόρτα κλειστή. Χτύπησε...

— Κύριε Πυθαγόρα!

— Τ' είναι 'Ελενίτσα; "Ελα μέσα... άκούστηκε ή φωνή τοῦ Πυθαγόρα.

Δέν τοὺς εἶχε άκούσει, γιατί ἕνας μακρόστενος τάπητας ἦταν στρωμένος στο διάδρομο.

Καί βάδιζαν καί σιγά, μέ τίς ἄκρες τῶν ποδιῶν τους.

— Κάτι κύριοι σᾶς θέλουν...

— "Α, ἄς ἔρθουν μέσα...

Ἡ κυρά 'Ελενίτσα ἄνοιξε τήν πόρτα, καί οἱ τέσσερις ἐπισκέπτες μπήκαν στο δωμάτιο.

Σέ μιὰ πολυθρόνα ξαπλωμένος ὁ Πυθαγόρας, κάπνιζε ποῦρο...

— 'Ελᾶτε ντέ! τοὺς εἶπε χωρίς νά σηκωθῇ.

Τό δωμάτιο μοσκοβολοῦσε ἀπ' τήν ώραία μυρουδιά τοῦ πούρου.

— Μωρὲ τί μυρουδιά εἶναι αὐτή! ἔκανε ὁ σπουδαστής τῶν Καλῶν Τεχνῶν, βγάζοντας τὸ σβυστό τσιμποῦκι του ἀπ' τὸ στόμα του.

— 'Ελᾶτε καθῆστε, τοὺς εἶπε πάλι ὁ Πυθαγόρας.

— Βρὲ ἀθεόφοβε θά σέ ζαλίσει!.. τοῦ εἶπε ὁ σπουδαστής. Δόσε μου νά ρουφήξω κι' ἐγὼ κάμποσο!

— Μὴ φοβᾶσαι! ἔχω γυμνάστη στοῦ πατέρα μου τὰ ποῦρα, καί δέ μέ ζαλίζει!.. Καθῆστε...

'Εκάθησαν. Κάτι εἶπαν, κι' ἔπειτα ὁ Πυθαγόρας σηκώθηκε:

— Μιά στιγμή, τοὺς εἶπε.

Καί βγῆκε ἔξω.

— Κυρία 'Ελενίτσα! τὸν ἄκουσαν νά φωνάζει.

— Κόμματος! ἔκανε ὁ ἕνας φοιτητής.

— Οὔμ, οὔμ, ἔκανε ἄλλος κουνώντας τὸ κεφάλι. Ὁ Πυθαγόρας βρῆκε ψαχνά!

— Πῶς μύριζε τὸ σκασμένο! ἔκανε ὁ σπουδαστής τῶν Καλῶν Τεχνῶν.

— Ναί, Ναί..

— "Α, νά ἔνα κουτί!.. ἔκανε ὁ σπουδαστής.

Ἡ ματιά του εἶχε ἀνακαλύψει τὸ ἕνα κουτί μέ τὰ ποῦρα.

— Θα βουτήξω, δὲ μπορῶ !

— Μή, μή, δὲν πρέπει !.

— Σοῦτ, κι' ἔρχεται !.

Κάποιος, ἀπ' τοὺς φοιτητές, ποὺ εἶχε σηκωθῇ καὶ εἶχε ρίξει τὴ ματιά του, ἔξω ἀπ' τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα, εἶχε δεῖ στὸ φωτισμένο διάδρομο, τὸν Πυθαγόρα ν' ἄρχεται μὲ τὴν κυρὰ Ἑλενίτσα. Ἐκρυσσε τὸ κεφάλι του γρήγορα, ἀλλὰ τοῦ εἶχε φανῇ πῶς ὁ Πυθαγόρας κρατοῦσε τὴν κυρία Ἑλενίτσα, ἀπ' τὴ μέση.

Μέσα στὸ δωμάτιο εἶχε γίνει σιωπὴ. Περίμεναν. Τοὺς ἄκουσαν νὰ στέκονται ἀπ' ἔξω. Ὑστερα μῖπῃκε μέσα ὁ Πυθαγόρας μ' ἓνα πανέρι γεμᾶτο ἀπὸ ποτήρια, ποτηράκια...

— Ἐχω πάρει κάτι λικέρ, πρώτης, τοὺς εἶπε ἄκουμπώντας τὸ πανεράκι, σὲ μιὰ καρέκλα, καὶ πρέπει νὰ τὰ δοκιμάσουμε !...

— Ἀ, ἔκαναν ἐκεῖνοι.

Αὐτὸς ἐκύτταξε τὸ τραπέζι ποὺ ἦταν στὴ μέση τοῦ δωματίου καὶ εἶπε :

— Νὰ βγάλουμε τοῦτο τὸ σκέπασμα. Πάρτε ἀπὸ πάνω του αὐτὰ καὶ βάλτε τα... νά... στὸ καναπεδάκι...

Ὅλοι βοήθησαν καὶ ἄδειασαν τὸ τραπέζι. Κι αὐτὸς ἐσήκωσε τότε τὸ σκέπασμα.

Ἀλλὰ ἅμα ἔφυγε τὸ σκέπασμα, τὸ σκοῦρο μὲ τὰ κεντημένα ἄνθη, παρουσιάστηκε νᾶνε στρωμένο τὸ τραπέζι ἀπὸ κάτω μὲ ἄσπρο τραπεζομάντηλο.

— ὦ, ὦ! ἔκαναν τώρα.

Αὐτὸς σὰ νὰ μὴν ἄκουσε ἔβαλε πάνω στὸ τραπέζι τὸ πανεράκι κι' ἔβγαλε τὰ ποτήρια καὶ τὰ ποτηράκια. Ὑστερα πῆγε καὶ ξετρύπωσε μιὰ μπουτίλια μὲ λικέρ...

— ὦ, ὦ! ἔκαναν πάλι.

Ὑστερα πῆγε στὴ γωνιά ὅπου ἦταν μιὰ πολυθρόνα, κ' ἔσυρε μὲ κόπο μιὰ νταμιτζάνα, ποὺ ἦταν κρυμμένη πίσω της.

— Ρετσινᾶτο πρώτης!...

— ὦχ, ὦχ, θεοῦλη μου, τ' εἶνε τοῦτο!.

"Α, ἄ, ἄ! "Α!.. φώναξε ὁ σπουδαστὴς τῶν Καλῶν Τεχνῶν σηκώνοντας τὸ χέρι του ψηλά, ποὺ κρατοῦσε τὸ σβυσμένο τσιμποῦκι του.

— Μὰ ἐσύ, ἐσύ, Πυθαγόρα μου, εἶσαι... εἶσαι ..

— Μὰ τί εἶμαι, βρὲ ἀδελφέ, πέστο!..

— Εἶσαι, εἶσαι... θεός!

— "Οχι νὰ μὴν εἶμαι διάβολος! ..

Καὶ σκέφτηκε ὁ Πυθαγόρας:

— Δίχως ἄλλο, ἂν τᾶβλεπε αὐτὰ ἡ μάνα μου, αὐτὸ θᾶλεγε!...

— Μὰ αὐτὸ θέλει καὶ κάτι ἄλλο...

— Σούτι! ἐσύ!...

Καὶ ὁ Πυθαγόρας πῆγε πρὸς τὴν πόρτα καὶ φώναξε:

— Κυρία Ἐλενίτσα! ..

— "Αχ, αὐτὴ ἡ κυρία Ἐλενίτσα! .

— "Α, ἄ, ἔκανε ὁ Πυθαγόρας, μιλιὰ γι' αὐτὴ, δὲ θέλω!.. 'Απ' ὅλα ποὺ εἶνε δῶ καὶ ἄλλα ποὺ θὰ φέρω, θὰ μπορεῖτε νὰ τσιμπήσετε, αὐτὴν ὅμως οὔτε μὲ λόγο νὰ τὴν ἀγκίξετε!..

— Καὶ κανένα πουράκι μποροῦμε νὰ τσιμπήσουμε; ρώτησε ὁ σπουδαστὴς τῶν Καλῶν Τεχνῶν κρατώντας ἀκόμα στὸ χέρι τὸ σβυσμένο του τσιμποῦκι.

— Πῶς, θὰ σοῦ δώσω... ἔχω καὶ καπνὸ 'Αγγλικό...

— Τὸ πουράκι, Πυθαγόρα μου, καλλίτερα.

Μιὰ φωνοῦλα γλυκειὰ ἀπ' ἔξω τοὺς διέκοψε.

Ὁ Πυθαγόρας γρήγορα πῆγε στὴν πόρτα. Καὶ σὲ λίγο φάνηκε νὰ γυρίζῃ μ' ἓνα γιουβέτσι ποὺ μέσα βρισκόταν ἓνας διᾶνος ψητός! .

— Ζήτω! . φώναξαν ὅλοι.

— Βάλτε μιὰ ἐφημερίδα νὰ μὴ λερωθῇ τὸ τραπεζομάντηλο!... "Ετσι!...

Τώρα, σὲ κεῖνο τὸ τραπεζάκι, ἔχω πιάτα καὶ μαχαίροπῆρουνά...

* *

"Οταν ἔφαγαν καὶ ἤπιαν καὶ ἄρχισαν νὰ καπνίζουν

πούρα, τὰ θαυμάσια πούρα τῆς Μανίλας, ὁ Πυθαγόρας τοὺς εἶπε:

— "Ὅλες τίς συμβουλές τῆς μάνας μου καὶ τοὺς ὄρκους ποὺ μ' ἔβαλε νὰ κάνω ἢ θειά μου, ὅλα τὰ κράτησα! Δὲν ἔχουνε διόλου νὰ παραπενοθεοῦν! Ἡ θειά μου μὲ ὥρκισε στὸν ἅγιο καὶ προστάτη τῆς πόλης μας. Δὲν ἔχω τίποτα μ' αὐτὸν τὸν ἅγιο νᾶμαι δυσαρεστημένος! "Ἰσα—Ἰσα τὸν ἀγαπῶ καὶ τὸν σέβουμαι μὲ τὸ παραπάνω! Κι' ἔπειτα καλὸ εἶναι νὰ τᾶχη κανεὶς καλὰ μέδλους. Καὶ μὲ τὸ διάβολο ἀκόμα. "Ὅπως λέει ὁ κύριος Μπυράκης, ὁ καθηγητὴς μας ὁ ἀγαπητός. Καλὸ εἶνε νὰ τᾶχη κανεὶς καὶ νὰ σέβεται καὶ τὸ διάβολο, γιατί δὲν ξέρουμε σωστὰ ποιὸς διευθύνει τὸ σύμπαν!.. Ὁ θεὸς τὸ διευθύνει ἢ αὐτός...

Λοιπὸν μὲ ὥρκισε στὸν προστάτη τῆς πόλης μας, κι' ἐγὼ πῆρα τὸν ὄρκο μ' ὅλη τὴν καρδιά μου.

Λοιπὸν ἀκοῦτε τὸν ὄρκο: Νὰ μὴν καπνίζω διόλου. Νὰ μὴν ἔχω συναναστροφές κακές. Νὰ σᾶς ἀποφεύγω σὰν τὸ διάβολο. Σωπάτε!.. Νὰ μὴν πίνω κρασί! μπύρα! Σπίρτα! Οὔτε λικέρ! Αὐτὴ μοῦ τὸ θύμισε καὶ τ' ἀγόρασά.

Νὰ μὴν τρέχω πίσω ἀπὸ κορίτσια! Οὔτε νᾶχω σχέση μὲ παληογυναῖκες συχαμερές.

Κι' ἐγὼ ὥρκιζόμουν, ἀλλ' εἶχα πῆ ἀπὸ μέσα μου:

— Ἐκβιασμός σωστός, ἅγιέ μου! Τὸ βλέπεις; Μπορῶ νὰ πῶ: ὄχι, θὰ καπνίζω... Λοιπὸν θὰ καπνίζω! .. Θὰ ἔχω αὐτοὺς φίλους ἀγαπητούς!

Καθὼς ἔλεγα δυνατά: Μάλιστα ὀρκίζομαι! Ἀπὸ μέσα μου ἔλεγα: "Ὅχι, δὲν ὀρκίζομαι!.. Θὰ κάνω τὸ ἀντίθετο!

Ἀλλὰ ἐδῶ νὰ δῆτε! Μόνο, ὅταν μοῦ ἔλεγε νὰ μὴν τρέχω πίσω ἀπὸ κορίτσια καὶ γυναῖκες συχαμερές, βρῶμες, δὲν εἶπα τίποτα ἀπὸ μέσα μου!.. Ὁρκίστηκα καὶ δὲν εἶπα στὸν ἅγιο τὸν προστάτη τῆς ὡραίας πόλης μας: θὰ τρέχω, ἅγιέ μου, θὰ τρέχω!

Ἄλλὰ σ' αὐτὸ μὲ βοήθησε ὁ ἅγιός μας, ποὺ εἶδε τὴν
ἀδικία...

— Ἔ, καί; ρώτησαν ὅλοι.

— Τὶ καί, καί! τοὺς ἀπάντησε ὁ Πυθαγόρας.

— Νά, ὁ ὄρκος ἔλεγε, γιὰ κορίτσια καὶ συχαμερές γυ-
ναῖκες! δὲν ἔλεγε ὅμως γιὰ ζωντοχήρες καὶ θεοφοβού-
μενες...

ΣΤΗΝ ΑΚΡΗ ΤΟΥ ΛΟΦΟΥ

“Έμενε ξαπλωμένος στο κρεβάτι του κι’ άκουγε κάποτε τόν άνεμο νά ταραΐζει, νά κουνά τήν πόρτα δυνατά.

Εΐχε άποκοιμηθῆ άρκετή ώρα μετά τὸ γευμά του, πού ἦταν ἓνα κομμάτι ψωμί, καί τώρα, σκέπτονταν, ἔπλεκε ἓνα ὠραῖο ὄνειρο...

Εΐχε κατορθώσει πιά νά πλουτίσει κ’ ἔμενε σ’ ἓνα μεγάλο, δικό του, σπίτι.

Καθισμένος σέ μιὰ πολυθρόνα κάπνιζε τὸ ποῦρο του, κυττάζοντας ἔξω, τῇ θάλασσα πού κουνιόνταν, ὅλο κύματα, τίς βάρκες, πού μ’ άνοιχτά πανιά γυρίζανε, φέρνανε βόλτες.

‘Η πόρτα άνοιξε καί μιὰ κυρία ντυμένη ὠραῖα ροῦχα καί με μαῦρο μεγάλο καπέλο, πού ἔκανε τὸ γλυκὸ πρόσωπό της νά φαίνεται μικρούτσικο, μπῆκε

Αὐτὸς γύρισε καί τήν εἶδε ἀφήνοντας ἓνα συγνεφάκι. μυρουδάτο νά φύγη άπ’ τὸ στόμα του, σά θεὸς τῶν συννέφων...

— Θάρρης ;.. ἔλα λοιπόν ! τοῦ εἶπε κυττάζοντάς τον με τὰ θερμά μάτια της.

— Ναί, ναί !...

Σηκώθηκε καί τήν πλησίασε. . ‘Η πόρτα του χτύπησε δυνατά άπ’ τόν άνεμο, κείνη τῇ στιγμῇ, καί ὁ Σαδᾶς συνηλθε καί κύτταξε γύρω του, τῇ γύμνια τοῦ δωματίου του, τὸ βρώμικο κρεβάτι του.

— Στὸ διάολο ! Δὲν τάφήνω αὐτά ! ἔκανε με θυμὸ καί σηκώθηκε καί κάθησε.

Καί κουνώντας, ἔπειτα, ἑλαφρά, πολὺ ἑλαφρά, πάνω κάτω, τὸ κεφάλι...

— Τί κάθουμαι καί βάζω με τὸ νοῦ μου, εἶπε, ἄλλοι-

— Τι ώρα εἶνε, σὰς παρακαλῶ.

— Πλησιάζει ἔξῃ!.

Ὁ Σαδᾶς τινάχτηκε.

— Βρέ, βρέ! κέγῳ νόμιζα πῶς θᾶταν πέντε! εἶπε. Μὰ γιὰτι δὲν φάνηκε ὁ Ταρσῆς;. Κακὰ τὰ πράγματα σήμερᾱ! Δὲν θὰ βρῆκε, βάζω στοίχημα! Ἔχει γοῦστο, φουκαρᾶ, μου, νὰ κοιμηθῆς νηστικός! Καὶ κάνει καὶ κρύο! γιὰ τσοῦζει!.

Ἐκλείσσε τὴν πόρτα καὶ κάθησε.

— Τώρα τὰ βρῆκες σκοῦρα! εἶπε στὸν ἑαυτό του.

Καὶ ξύνοντας τὸ φρύδι του :

— Δὲν καπνίζεις ἓνα ποῦρο!

Σηκώθηκε θυμωμένος.

— Νά, βλάκα, εἶπε στὸν ἑαυτό του, σὺ τὰ φταῖς γιὰ νὰ μοῦ κάνης τὸν τίμιο!. Ὅταν σοῦλεγα βούτηξε τοῦ Μαντίλα, μοῦκανες τὸν τιμιώτατο! Φᾶε τώρα τιμὴ!

Πῆρε τὸ καπέλο του καὶ βγῆκε. Θὰ πήγαινε νὰ μάθῃ τί ἔγεινε ὁ Ταρσῆς.

Ἐξῶ στὰ σκαλοπάτια τῆς ἀτζάμωτης γαλαρίας, δυὸ κοριτσάκια μιλοῦσαν μ' ἓνα ἀγόρι ξυπόλυτο καὶ μούτζουρωμένο, καὶ καθὼς στάθηκε νὰ κουμπώσῃ τὸ σακκάκι του, ἄκουσε τί λέγανε.

— Θὰ πήγαινα τρεχάλα, μιὰ στιγμή, ἔλεγε τὸ ἀγόρι, καὶ θᾶκλεινα τίς τρύπες, ποῦ βγαίνει ὁ ἀγέρας καὶ τὸ κρύο!

Τὰ κοριτσάκια γελάσανε.

— Ἔ, ἔ, τί λέει τοῦτος!.

— Βρὲ κουτέ, τοῦ λέει τὸ ἓνα, νομίζεις ὅτι εἶνε δακκοντά;

— Ποῦ, στὴν ἄκρη τῆς γῆς;

— Ἄλλο πάλι!.

Καὶ τὰ κοριτσάκια κυτταχτήκαν καὶ κουνήσανε τὸ κεφάλι.

— Ἡ γῆ εἶνε στρογγυλή, βρὲ κουτέ!.

— "Όχι, νά μὴν εἶνε σὰν κουλούρα !.

*
* *

"Άνεμος φυσοῦσε ψυχρὸς καὶ δυνατός. Βάδιζε γρήγορα γιὰ νὰ ζεσταθῇ, καὶ καθὼς περπατοῦσε ἔτσι, βρῆκε μιὰ δικαιολογία νὰ τὰ συμβιβάσῃ μὲ τὸν ἑαυτό του :

— Σὲ ξέρω, βρέ, δὲν εἶχες πάθει τιμιότητα, σὲ ξέρω, ἀλλὰ ποὺ δὲ βουτοῦσες στοῦ Μαντίλα, δὲ βουτοῦσες, γιὰτὶ ἤθελες νᾶσουν σῶλα σύμφωνος !. "Ηθελες νὰ ἔχῃς δικαιολογία γιὰ τὴν κλοπὴ !. "Αν καί, βλάκα, ἄς τὴν ἄφινες τῇ δικαιολογίᾳ κ' ἔπειτα καὶ θὰ 'βρισκα τρόπο νὰ σὲ δικαιολογήσω καὶ θὰ σὲ συγχωροῦσα !. Αὐτὸ εἶνε ὅμως !.

Καὶ τὸν εἶδε, σὲ μιὰ στιγμή, τὸν ἑαυτό του ἀνήσυχο γιὰ τὸν Ταρσῆ, τί ἔγεινε, καὶ τί θὰ ἔκανε τότε αὐτός, ἂν εἶχε πάθει τίποτε κακό, γέλασε :

— Πῶ, πῶ, φουκαρᾶ μου, ἂν εἶνε κανένα τέτοιο !. Πάει θὰ πᾶς ἀπὸ πείνα, χωρὶς ἄλλο !.

Κοντὰ σὲ μιὰ πλατεία, ἂν καὶ εἶχε περάσει ἡ ὥρα, εἶδε μιὰ κηδεῖα πλούσια, νὰ περνᾷ. "Ηταν ὅλοι σ' ἄμαξες καὶ θὰ ἐρχόντουσαν ἀπὸ μακρὰ.

Στάθηκε, χωρὶς νὰ βγάλῃ τὸ καπέλο του, καὶ τὴν ἔβλεπε. Τὸ φέρετρο ἦτανε σκεπασμένο.

— Αὐτός, ποὺ εἶνε μέσα θὰ ἦταν πλούσιος, δίχως ἄλλο, σκέφτηκε, καὶ θὰ "τρωγε ὅλο ἐκλεχτὸ φαγιά !. Μπριζόλες, μπιφτέκια, κεφτέδες, κοτολέτες, καὶ ἕνα σωρὸ ἄλλα ὠραῖα πράγματα !. "Α, τὸν μασκαρᾶ !. Θὰ τὰ μασοῦσε μὲ τὰ σαγόνια του καὶ θὰ εὐχαριστιότανε.— Ζήτη ἡ ζωὴ !. Θὰ ἔλεγε. "Αλλὰ πέθανε !.

Στοῦ κουφο-Νικόλα δὲ βρῆκε κανένα. "Ο κουφο-Νικόλας μιλοῦσε μὲ μιὰ γυναῖκα.

— "Η καραμέλες ; τῆς εἶπε, ἑπτὰ μιὰ δεκάρα !

— "Όχι, χριστιανέ μου, καραμέλες !. φασολάκια σοῦπα !. πόσο τὰ φασολάκια !.

"Εφυγε καὶ ἀπ' ἐκεῖ, ἀφοῦ ἔμεινε λίγο, καὶ πῆρε τὸ δρόμο γιὰ ἕνα καφενεῖο, ποὺ πῆγαινε κάποτε ὁ φίλος του, ὁ Ταρσῆς.

Καί ἦταν ἡμέρα ἀκόμα. Σύννεφα λίγα, ἀδύνατα, πλατιά στὸν οὐρανό. Στὴ δύση λιγιστὰ κυανόθαμπα, σκοτεινά. Εἶδε τὴ σελήνη νάχη βγῆ καὶ νᾶνε πάνω λίγο ἀπ' τὸ γαλήνιο καὶ μὲ τὶς ράχες Ἰγδαρμένες βουνό, καὶ τοῦ φάνηκε σὰ νόμισμα χρυσό, γιγάντιο, μὲ μορφὴ ἐπάνω φαγὰ γελαστή, καὶ καρφωμένο κεῖ, ψηλά, στὸν οὐρανό. σὰ σύμβολο τῆς γῆς καὶ τ' οὐρανοῦ. Ἐφτασε στὸ καφε-νεῖο. Ἦταν ἓνα μικρὸ μὲ αὐλὴ, ποὺ δέντρα ψηλά, σκοτεινά, σκύβανε τὶς βαριὲς κορυφές τους καὶ κουιόντουσαν λίγο σὰ νισταγμένα.

Εἶχε ἀναμμένα τὰ φῶτα καὶ μέσα διέκρινε ἓνα φίλο τοῦ Ταρσῆ, ποὺ φοροῦσε ἀκόμα τὸ καλοκαιρινό του ψάθινο καπέλο, νὰ παίζη χαρτιά. Αὐτός, ἅμα τὸν εἶδε, ἄφησε τὰ χαρτιά, καὶ σηκώθηκε.

— Ἐλα ἔξω, τοῦ εἶπα, θέλω νὰ σοῦ πῶ !.

Καὶ τὸν ἔσυρε ἔξω.

— Τὸν Ταρσῆ τὸν πιάσανε ! τοῦ εἶπα μόλις ἡ πόρτα κλείστηκε πίσω τους.

— Γιατί ; ρώτησε ὁ Σαδᾶς ταραγμένος.

— Ξέρω γώ !. ὡς ἀλήτη, ἄεργοι.

Τὸν ἄφησε κέφυγε μὴ ξέροντας ποῦ νὰ πάη. Καὶ δὲν μποροῦσε τίποτα νὰ σκεφτῇ, σὰ νᾶδειασε ὁ νοῦς του, ἢ ὅ,τι ὑπῆρχε μέσα στὴ γραμμὴ βαλμένο, νάχε ἀνακατευτῇ.

Περπατοῦσε γρήγορα, ἐνῶ ὁ ψυχρὸς ἄνεμος φλυαροῦσε, φώναζε στ' αὐτιά του.

Εἶδε ὅμως, σὲ λίγο, πὼς αἰσθανότανε μιὰ εὐχαρίστηση, σὰ νάχε γίνει κρυφὰ σκέψη καὶ εἶχε βγεῖ τὸ ἀποτέλεσμα. Καὶ σκέφτηκε κι' αὐτός:

— Ὡστε καὶ μένα θὰ μὲ πιάσουν !.. κέγῳ εἶμαι ἄεργος, ἀλήτης !.

Τοῦρθε νὰ γελάση καὶ ἤθελε, ἀλλ' ἄνοιξε τὸ στόμα του, καὶ κανένα γέλιο δὲ βγήκε. Στὸ νοῦ του ἦρθε ὁ Ταρσῆς, ὁ φίλος του.

Ἦταν ἓνα ἀγαθὸ καὶ καλὸ, ὅσο ἄτυχον παιδί, ποὺ μοίραζε τὸ ψωμί του, ὅταν εἶχε, μὲ τὸ φίλον του. Μουρμούρης ὅσο πέρνει, ποὺ ὅμως στοὺς σαρκασμοὺς τοῦ Σα-

δᾶ, ποτὲ δὲν ἀπαντοῦσε. Καὶ τὸν φαντάσθηκε πῶς θὰ τὸν σέρνανε μέσα σκυθρωπὸ μὲ τὰ μεγάλα του φρύδια μαζεμένα.

Ξαφνικὰ αἰσθάνθηκε βαθεῖα τὴν ἔλλειψή του καὶ τάραχτηκε.

— Τώρα μόνος, μόνος !. Τὶ θὰ κάνω; εἶπε καὶ στάθηκε.

— Ὁ Ταρσῆς ἦτανε σωστὸ λαγωνικό, ἔτρεχε, εὔρισκε...

Κύτταξε ψηλά. Εἶδε τὰ σύννεφα νᾶχουν πέσει στὸ φωτισμένο οὐρανὸ ἀπ' τὸ φῶς τῆς σελήνης, ἔπειτα ἡ ματιά του πῆγε στὸ φῶς ἐνὸς δωματίου πλουσίου σπιτιοῦ, ποὺ ἔλαμπε δυνατὰ κ' ἔβγαιναν ἔξω οἱ ἀκτῖνες του. Κ' ἔμοιαζε ἔτσι σὰ λουλούδι κρεμασμένο. ποὺ ἀπλώνονται, πέφτουν κάτω τὰ πλατιά του φύλλα. Ἀναστένανε, ἔσκυψε τὸ κεφάλι καὶ προχώρησε σιγὰ. Καὶ πεινοῦσε τρομαχτικὰ κ' αἰσθανόταν καὶ ζάλη.

— Δὲ στῶπα, ξεῖπε περγελαστικὰ στὸν ἑαυτό του, πῶς θὰ πᾶς ἀπὸ πεῖνα !.

— Ἄσε τ' ἀστεῖα !. ἔκανε μὲ θυμό.

Ἀλλὰ καὶ πάλι εἶδε, νᾶχη διάθεση νὰ περγελάσῃ τὸν ἑαυτό του, γιὰ τὴ δυστυχία, ποὺ τὸν βρῆκε, καὶ σήκωσε τὰ χέρια του ψηλά:

— Μὰ τί ἄνθρωπος εἶμαι γώ !. εἶπε ἀπελπιστικά.

Καὶ ἡ νύχτα προχωροῦσε.

Τὰ μαγαζιά ἔκλειναν μὲ κρότο, οἱ διαβάτες περπατοῦσαν βιαστικοί καὶ οἱ δρόμοι ἐρήμωναν. Ὁ ψυχρὸς ἄνεμος φυσοῦσε δυνατὰ καὶ ἡ σελήνη ἔτρεχε μέσ' στὰ σύννεφα.

Ἀνέβαινε σιγὰ κυττάζοντας γύρω. Σκέφτηκε νὰ ψάχνῃ κάτω, νὰ κυττάζῃ μὴ βρῇ τίποτα, κι' αὐτὸ τοῦ θύμησε κάποιον, ποὺ εἶχε γνωρίσει στὰ καλά του χρόνια, ποὺ εἶχε βρῇ ἓνα πρωτῖ, πολὺ πρωτῖ, ἓνα τάλληρο στὸ δρόμο. Καὶ ἀπ' τὴν ἡμέρα κείνη σηκωνόταν πάντα πρωτῖ, κῆψαχνε στοὺς δρόμους, γιὰ νὰ βρῇ, ἢ μήπως βρῇ κι' ἄλλο τάλληρο. Καὶ ὁμῶς κύτταξε, γιὰ λίγο καὶ ὁ Σαδᾶς κάτω.

Τίποτα, τίποτα ὁμως. Χαρτιά, κουτιά τσιγάρων καὶ σκουπίδια. Εἶδε κ' ἓνα τσιγάρο, ἀποτσιγάρο, ἀναμμένο καὶ τοῦ θύμησε κάτι γατάκια ποῦ εἶχε δὴ πρὸ ἡμερῶν, μιὰ δούλα νὰ τὰ πετᾷ σ' ἓνα χαντάκι. Ἕνα ἦταν κατά-μαυρο.

Ἡ ματιά του πῆγε ἔπειτα, σ' ἓνα ζαχαροπλαστεῖο, καὶ εἶδε μέσα καθισμένους ἄνδρες καὶ γυναῖκες νὰ τρῶνε γελαστοί, πάστες, μπισκότα καὶ διάφορα ἄλλα γλυκά, κ' ἔτριξε τὰ δόντια του.

Στὸ τέλος τοῦ μεγάλου δρόμου, ἓνα κατάστημα ἐκλείνει. Ὁ καταστηματοῦρχος ἄφησε ἓνα δέμα, τυλιγμένο σὲ ἐφημερίδες, ποῦ κρατοῦσε, καὶ μπῆκε μέσα πάλι, σκύβοντας ἀπ' τὰ μισοκατεβασμένα ρολὰ τῆς πόρτας.

Ὁ Σαδᾶς γρήγορος ἄρπαξε τὸ δέμα κέφυγε. Καθὼς ὁμως ἔκανε νὰ γυρίσῃ σᾶλλο δρόμο ἄκουσε μιὰ φωνή.
— Βρέ !

Ἐδῶσε περισσότερὴ δύναμη στὰ πόδια του, ἀλλὰ μαζὶ ρώτησε τὸν ἑαυτὸ του:

— Γιατί τᾶρπαξα ; Δὲν ἔκανα καλὰ !. Τώρα ;.

Τοῦ φάνηκε σὰν νὰ τὸ ἔκανε κοιμισμένος καὶ ξύπνησε κ' εἶδε τὸν ἑαυτὸ του νὰ κρατᾷ τὸ δέμα καὶ νὰ τρέχῃ.

Καὶ ὁμως δὲν τὸ πέταξε, ἂν καὶ τοῦ ἦρθε κάποια ἐπιθυμία, ἀλλὰ ἔστριψε καὶ χώθηκε σ' ἓνα δρομίσκο.

Τὴν ἴδια στιγμή μιὰ φωνὴ παιδιάστικα, σουβλερὴ, ἀκούστηκε πίσω νὰ φωνάζῃ:

— Πιάστε τον, πιάστε τον !. κλέφτης !.

Καὶ καθὼς ἔτρεχε ἄκουσε μέσ' στὸ στενὸ τὸ δρόμο πάλι τὴν παιδικιὰ φωνή:

— Πιάστε τον !.

Ἐπειτα μιὰ ἀντρεϊκιά :

— Πιάστε τον !. κλέφτης !.

Τρέχανε πίσω του.

Πάλι ἔστριψε σᾶλλο δρόμο, ἀλλὰ πρὶν στρίψῃ, γύρισε καὶ εἶδε.

Τέσσερες ἢ πέντε ἄνδρες τρέχανε πίσω του.

— Πιάστε τον !.

"Επεσε σὲ ἄλλο δρόμο καὶ πάλι μπῆκε σ' ἓνα στενὸ καὶ ἀπ' ἐκεῖ σὲ ἄλλο. "Ἦξερε ποῦ πήγαινε. Ζητοῦσε νὰ βγῇ σ' ἓνα μέρος ἔρημο καὶ γεμάτο δέντρα.

Τὶς φωνὲς δὲν τὶς ἄκουγε τώρα.

Δυὸ διαβάτες μὲ μακρυὰ ἐπανωφόρια καὶ μὲ τὰ χέρια στὶς τσέπες, ποῦ βαδίζανε συνομιλῶντας, γυρῖσανε στὸ βῆμα τοῦ. 'Αλλ' αὐτὸς περπάτησε τώρα, δὲν ἔτρεχε, καὶ τοὺς πέρασε. 'Αλλά. ξαφνικά, καθὼς εἶχε μπῆ στὴ σκιά, ἢ στὸ μισοσκοτάδι ἐνὸς ἴσκιου μαγαζιοῦ, κλειστοῦ, ἢ φωνὴ ἢ παιδικὰ ἐφθασε ἴσαμε κεῖ σὰ νὰ φτερούγισε:

— Πιάστε τον !. κλέφτης !

Οἱ διαβάτες σταθῆκαν. Αὐτὸς, καὶ ἦτανε γωνιά κεῖνο τὸ μαγαζί, ἔστριψε καὶ ἄρχισε νὰ τρέχῃ.

— 'Εδῶ σὰς θέλω, εἶπε στὰ πόδια τοῦ, ποῦ τὰ ἐννοιωσε νὰ κουράζωνται, ἐδῶ σὰς θέλω!. Πρέπει νὰ μὲ σώσετε γιὰ νὰ σωθῇτε καὶ σεῖς !.

Εἶχε ἰδρῶση λίγο.

"Επεσε σὲ ἄλλο δρόμο, ἓναν στενὸ καὶ μακρὺ.

Τὰ σπίτια ἦταν κατάκλειστα. Σ' ἓνα μὲ κλειστὰ μόνο τὰ γυαλιά, εἶδε μιὰ μεγάλη λάμπα νὰ φωτίζει, κι' ἓναν τοῖχο κατακόκκινο, στολισμένον.

'Ο ἄνεμος ψυχρὸς τὸν χτυποῦσε, ἐρχόταν ἀντίθετα. Τὰ πόδια τοῦ πιανόντουσαν. Φωνὴ ὅμως τίποτα. Κύτταξε πίσω. Κανεὶς. "Ερημος ὁ δρόμος. Στάθηκε γιὰ νὰ πάρῃ ἀναπνοὴ καὶ περπάτησε.

— Μὰ τί νᾶνε μέσα ; ρώτησε, γιὰ τὸ δέμα, ποῦ κρατοῦσε.

— 'Εμπρός, ἐμπρός !.. εἶπε καὶ ἄρχισε νὰ τρέχῃ.

"Εστριψε σᾶλλον δρόμο. 'Αλλά δὲν εἶχε προχωρήσῃ πολὺ κι' ἄκουσε θόρυβο, φωνές:

— Νᾶτος !.

Καὶ ἡ παιδικὴ φωνὴ στὴ μέση.

— Πιάστε τον, κλέφτης !.

Εἶχαν παρουσιατῇ ἀπ' ἄλλο δρόμο.

'Αλλά τώρα πλησίαζε σὲ ἀνοιχτὸ μέρος καὶ μέσα σὲ δέντρα, σὲ λόφους.

Χαμηλά σπιτάκια ἦταν ἐκεῖ καὶ κάρρα βρισκόντουσαν ἀπ' ἔξω. Ἐνα σκυλί τὸν γαύγισε βραχνά ἀπὸ μιὰ πόρτα πίσω, κι' ἄλλο μὲ λεπτὴ φωνή ἀπὸ διπλανὸ σπιτάκι, τὸ βοήθησε

Ἀνέβηκε μιὰ ἀνηφοριά. Ἀρχαῖα μνημεῖα ὑψώνονταν ἐκεῖ, φωτισμένα ἀπ' τὸ θαμπὸ φῶς τῆς σελήνης. Ἀλλ' ἀπ' τὰ δέντρα, ποὺ ἔλεγε νὰ καταφύγη, ἕνας ὄμιλος ἀντρῶν φάνηκε νὰ βγαίνει. Λόγχες λάμπανε..

Γρήγορος γύρισε πίσω ἀπ' τὸ μνημεῖο. Κεῖνη ὁμως τῇ στιγμῇ, καθὼς ἔτρεχε σκυφτός, ἀκούστηκε ἡ παιδικὴ φωνή— Πιάστε τον !. κλέφτης !.

Καὶ φωνὲς ἄγριες, χοντρές ἔπειτα:

— Στάσου !

— Στὸν τόπο !.

Ἐτρεχε πρὸς τὸ λόφο. Εἶδε ἕναν, ποὺ κατέβαινε. Στάθηκε αὐτὸς καὶ τὸν ἔβλεπε, καί, καθὼς πέρασε ὁ Σαδᾶς, τοῦ πέταξε τῇ μαγκούρα του. Αὐτὴ ἔπεσε λίγα βήματα ἐμπρὸς του.

— Πιάστε τον !.

Ἀνέβαινε τώρα τὸ λόφο.

Μιὰ τουφεκιά πίσω, ἄλλη, ἄλλη ! Μιὰ σφαῖρα σφύριξε ἀπὸ πάνω του .

Κύτταξε πίσω. Τοὺς εἶχε μακρυνθῇ ἄρκετὰ στὴν ἀνηφοριά. Αἰσθανόταν ὁμως τὰ πόδια του νὰ γίνωνται βαριά, βαριά, νὰ ξυλιάζουν καὶ θύμωσε.

— Ἄτιμα, ἄτιμα, εἶπε, οὔτε νὰ τρέξετε μπορεῖτε ! Μὰ μὴ νομίζετε πὼς θὰ πάθω ἐγὼ μόνος ;. καὶ σεῖς καὶ σεῖς θὰ πάθατε !.

Ξαφνικὰ σωριάστηκε κάτω. Τὸ δέμα τοῦ ξέφυγε καὶ τᾶφησε, ποὺ σηκώθηκε. Ἐκανε μιὰ προσπάθεια ἀκόμα νὰ τρέξη, μιὰ μεγάλη προσπάθεια. Εἶδε τοὺς διώχτες του σὰ σκιὲς κακὲς νὰ τρέχουν ἀραιωμένες γύρω του καὶ νὰ φωνάζουνε ἄγρια σὰ δαίμονες.. Ζητοῦσε νὰ κρυφτῇ, κάπου νὰ χωθῇ, ἅμα κατόρθωνε καὶ γύριζε, στὴν πίσω μεριά. Κ' ἔτρεχε, κουνοῦσε τὰ ξυλιασμένα πόδια του μὲ κόπο.

Σὲ λίγο ἄρχισε νὰ κλονίζεται καὶ πάλι ἔπεσε καὶ

χτύπησε. Τὰ χέρια του γέμισαν ἀγκάθια. Σηκώθηκε μὲ κόπο. Τοὺς ἄκουσε νὰ φωνάζουν ὅλο χαρά....

— Δὲ μπορῶ !. εἶπε.

Τοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ τρέξη, νὰ κουνήσῃ τὰ πόδια του καὶ εἶχε φουσκώσει τρομερά. Καὶ περπάτησε. Κεῖνῃ τῇ στιγμῇ ἡ σελήνη βγῆκε καὶ φώτισε δυνατά.

Ἔκανε μιά προσπάθεια καὶ πέρασε στὴν πίσω κατηφοριὰ καὶ κεῖ, γιατί δὲν τὸν ἔβλεπε κανεὶς, ἔπεσε μὲ τὰ τέσσερα καὶ ἄρχισε νὰ τρέχῃ ἔτσι.

— Μὰ ποῦ πάω ; ρώτησε τὸν ἑαυτὸ του ξαφνικά, καὶ στάθηκε.

Εἶχε δὴ ὅτι εἶχε φτάσει στὴν ἄκρῃ τοῦ λόφου, ὅπου κάτω ὑπῆρχε γκρεμὸς ἀπότομος, φοβερός..

— "ὦ, θὰ μὲ πιάσουν, δίχως ἄλλο, δὲ γλυτώνω ! εἶπε. Τί, τί ; νὰ μὲ πιάσουν, ποτέ, ποτέ !.

Εἶχε καθήσῃ χάμω καὶ κύτταζε πρὸς τὸ μέρος, ποῦ θὰ φαινόντουσαν οἱ διώχτες του. Καὶ τοὺς ἄκουσε, ἄκουγε τίς φωνές τους. Ὁ ἄνεμος τώρα εἶχε κοπῇ, δὲ φουσοῦσε διόλου καὶ ἡ σελήνη ἔλαμπε, ἔκανε ὅλα νὰ λάμπουν.

Κάτι θυμήθηκε.

— Νὰ τὰ πλούτη, εἶπε, νὰ τὸ μέγαρο !. αὐτὸ ἐδῶ θᾶνε !

Πάνω στὴν ἀνηφοριὰ φανήκανε πολλοί.

— Νᾶτος, νᾶτος ! ἡ φωνὴ ἡ παιδικιά.

Δὲ θὰ μᾶς ξεφύγῃ !

Διέκρινε καὶ τοὺς στρατιῶτες τῆς περιπολίας μαζί.

Τὸ φῶς τῆς σελήνης χάθηκε σὰν κάποιος τέρας περπατώντας ψηλά, στὸν οὐρανὸ, γρήγορα, σὰν κάτι νὰ τὸ ρούφηξε.

Οἱ διώχτες του πλησιάζανε.

— Μὴ κουνηθῇς !

Ἔνα γέλιο ἀπὸ παιδικιά φωνή, καὶ ὕστερα:

— Τὸν πιάσαμε, τὸν πιάσαμε !

Εἶδε ὁ Σαδᾶς μαζί μὲ τοὺς ἄντρες κ' ἓνα μικροσκοπικὸ ἀνθρωπάκι νὰ κινεῖται...

Ήταν πιασμένοι πιά, καὶ δὲν βιαζόντουσαν Δὲν εἶχαν ὅμως παρὰ λίγα βήματα νὰ κάνουν, ὅταν σταμάτησαν καὶ ἀφήσανε φωνὴ τρομερή.

Ὁ Σαδᾶς εἶχε ὠρμήσει στὸ γκρεμὸ ἀγκαλιάζοντας τὸ βράχο.

Ἕνας κρότος ἀκούστηκε κάτω, ἔπειτα ἄλλος μαζὶ μικρότερος. Τίποτε ἄλλο.

Καὶ κάπου κεῖ, κείνη τῇ στιγμῇ, κοντά, φωνὴ νυχτοπούλιου ὑψώθηκε, μέσα στὴ νύχτα, θλιβερή, θλιβερή !

ΤΟ ΛΕΟΝΤΑΡΙ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Τὸ ὑπόγειο κεῖνο ποὺ μαζευόμαστε πολλοὶ φίλοι καὶ πίνουμε καὶ λέγαμε τοὺς πόνους μας, τὶς ἐλπίδες μας, δὲν ὑπάρχει πιά. Δέ θὰ δοῦμε ἄλλη φορὰ τοὺς γδαρμένους ἀπ' τὴν ὑγρασία τοίχους του, δὲ θάναπνεύσουμε τὴ μούχλα του. Οἱ ὥραϊες γυναῖκες, ποὺ ἐτοιμάζονταν καὶ ὅλο ἐτοιμάζονταν, στοὺς τοίχους του γιὰ νὰ λουστούν, θὰ ἐχάθηκαν, θὰ σχίστηκαν ἀπὸ βάρβαρο χέρι. Καὶ πόσα λόγια εἶχαν γραφτῇ ἐπάνω τους.. "Τὸ ὑπόγειό του τὸ ἄλλο πάλι, τὸ πιὸ βαθύ, ποῦχε τὰ βαρέλια μὲ τὸ κρασί, καὶ μᾶς ἔστελνε τὸν κατάψυχρο ἀέρα του σὰ νὰ συγκοινωνοῦσε μὲ τὸ Βόρειο Πόλο, ὅταν ἄνοιγε ἡ πόρτα του, πάει κι' αὐτό. Ὁ κασμᾶς, τὸ φτιάρι τὰ ἔρριξαν ὅλα, τὰ γκρέμισαν. Ἄλλο σπῖτι ὥραϊο, νέο, μεγαλόπρεπο θὰ ὑψωθῇ στὴ θέσι του.

Ποιὸς ξέρει ὅμως, μὴ μετὰ χρόνια πολλὰ τὰ φαντάσματά μας, οἱ σκιές μας δὲ γυρίζουν τὴ βαθεῖα νύχτα στὸ μέρος κεῖνο, ποὺ βρισκόταν τὸ ὑπόγειο; Θὰ κάθωνται ἀθόρυβα καὶ ἀθόρυβα θὰ μιλοῦν γιὰ τὰ περασμένα; Πάλι ἐνωμένοι μέσ' στὴ βαθεῖα νύχτα, στὴν ἡσυχία, οἱ παλαιοὶ φίλοι, οἱ παλαιοὶ σύντροφοι...

* *

Χρόνια πηγαίναμε κεῖ. Καὶ δὲ συχνάζαμε καὶ λίγοι. Πολλὲς φορὲς παίρναμε κεῖ καὶ ὅσους γνωρίζαμε. Πηγαίναμε καὶ ξένους, Γερμανούς, Γάλλους. Καὶ τοὺς πηγαίναμε κεῖ ὅπως ἄλλοι ὁδηγοῦν τοὺς ξένους τοὺς στὰ ἀξιόθεάτα μέρη τῆς πατρίδος τους, στὰ ἀρχαῖα, σὲ ὅ,τι ὥραϊο ἔχουν. Μὰ τί ἔχει νὰ κάνη, τὸ ἴδιο εἶνε...

Καὶ ὅταν ἐπίναμε, πῶ-πῶ τί γινόταν! Ὁ καθένας εἶχε

σχέδια μεγάλα, τᾶλεγε, ἔργα μεγάλα, πού τᾶχε βάλει μπρός καί σέ λίγον καιρό θᾶταν ἔτοιμα. Γιά τὸν ἔρωτα κάπου-κάπου μιλούσανε. Καί ὅταν τοὺς κεντοῦσε ἢ κεντοῦσε κάποιον ἢ θέα τῶν γυμνῶν γυναικῶν, πού ἦταν στοὺς τοίχους.

“Ενας, ὅταν ἔπινε ἔλεγε, πῶς εἶχε γίνει καμηλαπάρδαλις !

— Εἶμαι, εἶμαι καμηλοπάρδαλις, ἔλεγε, τὸ βλέπω, νά, πῶς τὸ λένε!..

Καί τέντωνε τὸ λαιμό του σάν καμηλοπάρδαλη πού προσπαθεῖ νά φάη φύλλα ἀπὸ κάποιο ψηλὸ κλαδί...

— Φέρετέ μου ἕναν καθρέφτη!..

Ὁ χονδρὸς μάγεραις τοῦ ἔδινε ἕνα καθρεφτάκι ραϊσμένο...

— Νᾶτο!... ἔλεγε τότε αὐτὸς κυττάζοντας τὴ μορφὴ του, ἴδιος, ἴδιος καμηλοπάρδαλις!... Ἡ μύτη!... Τ’ ἀφτάκια! ..

Εἶχαμε κ’ ἕναν γιατρό στὴν παρέα μας. Αὐτὸς καί χωρὶς νά πιῇ, μᾶς ἔλεγε τὰ θαύματα ποῦχε κάνει. Σωστός νέος Χριστός. Γιάτρευε καί μισοπεθαμένους ἀκόμα, καθὼς ἦτανε ἔτοιμοι νά τελειώσουν, τοὺς ἔδινε τὴ ζωή.

Ἐμεῖς μ’ ὅλα αὐτά, πού μᾶς ἔλεγε, ποτέ δὲν τὸν παίρναμε, ὅταν τύχαινε κι’ ἀρρωστούσαμε. “Αν καί θά ἐρχόταν δωρεάν...

Μιά βραδυὰ ἕνας ἀπ’ τὴν παρέα, μᾶς ἐκουβάλησε στὸ ὑπόγειο κάποιον ποῦχε ἔρθει ἀπ’ τὴν Ἀθησυνία. Λεγόταν αὐτὸς Θεοφύλλης ἀπ’ τὸ Ἄργος.

Εἴκοσι πέντε χρόνια ἔμενε κεῖ. Καί ἦταν ἐπιστάτης σ’ ἕνα μεγάλο χτήμα αὐτοκρατορικό. Ὁ Μενελίκ τὸν εἶχε διορίσει καί ἄλλοι πού ἦρθαν δὲν τὸν ἔβγαλαν.

Στὴν Ἑλλάδα εἶχε ἔρθει γιὰ νά γιατρέψῃ τὸ στομάχι του. Φοβόταν μήπως εἶχε ἔλκος.

— Τὰ πολλὰ κρέατα, μᾶς εἶπε. “Ολο κρέατα, κρέατα ἄφθονα!..

Αὐτὴ τὴ βραδυὰ δὲ μίλησαν ἐκεῖνοι γιὰ τὰ μεγάλα σχέδια, οὔτε ὁ γιατρός μᾶς εἶπε, τί νέο θαῦμα εἶχε κάνει

τὴν ἡμέρα. Μὰ οὔτε καὶ ὁ Νικίας γίνηκε καμηλοπάρδα-
λη. Ὅλοι ἀκούγαμε τὸ Θεοφύλλη πού μᾶς μιλοῦσε γιὰ
τὴν Ἀθησσουνία, γιὰ τὰ δάση της, τὰ βουνά της, τοὺς ἀν-
θρώπους της. Τὰ δάση της γεμάτα ἄγρια θηρία, καὶ κεῖ
στό χτῆμα πού ἐπιστατοῦσε καὶ καθόταν, κοντά, λεοντά-
ρια γύριζαν.

Μαζί μ' αὐτά μᾶς διηγήθηκε καὶ γιὰ ἓνα κυνήγι:

— Στὸ χτῆμα μαζεύνοντσαν συχνά πολλοὶ γιὰ κυ-
νήγι. Ἀπ' ἐκεῖ ξεκινούσαμε καὶ μπαίναμε στὰ δάση μέσα.
Καὶ μαζεύνοντσαν Ἀθησсуνοί, Γάλλοι, Ἕλληνες, Ἴτα-
λοί, Γερμανοί. Μετὰ μὲ ὅ,τι σκοτώνουμε κάναμε τραπέ-
ζια, πέφταμε, στὸ φαγοπότι...

Μιά μέρα μαζεύτηκαν ὅλοι πάλι. Χωριστήκαμε σὲ
παρέες ἀπὸ πέντε-ἕξι, καὶ ξεκινήσαμε. Γιὰ νὰ μὴ σκο-
τώσουμε πολλὰ ἢ ὅλο ἀπ' τὰ ἴδια ζῶα, ὀρίσαμε τί θὰ
χτυπᾷ ἡ κάθε παρέα. Ἀφθονο εἶνε κεῖ τὸ κυνήγι, ἄφθο-
νο!.. Τὰ μέρη κεῖνα εἶνε εὐλογημένα...

Ἐγὼ ἤμουν μὲ τὴν τελευταία παρέα πού ξεκίνησε.
Οἱ ἄλλες εἶχαν πάρει ἡ κάθε μιὰ τὸ ὁρόμο της. Εἶχαμε
μαζί μας καὶ τρεῖς Ἀθησσουνούς μὲ λόγχεις καὶ ἀσπίδες..

Μπήκαμε στὸ δάσος. Ἐγὼ ἤμουν σὰ ὀπισθοφυλακή.
Μὲ τὸ ὅπλο ἔτοιμο πρόσεχα δῶ καὶ κεῖ.

Σιγά - σιγά ἔμεινα ἀρκετὰ πίσω. Καὶ ὅταν ἐκύτταξα
δὲν εἶδα τοὺς ἄλλους.

Ἐκανα νὰ τρέξω νὰ τοὺς φτάσω, ὅταν κάτι πετά-
χτηκε λίγο πιὸ πέρα ἀπὸ μένα. Ἦταν ἓνα ζῶο σὰν κα-
ταικάκι, ποῦχε ἄπειρα τὸ δάσος. Πρὶν τοῦ ρίξω, αὐτὸ
κρύφτηκε μέσα σένα μέρος ὅλο κλαδιά, περικοκλάδες...

Πάω σκυφτά γιὰ νὰ τὸ βγάλω. Μπαίνω μεσ' στὰ
κλαδιά. Ἦταν πυκνά—πυκνά. Προχωρῶ... Βρίσκω ἀνοι-
χτὸ μέρος. Μόλις ὁμως ἐπρόβαλα τὸ κεφάλι μου, πά-
γωσα.

Στὸ μέρος κεῖνο, πού ἦταν σὰν κουρεμένο, χωρίς
κλαδιά, χαμόκλαδα, καὶ κυκλωμένο ἀπ' τοὺς φράχτες
τοὺς πράσινους, ἓνα γιγάντιο λεοντάρι μαυροχαίτικο κα-
θόταν.

Μέ εἶδε. Τὰ μάτια μας ἀντικρίστηκαν. Μὰ τὸ λεοντάρι ἀντὶ νὰ ὀρμήσῃ ἐπάνω μου, ἄνοιξε τὸ στόμα του, δείχνοντας κάτι τρομερὰ δόντια, καὶ χασμουρήθηκε, σὰ νὰ τοῦ ἔφερε ἡ θεά μου ὕπνο.

Σιγὰ—σιγὰ ἄρχισα νὰ γλυστρῶ μεσ' στὰ κλαδιὰ τὰ πυκνά. Καὶ ὅταν βγῆκα ἔξω, πῆρα δρόμο ζητώντας τοὺς ἄλλους.

Δὲν ἄργησα νὰ τοὺς βρῶ. Εἶχαν καθίσει καὶ με περὶμεναν.

— Σκότωσες τίποτα; με ρωτοῦν.

— Μωρὲ τί νὰ σκοτώσω τίποτα, ποὺ παρ' ὀλίγο νὰ μὴ με βλέπατε πιά!

Καὶ τοὺς διηγήθηκα τί μοῦ συνέβηκε.

Ἔτοιμάστηκαν. Οἱ Ἀβησσυνοὶ τρέξανε νὰ βροῦν καὶ τοὺς ἄλλους. Βρῆκαμε ἄλλη μιὰ παρέα, καὶ μαζὶ ὅλοι ξεκινήσαμε γιὰ τὸ μέρος ποὺ βρισκόταν τὸ λεοντάρι.

Χωρὶς φωνές, πλησιάσαμε. Εἶχαμε λάβει ὅλοι τὰ μέτρα μας. Καὶ δὲ θὰ μᾶς γλύτωνε. Μπήκαμε πιά μέσα στὰ κλαδιὰ τὰ πυκνά καὶ ἀθόρυβα σχεδόν, προχωρούσαμε...

Μὰ ὅταν φτάσαμε στὸ ἀνοιχτὸ μέρος, τὸ κουρεμένο, τὸ εἶδαμε ἔρημο. Τὸ λεονιάρει εἶχε φύγει.

Ο ΕΦΕΥΡΕΤΗΣ

Πάλι ἦρθαν οἱ χειμωνιάτικες βραδιές καὶ πάλι μαζευτήκαμε στὸ εὐρύχωρο μὲ τὸ χαμηλὸ ταβάνι ὑπόγειο. Κι' ἀκοῦμε ὅπως ἄλλοτε, θαμπὰ νὰ μᾶς ἔρχονται ἀπ' ἔξω οἱ κρότοι τοῦ τράμ, τῶν αὐτοκινήτων τὸ μούγκρισμα καὶ μαζί σαλπίσματα, σφυρίγματα, φωνές!...

Τὰ χοντρά πατόξυλα τοῦ ταβανιοῦ, τὰ σαρακοφωγμένα, μοῦ φάνηκαν πὼς λύγιζαν ἀκόμη περισσότερο, σὰν ἔτοιμα νὰ πέσουν ρίχνοντας στίς κεφαλές μαζί μὲ τὰ κομμάτια τους, ὅ,τι εἶχε τὸ μπακάλικο πού βρισκόταν ἀπὸ πάνω ἀπ' τὸ ὑπόγειο.

Μὰ καὶ σὲ μερικοὺς φίλους ποῦχα μῆνες νὰ δῶ, καὶ σ' αὐτοὺς διέκρινα κάτι, μιὰ ἀλλαγὴ, πὼς εἶχαν λυγίσει λίγο. Καὶ ἦτανε νέοι ἀκόμα. Ἀλλοιμονο ὅμως! Ἡ βιοπάλη ἢ σημερινή, ἢ ἀγρία, καταντᾷ σαράκι, σὰν τὸ σαράκι ποῦχε φάει κ' ἔτρωγε τὰ ξύλα πού πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι μας κρεμόνταν.

Νὰ ὅμως σὲ λίγο ἄναψε ἡ συζήτηση, ἡ ὁμιλία. Τὸ κρασί εἶχε κάνει τὸ θαῦμα του. Καὶ δὲ διέκρινα πιά σαὺ τοὺς τὴν ἀλλαγὴ, τὸ λύγισμα. Πᾶνε χαθῆκαν. "Α, τὰ καυμένα τὰ ξύλα, δὲν ἔχουν, δὲν πίνουν κρασί...

Τὴ συζήτηση ποῦχαμε, τὴ διέκοψε σὲ μιὰ στιγμή ὁ ταβερνιάρης γιὰ νὰ μᾶς διηγηθῇ ἓνα πάθημά του. Τοῦ εἶχαν ἀνοίξει τὸ σπίτι του κλέφτες καὶ τὸν ἐγδυσαν. Καὶ τὸχε καὶ παρὰ τὸχε καλὰ κλεισμένο μὲ νέες κλειδαριές..

— Εἶνε ἀλήθεια, εἶπε κάποιος ἀπὸ μᾶς, πὼς πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς διαρρηκτες εἶνε διαβολάνθρωποι. "Ἐχουν βρῇ δικά τους ἐργαλεῖα καὶ πολλὰ εἶναι γνωστὰ στὴν ἀστυνομία. "Ἐχουν σιδεράκια πού ἀνοίγουν τίς κλειδαριές καὶ ἄλλα διάφορα μικρὰ καὶ μεγάλα. Αὐτό, πού τὸ

σκέφθηκα πολλές φορές, με παρηγόρησε. Γιατί σκέφθηκα, πώς δὲ βγάζει μόνον κουτούς αὐτός ὁ τόπος, ἀλλὰ βγάζει καὶ δυνατὰ μυαλά, ποὺ ἡ μοίρα, γιὰ νὰ μὴν πάη καλὰ αὐτός ὁ τόπος, τὰ πετᾷ στὴν ἄκρη, τὰ διώχνει ἀπ' τὴν κοινωνία!...

— Μὰ τὸ θεό, καλὰ τόπες, μίλησε καὶ ὁ γέρο Δον-τῆς δικηγόρος, ὁ γέρος τῆς παρέας μας. "Ἐχω καὶ γὰρ αὐτὴ τὴν ιδέα! 'Εδῶ περισσότερο ἀπ' ἄλλον τόπο, χάνονται ἄνθρωποι γεννημένοι μὲ κάποιο ταλέντο. Καὶ ὅ,τι καλὸ ξεμυτίσει, ἂν δὲν ἔχει ἀγκάθια, πνίγεται. "Ἀς ἀφήσωμε ὅμως αὐτὰ καὶ νὰ σᾶς διηγηθῶ γιὰ ἓναν ἄνθρωπο μὲ ταλέντο, ποὺ γνώρισα.

Εἴμαστε ἀπὸ παιδιὰ μαζί. Μένσαμε στὴν ἴδια γειτονιά καὶ πηγαίναμε στὸ ἴδιο σχολεῖο καὶ στὴν ἴδια τάξη. Μὰ αὐτὸ ἦταν διαβολόπαιδο!..Καὶ τί δὲ σκάρωνε; Θέλετε παιχνίδια περίεργα, ἀμαξάκια νὰ τρέχουν μόνα, καὶ μόνα; Αὐτὸ τὸ παιδάκι τᾶκανε καὶ χωρὶς νὰ δῇ ἄλλα τέτοια. Φτωχόπαιδο. Καραγκιοζάκια νὰ κουνοῦν χέρια, πόδια. Πῶς διάολο τὰ κατάφερνε; Εἶχε καὶ μιὰ τέχνη κι' ἄνοιγε τὰ συρτάρια ποὺ ἔχαναν τὸ κλειδί, χωρὶς νὰ πειραχτῇ ἢ κλειδαριά. Στὸ σχολεῖο τὸν λατρεύαμε γι' αὐτό, στὸ Ἑλληνικό, γιατί ἄνοιγε τὸ συρτάρι τοῦ δασκάλου καὶ διορθώναμε τοὺς βαθμούς μας.

Εἶχε καὶ μανία νὰ κάνῃ λάσπη, πηλὸ καὶ νὰ χτίζῃ κάτι σπιτάκια περίεργα. Σ' αὐτὸ ὥρες παιδεύοταν. Καὶ ὅταν ἐμεῖς παίζαμε μεσ' στὰ χωράφια, αὐτὸς καθόταν ἐκεῖ, σκυμμένος καὶ πολεμῶντας νὰ χτίσῃ τὸ σπίτι, τὸν πύργο του.

"Ἔτσι, χωρὶς νὰ πάψῃ νὰ κάνει τέτοια, φθάσαμε στὸ σχολαρχεῖο. 'Ἀλλ' ἐδῶ κάτι συνέβηκε. 'Ο πατέρας του, ποὺ ἦταν μαραγκός, ἀρρωσταῖνι, καὶ σὲ λίγες μέρες πάη καλιὰ του. Τότε τί ἔγινε; 'Ο γιὸς ποὺ ἐπιθυμοῦσε νὰ σπουδάσῃ μηχανικὸς καὶ ἀρχιτέκτονας, ἔτσι ἔλεγε, ἄφησε τὰ βιβλία, τὴ σπουδὴ καὶ πῆγε νὰ δουλέψῃ, νὰ κουβαλᾷ λάσπη στοὺς χτίστες, μὲ τὸ πηλοφόρι! Ναί. Μὰ τί νᾶ-

κανε ; Είχε δυο αδελφές μικρές και τή μάννα του ἄρρωστη, πού δέ μποροῦσε νά κάνη καμμιά δουλειά !

Ἔτσι τὸ παιδί, πού ὅλοι τὸ θαυμάσαμε πού ἦτανε τὸ πρῶτο στά μαθηματικά, — Λέω πρῶτο; Ἦτανε κάτι πού δέ βρίσκεται εὐκολα.—Τὰ μαθηματικά δέν τὰ μελετοῦσε σχεδὸν διόλου, σὰ νά τᾶξερε ἀπὸ πρὶν, νά τᾶχε διδαχθῇ κάποτε μιὰ φορά κι' ἕναν καιρό. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ παιδί κουβαλοῦσε λάσπη στοὺς χτιστάδες. Ἐφυγαν καὶ ἀπ' τῇ γειτονιά μας καὶ πῆγαν σ' ἄλλη. Εἶχαν βρῇ σπίτι μικρότερο . .

Ὅταν μετὰ καιρὸ τὸν εἶδα, τὸν βρῆκα, ἀλλαγμένο πολὺ, στοὺς τρόπους, στὸ πρόσωπο. Καὶ μὲ τὴν τσιμπίδα τοῦ ἔβγαζες τὰ λόγια. Εἶχε γίνει καὶ χτίστης.

Πέρασε ἄρκετὸς καιρὸς, χωρὶς νά τὸν δῶ. Εἶχα γίνει δικηγόρος πιά, ὅταν μιὰ μέρα νά καὶ τὸν βλέπω. Ἦταν φτωχικὰ ντυμένος, μὲ παληόρουχα. Μοῦ εἶπε καὶ νέα του πολλά. Ἡ ἀδελφὴς του εἶχαν παντρευτῇ καὶ ἡ μάννα του εἶχε πεθάνει.Κι' αὐτὸς εἶχε παντρευθῇ. Φτώχεια ὅμως φτώχεια, δουλειὲς λίγες, μεροκάματο μικρό... Μοῦπε καὶ πὼς ἡ γυναῖκά του ξενόπλενε γιὰ νά τὰ φέρουνε βόλτα..

Τὸν εἶδα καὶ πάλι. Ἦρθε ἕνα βράδυ στὸ γραφεῖο μου, τοῦχα πῇ τὸ δρόμο, τὸν ἀριθμὸ, καὶ ἦρθε. Εἶχε κάποια ὑπόθεση μ' ἕναν κύριο πλούσιο πού δέν τοῦ πλήρωνε τὰ μεροκάματα πού τοῦχε κάνη, τοῦδινε ὅσο αὐτὸς ἤθελε πατώντας τὴ συμφωνία...

Ἦταν καλοκαίρι καὶ εἶχα τὰ παράθυρα ἀνοιχτά. Φωνὲς παιδιῶν καὶ γέλια ἐρχόντουσαν ἀπ' τὸ δρόμο.

Καπνίζαμε πιά χωρὶς νά μιλοῦμε. Εἶχαμε πῇ πολλὰ, καὶ γιὰ τὴν ὑπόθεση καὶ ἄλλα διάφορα. Ξαφνικὰ ἀπὸ τὸ διπλανὸ δωμάτιο, πού μᾶς χώριζε τρίφυλλη πόρτα, ἕνας κρότος γλυκὸς ἦρθε...

Ὁ Χρῆστος, ἔτσι τὸν λέγανε, σήκωσε τὸ κεφάλι σὰν πετεινὸς πού ἀκροάζεται λάλημα ἄλλου πετεινοῦ. .

— Χρυσάφι, εἶπε, κι' ἔπειτα, λίρες!..

Καὶ ὁ κρότος ὁ γλυκὸς ξακολουθοῦσε. Κάποιος μετροῦσε λίρες ρίχνοντάς τες ἀπὸ λίγο ψηλά.

Ἐγὼ κύτταζα τὸ Χρῆστο πού ἄκουγε τὸν κρότο τους.

— Μωρέ, μωρέ, ἔλεγε κάποτε, ἔχει πολλές !..

Ὁ κρότος ἔπαψε. Ὁ Χρῆστος τώρα μὲ κύτταζε :

— Εἶδες, εἶδες ; μοῦ εἶπε. Νὰ πάρη ὁ διάβολος νὰ πάρη !..

— Ἐ, τί νὰ γίνη, τοῦ ἔκανα γώ, ἄλλοι εἶνε εὐτυχεῖς σαυτόν τὸν κόσμο, κι' ἄλλοι δυστυχεῖς !.. Αὐτὸς εἶνε χρηματιστής...

— Δὲν πᾶ νᾶνε !.. Θὰ κάνω καὶ γώ λεφτά !.. Θὰ τὸ δῆς !..

— Πῶς καὺμένε ;

— Θὰ τὸ δῆς, μοῦ ἀπάντησε, μ' ἓνα βίαιο κούνημα τοῦ χεριοῦ του, τοῦ δαχτύλου του.

* *

Ἐκανα καιρὸ νὰ τὸν δῶ, καὶ ὅταν τὸν εἶδα, τὸν εἶδα ἀλλαγμένο. Εἶχε γίνει κύριος. Ντυμένος μὲ ὠραῖα ροῦχα, μπαστοῦνι χοντρό, καδένα χρυσῇ. Καὶ εἶχε χοντρίνει.

Θυμήθηκα τὰ λόγια του, πού μοῦ εἶπε κείνη τῇ βραδυά, ὅταν ἄκουσε τὸν ἦχο τοῦ χρυσοῦ.

— Ἐ, τοῦ εἶπα, βλέπω πῶς ὅ,τι μοῦ εἶχες πῆ, τὸ κατῶρθωσες !..

— Τί ; μὲ ρώτησε σὰ νὰ τὸν πείραξα μαυτό, σου φρώνοντας τὰ φρύδια.

— Ὅτι θὰ γίνης πλούσιος. Τὸ λησμόνησες... Μιὰ βραδυά πού ἄκουσες κεῖ τίς λίρες στὸ γραφεῖο μου...

— Ἀ, ἔ, ἔχεις δίκαιο !. Τώρα τὸ θυμήθηκα, ἔχεις δίκαιο !.. Βρέ !.. Ναί..

— Ἐ, δὲν ἔγινες ;... Ἔτσι μοῦ φαίνεσαι ἀπὸ τὸ παρυσιαστικό σου... Ἐγὼ τὸ βλέπω καὶ χαίρομαι μὲ τὴν καρδιά μου !..

— Σὲ πιστεῶ, μοῦ ἀπάντησε. Ναί, ἔκανα κάτι παραδάκια... Κατῶρθωσα κάτι... Ἐχω, ἔχω, ἀρκετά !.. Ἐ, καλὰ πάω... Ἀς λέμε τὴν ἀλήθεια...

Καθίσαμε σ' ένα καφενεῖο καὶ ἤπιαμε καφέ. Ἐκεῖ μου ξηγήθηκε, μοῦ εἶπε περισσότερα. Εἶχε κατορθώσει μὲ ἐργολαβεῖες νὰ κερδίσῃ. Σιγά — σιγά ἔπειτα, ἔκανε ἕνα σπίτι, γιὰ δικό του, δεύτερο, τρίτο. Καὶ ὅλα μεγάλα. Τὸ τρίτο μάλιστα, πολὺ μεγάλο....

Ἄπ' τὴν ἡμέρα αὐτὴ τὸν ἔβλεπα συχνά. Ἐρχόταν στὸ γραφεῖο μου καὶ καθόταν ὥρες.

Ὅταν πλησίαζε ὁ Σεπτέμβριος καὶ τοῦ εἶπα πὼς θάλλαζα σπίτι, μοῦ πρότεινε νὰ πάω σὲ δικό του. Δέχτηκα καὶ νοίκιασα δικό του, τὸ πρῶτο πάτωμα. Ὡραῖο σπίτι, ἀλλὰ τί τραβήξαμε, τί τράβηξε ἡ γυναῖκα μου ἐκεῖ!

Ἡ γυναῖκα τοῦ Χρήστου, ἂν δὲ μάλλωνε τρεῖς, τέσσερις φορὲς τὴν ἡμέρα, δὲν ἡσύχαζε λίγο. Καὶ μάλλωνε γιὰ τὸ τίποτα, ζητοῦσε νὰ μαλώσῃ μὲ κάθε τρόπο. Εἶχε καὶ μιὰ ἀνεψιά της γιὰ δουλάκι, ἕνα ἀσχημομούρικο κορίτσι, καὶ αὐτὸ ἔβαζε νὰ κἀνῃ ἀρχή. Πετοῦσε πετρίτσες, σκουπίδια. Κεῖ ποὺ καθόσουν ἀμέριμνος καὶ λιαζόσουν στὴν ταρατσα,μποροῦσε νὰ σοῦρθῃ φράπ! μιὰ λεμονόκοπα!... Τὸπαθε ἡ γυναῖκα μου. Τὰ σκουπίδια τοὺς πάλι τᾶρριχναν στὴν αὐλή. Ποὺ διαμαρτυρήθηκε ἡ γυναῖκα μου γιὰ τὴ λεμονόκοπα, κ' ἔβρισε τὸ δουλάκι, ποὺ τὴν κύτταζε μισοκρυμένο στὸ πεζοῦλι, βγήκε ἡ κυρά του. Ποιὸς καὶ ποιὰ μποροῦσε νὰ τὰ βάλῃ μὲ τὴ γλώσσα της!.. Ἦταν ποταμὸς φουσκωμένος, πλημμύρα, καταράχτης, ὁ Νιαγάρας!... Τὰ εἶπα στὸ Χρήστο. Αὐτὸς ἀναστέναξε:

— "Αχ, δὲν ξέρεις τί τραβῶ κ' ἐγὼ ἀπ' αὐτὴ, δὲν ξέρεις!.. Μὰ αὐτὴ δὲν εἶνε, τί νὰ σοῦ πῶ τί εἶνε!... Ὅταν εἴχαμε φτώχεια δὲν ἦτανε σ' αὐτὸ τὸ βαθμὸ καυγατζοῦ!.. Ἄμα κάναμε κάτι, τότε ἀντὶ στὸ καλὸ, τὴν πῆρε τὸ ρέμα!... Θὰ τῆς μιλήσω...

Θὰ τῆς μίλησε, εἶμαι βέβαιος. Ἀλλὰ κουφοῦ τὴν πόρτα κι' ἂν χτυπᾷς.. Τίποτε δὲν ἔγινε. Ἀφοῦ τσακώθηκε τὴν ἄλλῃ μέρα μὲ μιὰ ἄλλῃ οἰκογένεια, ἔπειτα μᾶλλον, ἄλλῃ, ἦρθε καὶ σὲ μᾶς.

Ἦταν ἀδύνατο νὰ μείνωμε καὶ ἀναγκάστηκα νὰ

βρῶ ἄλλο σπίτι καὶ νὰ φύγουμε μέσα σὲ μιὰ βαρυχειμω-
νιά.. Νεροχιόνιζε. Βράχθηκαν καὶ τὰ ἐπιπλά, τὰ στρώμα-
τα.

Ὁ Χρῆστος σὰ νὰ δυσανεκτήθηκε ποὺ ἔφυγα, κι' ἔπαψε ν'ἄρχεται στὸ γραφεῖο μου ἤρθε πρῶτα κάννα δυὸ φορές, γιὰ νὰ δείξη πῶς δὲν πειράχτηκε, ὕστερα τῶκοψε.

Ἐνα ὥραῖο πρῶτ' ἀκούω τὴν πόρτα νὰ χτυπᾷ δυνατὰ καὶ γρήγορα. "Ἦμουν ντυμένος κι' ἔπινα τὸν καφέ μου. Ἐτρεξα νὰ δῶ, ποιὸς χτυπᾷ ἔτσι. Ἦταν ὁ Χρῆστος μὲ τὸ χρῶμα του ἀλλαγμένο.

— "Ἀνοιξέ μου, μοῦ λέει.

Τοῦ ἀνοιξα καὶ τὸν ἔμπασα μέσα.

— Τί εἶναι, τί τρέχει ; τὸν ρώτησα.

— Θὰ σοῦ πῶ, θὰ σοῦ πῶ, μοῦ ἀπάντησε. Κάτι ὀχι καλό!..

Τὸν ὁδήγησα σ' ἓνα μικρὸ γραφεῖο, ποῦχα στὸ σπίτι.

— Γιὰ πέ μου.

Εἶδε γύρω καὶ στράφηκε καὶ πρὸς τὴν πόρτα...

— Μήπως θέλεις νὰ τὴν κλείσω ; τὸν ρώτησα.

— Ναί, ναί, κάνε μου τὴ χάρι, μοῦ ἀπάντησε.

Τὴν ἐκλείσα.

— "Ἀν καὶ ὅλοι εἶνε ἀκόμα στὸ κρεβάτι...

Στεκόμουν ὀρθιος.

— Κάτσε, μοῦ εἶπε.

Κάθισα.

— Γιὰ πέ μου λοιπόν, τί σοῦ συνέβηκε ;

Τώρα θὰ σοῦ πῶ...

"Εβγαλε τὸ καπέλο του καὶ τ' ἀκούμπησε στὸ τραπέζι. Καὶ ἄρχισε σιγὰ-σιγὰ νὰ μοῦ λέη, νὰ μοῦ λέη, ἓνα μυστικὸ του, πῶς ἔγινε πλούσιος. Εἶχε κάνει ἐργοστάσιο κιβδηλῶν νομισμάτων!.. Αὐτὸς ὁ ἴδιος, δικὰ του ἔργα ἦταν ὅλα. Καὶ τὸ ἐργοστάσιο τῶχε σὲ ὑπόγειο βαθὺ τοῦ σπιτιοῦ του, ποὺ κανεῖς δὲν ἔμπαινε, παρὰ μόνο ἓνας

σύντροφός του. Καί μόνο ή γυναίκα του ήξερε τι έκαναν εκεί μέσα, αυτή μόνον...

Συνήθιζε νά ξυπνά πρωτ πολύ, ξημερώματα. Καί ήταν αδύνατο νά μήν πάη κάτω στά μηχανήματα καί χωρίς νάχη δουλειά, νά καθήση, νά τά δη, νά σκεφθῇ. Αύτην τήν ήμέρα τó ἴδιο εἶχε κάνει, ἄν καί εἶχε σηκωθῇ μέ κακιὰ διάθεση. "Ονειρα τόν εἶχαν τρομάξει τῇ νύχτα καί μάλιστα ἕνα, πού δέ μποροῦσε νά τó θυμηθῇ.

Ἡ γυναίκα του κοιμῶταν. Κατέβηκε κάτω στό ὑπόγειο. Τό δουλάκι γύριζε στήν αὐλή, πετοῦσε πετρίτσες στίς γάτες... Ἡσυχία μέσα κεῖ. Σβυστά ἔφθαναν τά λαλήματα τῶν πετεινῶν.

Ξαφνικά, χτυπήματα δυνατά στή σιδερένια ἐξώπορτα καί σπρωξήματα σά νάθελαν νά τήν βιάσουν, τόν ἔκαναν νά πεταχτῇ καί νά δη ἀπό μικρό παραθυράκι τοῦ ὑπογείου πού ἦταν πρὸς τó μέρος τῆς αὐλῆς.

Ἡ μικρὴ δούλα πήγαινε ρωτῶντας κοντά στήν πόρτα.

Στό νοῦ τοῦ Χρήστου παρουσιάστηκε κείνη τῇ στιγμῇ τó ὄνειρο, πού δέν μποροῦσε νά θυμηθῇ. Καί πρὶν δη ποιοί θά παρουσιασθοῦν μέ τó ἀνοιγμα τῆς πόρτας, τόξερε..

Κ' ἔτσι ἦταν, ὅπως τó ὄνειρο. Εἶδε ἀστυνομικούς νά μπαίνουν ὁ ἕνας πίσω ἀπ' τόν ἄλλον....

Γρήγορα ἔφυγε. Τί ἄλλο θέλανε κεῖ; Ἀρπαξε κάτι χρήματα ποῦχε κάτω, ἕνα μάτσο κ' ἔφυγε ἀπό ἕνα στενὸ διάδρομο, ἢ στενὴ αὐλίτσα ποῦβγαίνει σ' ἄλλο δρόμο, πίσω ἀπ' τó σπίτι του. Τόν εἶχε κάνει ἐπὶ τοῦτο. Εἶχε ἀφαιρέσει ἕνα κομμάτι οἰκοπέδου, μιὰ στενὴ λουρίδα ἀπ' ἄλλο σπίτι του, γιὰ νά τόν κάνη, μὴ καμμιὰ φορὰ τά φέρει ὁ διάβολος...

Πῆγε πρῶτα στό σύντροφό του καί τοῦ εἶπε γιὰ τήν ἐπίσκεψη τῶν ἀστυνομικῶν, ἔπειτα ἦρθε σέ μένα.

— Μπορεῖ νά μήν εἶνε γι' αὐτό, τοῦ εἶπα ἅμα τελείωσε.

— "Οχι, ὄχι γι' αὐτό ἦρθαν, κάποιος μέ πρόδωσε!... Μά ποιός, ποιός;

Κι' ἔτσι ἦταν ὅπως ἔλεγε. Τοὺς εἶχαν προδώσει κα ἡ

άστυνομία βρήκε όλόκληρο έργοστάσιο κάτω στα υπόγεια. "Έργα του Χρήστου! Μαζί βρήκαν κ' ένα κασόνι πετρελαίου, γεμάτο δεκάρες. "Αλλά νομίσματα δέν άνεκάλυσαν. "Όλα αυτά τὰ πήγαν στην άστυνομία.

"Από φίλους μου άστυνομικούς έμαθα και ποιός τούς πρόδωσε. "Ο Χρήστος είχε κάνει την προηγουμένη μέρα ένα γερό καυγά με τή γυναίκα του. Καί αύτή για νά τόν έκδικηθῇ, ειπε τι έκανε ο άντρας της, σε μιὰ φίλη της, μιὰ φτωχιά κοτσομπόλα, που την ειχε νά της φέρνει νέα της γειτονιάς. "Η φίλη της έτρεξε και τόπε στον άντρα της, και ο άντρας της μιὰ και δυο πήγε στην άστυνομία..

Κατώρθωσα νά του πουλήσω τὰ σπίτια του και νά του δώσω τὰ λεφτά του. Τὰ πήρε κ' έφυγε. "Έλαβα άπ, την "Αμερική τρία, τέσσερα γράμματά του και μετά τίποτα.

Στην γυναίκα του δέν έδωσε πεντάρα για νά την έκδικηθῇ. Κι' αύτή αναγκάστηκε νά ξενοδουλεύη πάλι.

Μά για σταθῇτε! "Ακόμα δέ μάθατε και για κάτι άλλα, που έπρεπε νά σας ενδιαφέρουν...

Οί δεκάρες που πήγαν στην άστυνομία μέσα στο κασόνι του πετρελαίου, χάθηκαν σε δυο μέρες. Τό κασόνι έμεινε άδειο.

Οί άστυνομικοί βουτοῦσαν κ' επαιρναν. Μά ήταν τόσο δμοιες με του Κράτους!

"Αμ και τὰ έργαλειά τι γινήκαν; Ξαφανίστηκαν κι' αυτά. "Όταν ρώτησα κ' έψαξαν, δέ βρήκαν κανένα!..

ΚΥΝΗΓΟΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Καθισμένοι έξω από κεντρικό καφενεῖο μιὰ μέρα ἡλιόλουστη χειμωνιάτικη μιλούσαμε καὶ κοιτάζαμε τὸν κόσμο πού περνοῦσε καὶ προσπαθοῦσε νὰ σωθῇ ἀπ' ταῦτοκίνητα πού σὰ θηρία πεινασμένα τρέχανε ζητώντας θύμα.

— Νά, εἶχε πῆ ὁ γέρο φίλος μας ὁ Βιρδάκης, νὰ ὁ βάρβαρος πού μαίνεται ἄγριος μεσ' στὴν πόλη τῆς Θεᾶς Ἀθηνᾶς. Γιὰ νᾶχης ἓνα πιστόλι σὲ πιάνουν. Ὅπλοφορεῖς! Πρέπει νὰ πᾶς μέσα. Γιὰ νᾶχεις ἓνα αὐτοκίνητο σοῦ βγάζουν τὸ καπέλλο! Ἄν ρίξης μὲ τὸ πιστόλι, δταν σὲ πειράξει κανεὶς, ἀπόπειρα φόνου λένε κοὶ σάρπάζουν. Ὅταν τρέχεις μὲ αὐτοκίνητο ζητώντας νὰ συντρίψης κάποιον, πού δὲ σὲ πειράζει διόλου, δὲ λένε τίποτα! Αὐτὸ δὲν εἶνε ἀπόπειρα φόνου, δὲν εἶναι! Καὶ γιατί; Γιατὶ αὐτὸ συμβαίνει καὶ στὸ Πάρισι!...

Μέσα σ' αὐτὸν τὸν θόρυβο καὶ τὴν ταραχή, διακρίναμε τὸ φίλο μας Σαραγάκο νὰ τρέχη μεσ' σταὐτοκίνητα ἀψηφώντας κάθε κίνδυνο, γιὰ νὰ περάσῃ ἀντικρύ...

— Νὰ ὁ Σαραγάκος, μᾶς εἶπε ὁ Δαλόπουλος. Τὸν βλέπετε; Κάποιο θηλυκὸ θὰ κυνηγᾷ, βάζω στοίχημα!.. Νὰ πέρασῃ!... Κοιτᾷτε τον πῶς τρέχει! Γιὰ κεῖνη ἐκεῖ, μὲ τὴν καφετιὰ γούνα, θὰ τρέχη... Νά, νά, ἔκοψε τὸ βῆμα του!... Γιαυτὴ ἔκανε ἔτσι! Κυνηγὸς γυναικῶν!...

— Μὰ πόσο χρονῶν θᾶνε; ρώτησα γώ.

— Δὲν ἔχει νὰ κάνῃ ἡ ἡλικία. Πιὸ μανιακοὶ γίνονται ὅσο περνᾷ. Ὅπως καὶ οἱ κυνηγοὶ τῶν πουλιῶν...

— Μὰ εἶναι καὶ παντρεμμένος νομίζω;

— Τὶ ἔχει νὰ κάνῃ ἂν εἶνε ἢ δὲν εἶνε. Ἄλοι πού

τῷχει ἡ κούτρα του... Κῆπειτα ἔχω παρατηρήσει, πῶς πολλοί, ποῦ δὲν ἦταν γυναικάδες, ἅμα παντρευτήκανε, γινήκανε...

— "Α, ἅ, ἔκανε ὁ γέρο Βαρδάκης, τώρα μοῦ θυμίσσατε κάτι περασμένο καὶ θὰ σᾶς τὸ πῶ. Μιά τέτοια ἱστορία, κυνηγῶν γυναικῶν.

Ἐγνώρισα μιὰ φορὰ κι' ἕναν καιρὸ ἕνα τέτοιον. Καὶ ἂν νὰ τὸν βλέπω, ἂν κῆχουν περάσει τόσα χρόνια. Κοκκινοτρίχης γαλανομάτης μὲ γιαλάκια, μὲ ζάρες στὸ πρόσωπο πολλές. Καὶ πάντα φρεσκοξυρισμένος. Ἐκανε τὸν ὀδοντογιατρό. Μὰ πότε δούλευε;

Ἐγὼ τὸν ἔβλεπα πρωτὶ, ἀπόγευμα νὰ γυρίζει, ἢ νὰ κάθεται πίνοντας σὲ μπουραρίες, ποῦ ἦταν τότε μαζεμένες πολλές σ' ἕνα δρόμο κεντρικὸ τοῦ Πειραιᾶ. Τὸ ὀδοντογιατρεῖο του τὸ εἶχε ἐκεῖ κοντὰ σαυτό τὸ δρόμο. Τὸ σπίτι του τῷχε ἄλλοῦ, κανεὶς δὲν τῷξερε. Λέγανε μάλιστα, πῶς ἦταν καὶ παντρεμμένος καὶ εἶχε καὶ παιδιὰ.

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, μοῦ ἔλεγε ἕνας γνωστός του, ὁ χρυσοχόος Κλαδάς, εἶνε μυστηριώδης! Ἐχουμε μάθει, πῶς εἶνε παντρεμμένος κῆχει καὶ παιδιὰ! Τὸ λέει κι' αὐτός. Τώρα τὸ λέει ἀληθινά, ψέμματα, παίζει, δὲν ξέρω.

"Αν ὅμως τὸ λέει ἀληθινά, πῶς δὲ βρῖσκεται κανεὶς νὰ πῇ, πῶς τὴ γνῶρισε τὴ γυναῖκα του, πῶς τὴν ἔχει δῇ; "Όταν εἶνε ἡ ἐορτὴ του κάνει τραπέζι ἔξω σὲς μύρες! Ἰσως, ὅπως λένε πολλοί, ἡ γυναῖκα του νᾶνε κανένα ζῶ, ποῦ ντρέπεται νὰ τὸ παρουσιάσῃ καὶ τῷχει μόνο καὶ τὸν πλένει.. Ἀλλὰ πάλι..

Μοῦλεγε ὁ Κλαδάς ἕνα σωρὸ γι' αὐτόν, εἶχε ἀπορίες πολλές!

Κάθε βράδυ ὁ Βιτσᾶς, ἔτσι λεγόταν ὁ ὀδοντογιατρός, θὰ συνοδευόταν καὶ ἀπὸ ἕνα θηλικό. Καὶ διαλεχτό. Καὶ θὰ τὸ πῆγαινε καὶ θὰ τὸ κάθιζε στὸ τραπέζι τῶν φίλων, κάτι γλεντζέδων, σὰ νὰ τοὺς ἔλεγε, νὰ ἐγὼ τί ἔχω, ἐσεῖς μὲ τὴ νιότη σας καὶ τὰ κομψά σας ροῦχα, τί ἔχετε, ποῦ εἶνε ἡ δική σας;

Καὶ δὲν ἦταν εὐκόλο τότε, νὰ βρίσκῃ κανεὶς ἐρωμένη.

Οἱ φίλοι του εἶχαν ἐξαγριωθῇ Πῶς κατώρθωνε αὐτός, πού δὲν ἦταν πιά νέος, οὔτε ὠραῖος, κιῆπιανε ἐρωμένες, καὶ μόλις ἄφινε τῇ μιᾷ νὰ βρίσκη ἄλλη;

Καὶ ἦταν κι' αὐτοὶ κυνηγοὶ ὅμως, πού πᾶνε θαυμάσια ντυμένοι κι' ἀρματωμένοι στὸ κυνήγι καὶ γυρίζουν δίχως φτερό!

Φοροῦσαν λουστρίνια, καπέλλο, ροῦχο τῆς μόδας, ἢ μυρουδιά τῶν κουρείων σκορπιζόταν παντοῦ στὸ πέρασμά τους, ἀλλὰ τίποτα φτερό!

Ἔβαλαν ἐπιτέλους τὰ δυνατά τους, κ' ἓνα βράδυ ἓνας ἀπ' αὐτοὺς παρουσιάστηκε μ' ἓνα πλάσματάκι, πού ὁ Βιτσᾶς ἅμα τῷδε μάζεψε τὰ χεῖλια του.

*
* *

Ἐνα ἀπόγευμα κάποιος ἑορτῆς ὁ Καναλός, ἓνας ἀπ' τὴ συντροφιά τῶν γλεντζέδων, καθισμένος ἀπ' ἔξω ἀπὸ μιὰ μπουραριά, ρουφοῦσε σιγὰ τὴ μπύρα τοῦ καὶ κοίταζε τὸν κόσμον πού περνοῦσε.

Ξαφνικὰ βλέπει τὸ Βίτσα νὰ βγαίνει ἀπὸ ἓναν κῆπο δημόσιο, πού ἦταν ἀντικρὺ στίς μπουραρίες, μὲ μιὰ νέα, πού ἡ μορφή της, τὸ σῶμα της τὸν ἄφησε κατάπληχτο.

Μὰ τὸ ἴδιο ἔπαθε καὶ ὁ κοντὸς Ἀντωνάκης, πού κούτσενε λίγο, ἦταν τὸνα του πόδι μικρότερο ἀπ' τᾶλλο. Αὐτὸς μάλιστα ἔχασε καὶ τὸ χρῶμα του. Γρήγορα ὅμως ἔπειτα, καὶ κουνητὸς ἔτρεξε καὶ μπῆκε στὸ κατάστημα τοῦ χρυσοχόου Κλαδᾶ καὶ τοῦ τῷπε. Ὁ χρυσοχὸς πετάχτηκε στὴν πόρτα κρατώντας κ' ἓνα ἐργαλεῖο στὸ χέρι... Ὁ κοντὸς Ἀντωνάκης τρέχει δίπλα πού ἦταν μπουραριά, βρίσκει δυὸ τῆς παρέας καὶ τὸ λέει. Ὁρμοῦν κι' αὐτοὶ νὰ δοῦν τὸ θεῖο πλάσμα, ὅπως τοὺς τῷπε, ποῦχε μαζί του ὁ Βιτσᾶς.

Ὁ Καναλὸς πάλι ἅμα συνῆρθε, σηκώθηκε ἄγριος μὲ σφυγμένα δόντια, κῆνεψε στὸ Βιτσᾶ, κουνώντας νευρικά τὰ χεῖρια του.

Ὁ Βιτσᾶς εἶδε τὸ γνέψιμο τοῦ Καναλοῦ, καὶ κατάλαβε πὼς ἔλεγε:

— Βρὲ θηρίο θὰ σὲ φάω!

Ἔκανε ὁμῶς πὼς δὲν τὸν εἶδε. Εἶδε καὶ ἀντικρὺ του σχεδὸν σὲ μιὰ πόρτα ἀπ' ἔξω τὸ χοντρὸ Σανταρόβα νὰ τὸν κοιτάζῃ κι' αὐτὸς ἄγρια, δαγκάνοντας τὸ δάχτυλό του καὶ κουνώντας τὸ κεφάλι του σὰ σκυλί πού τραβᾷ κάτι... Εἶδε ἄλλους, ἄλλους. Εἶχε δὴ καὶ τὸν κοντὸ καὶ κουτσὸ Ἀντωνάκη νὰ τρέχῃ ἀπὸ μαγαζι σὲ μαγαζι καὶ νὰ βγάζῃ τὸν κόσμον ἔξω. Ἔκανε ὁμῶς, πὼς δὲν ἔβλεπε. Βάδιζε σιγὰ μὲ τὴ νέα. Αὐτὴ οὔτε ματιὰ ἔρριχνε γύρω της νὰ δῇ τί γινόταν.

Κ' ἔβγαιναν ἀπὸ παντοῦ, φίλοι, γνωστοί, ἄγνωστοι νὰ τοὺς δοῦν. Ἔμεναν κατάπληχτοι, σφίγγαν τὶς γροθιές τους, δάγκαναν τὰ χέρια τους, τοῦ ἔνευαν πού τὸ βρῆκε, ποῦ τὸ πέτυχε τέτοιο πλάσμα.

Αὐτὰ τὰ τελευταῖα τᾶκουσε, δὲ μπόρεσαν δυό, τρεῖς νὰ κρατηθοῦν καὶ νὰ νεύουν μόνο, καὶ μίλησαν:

— Μωρὲ ποῦ τὴν πέτυχε;...

Ἡ νέα φάνηκε πὼς δὲν ἄκουσε. Αὐτὸς στράφηκε σ' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀγριοκοίταξε...

Ἐνα ἀμάξι περνοῦσε κεῖνὴ τὴν ὥρα καὶ ὁ Βιτσᾶς τὸ σταμάτησε. Ἐβᾶλε τὴ νέα μέσα, κάθισε κι' αὐτὸς κοντά της, καὶ τὸ ἀμάξι κίνησε. Ἄκουσε τότε μιὰ φωνὴ δυνατὴ νὰ λέῃ:

— Ἀχ βρὲ ἀρχιμπίχτη!

*
*
*

Ὅλοι οἱ φίλοι του οἱ γλεντζέδες, καθισμένοι ἔπειτα μιλοῦσαν σὲ μιὰ μπυραρία. Μαζί του εἶχε καθίσει καὶ ὁ γέρο παραλυμένος Φανόπουλος, πού ὅλο ἔλεγε:

— Ἀ, θὰ τὴν καταστρέψῃ αὐτὸς, θὰ τὴν καταστρέψῃ αὐτὸς, θὰ τὴν καταστρέψῃ! θὰ καταστρέψῃ αὐτὸ τὸ οὐρί! Αὐτὸς εἶναι πλάνος...

— Καὶ μὴν εἶνε ἄνθρωπος, ἔλεγε καὶ ὁ κοντὸς Ἀντωνάκης, αὐτὸς δὲν ἔχει καμμιά πίστη! Μὰ αὐτοὺς ἀγα-

ποὺν οἱ γυναῖκες ! Κι' αὐτῆς μιὰ κλωσιὰ θὰ τῆς δώσῃ ὅσο καὶ ὠραία νᾶνε, καὶ θὰ καταντήσῃ νὰ τρέχῃ στοὺς δρόμους ἢ στὰ παληόσπιτα!... Μὰ καλὰ νὰ τὰ παθαίνουν!..

— Κόμματος τρικούβετος! ἔκανε κάθε τόσο, ὁ χοντρο-Σανταρίβας. Ἐγὼ τὴν εἶδα καλά, καλά.

Μιὰ ἄμαξα πάνω σαύτῃ τὴν ὁμιλία, σταμάτησε ἀπ' ἔξω ἀπ' τὴν μύρα. Καὶ σὲ λίγο εἶδαν τὸ Βιτσᾶ νὰ μπαίνει...

— Νάτος !

— Τὸν κακοῦργο!

“Ὅλοι κίνησαν κεφάλια, χέρια :

— Μωρὲ ἀθεόφοβει.

— Βρὲ τί κομμάτι ἦταν αὐτό !

— Μωρὲ αὐτὸ τὸ πλάσμα τὸ οὐράνιο ποὺ τὸ βρῆκες;

— Αὐτόν τὸν κόμματο τὸν τρικούβετο !

“Ὁ Βιτσᾶς κούνησε τὸ χέρι του δυσανεστήμενος.

— “Ἐλα, ἔλα, πάφτε, γιατί δὲν εἶνε τέτοια γυναῖκα αὐτή. Καὶ μὲ κάνετε ρεζίλι.

— Φαίνεται πὼς δὲν ἦταν, ἀλλὰ θὰ τὴν κάνης ἐσύ

— Βρὲ τὴ φουκαρένια! Ξέρει μὲ ποιόνα ἐμπλεξε;

— Εἶνε παντρεμμένη, ἢ λεύτερη;

— Βρὲ θὰ πάψετε; Θὰ μὲ ἀναγκάσετε νὰ φύγω.

— Καὶ γιατί θὰ φύγης; Ἐπειδὴ λέμε πὼς μᾶς ἄρεσε;..

— Μᾶς ἄρεσε, λέει. Μᾶς τρέλανει Τέτοιος κόμματος τρικούβετος. .

— Βρὲ θὰ πάψετε. Σᾶς εἶπα δὲν εἶνε τέτοια, καὶ δὲν εἶνε τίποτα ἀπ' αὐτὰ ποὺ λέτε...

— Καὶ τ' εἶνε τότε, τί σοῦ εἶνε;

— Ἡ γυναῖκα μου!..

Η ΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ

Μιά σιωπή είχε πέσει βαριά κείνο τὸ βράδυ... Κα-
νεὶς ἀπ' τὴν παρέα δὲν εἶχε ὀρεξὴ νὰ μιλήσῃ νὰ πῇ κάτι,
νὰ διηγηθῇ ὅπως ἄλλοτε. "Ἄλλοι ἔμεναν σκεπτικοὶ καὶ
ἄλλοι κοίταζαν ἔξω ὅπου φαινόταν νὰ ἐτοιμάζεται ἀθό-
ρυβα θύελλα. Ἀστραπὲς ἔλαμπαν...

Μέσα στὸ μισοσκότεινο σχεδὸν μαγαζί, σὲ μιὰν ἄκρη
του, ἓνας μεθυσμένος κοιμόταν. Μὰ τὸ ἴδιο ἔκανε, ἢ εἶχε
πάθει καὶ ὁ ταβερνιάρης. Κοιμόταν κι' αὐτὸς καθισμένος
στὴν καρέκλα του, μὲ τὸ σαγῶνι ἀκουμπισμένο στὸ στή-
θος. Ὁ μάγερας, σκεπτικός, εἶχε σκύψει τὸ κεφάλι του.
Καὶ τὸ παιδί τοῦ μαγαζιοῦ, κοντὰ στὸ παράθυρο, μὲ τὴ
μύτι κολλημένη στὰ γυαλιά, κοίταζε ἔξω τὸ δρόμο...

Μιά ἀστραπὴ ἔλαμψε κ' ἔδειξε καθαρὰ τὴ μικρὴ ἔρη-
μη πλατεία ποὺ ἦταν ἀντικρὺ στὴν ἀνοιχτὴ πόρτα τοῦ μα-
γαζιοῦ. Σκοτάδι ἔπειτα σὰ νάσβυσε ἡ εἰκόνα. "Ἄλλη, σὲ
λίγο, ἀστραπὴ φώτισε, ἀλλὰ τώρα κάτι εἶδε ὁ Σίδης στὴν
ἐρημη πλατεία καὶ τρόμαξε. Χωρὶς νὰ πῇ ὅμως τίποτα
περίμενε ἄλλη, γιὰ νὰ δῇ καλύτερα. Καὶ δὲν ἄργησε πάλι
ἡ μικρὴ πλατεία νὰ φωτισθῇ ἀπ' τὴ λάμψη τῆς ἀστρα-
πῆς...

Τώρα εἶδε καλά. Ἕνας σκελετὸς ἐρχόταν. Περπα-
τοῦσε γρήγορα στὴ μέση τῆς πλατείας καὶ στὸ χέρι του
διέκρινε ἓνα μακρὺ δρεπάνι...

— Ὁ Χάρος ἐρχεται... φώναξε.

— Τί λέει τοῦτος!.. Ὁ Χάρος!..

— Νά, νά, θὰ τὸν δεῖτε, ἐκεῖ!..

Στὴ λάμψη ἀστραπῆς διέκριναν κι' αὐτοὶ ἓνα σκε-
λετὸ μὲ τὸ δρεπάνι νὰ πλησιάζῃ γρήγορα.

— Καλὸς εἶνε!..

Ὁ Χάρος πῆγε κοντὰ καὶ στάθηκε ἔξω ἀπ' τὴν πόρ-
τα τοῦ μαγαζιοῦ.

— Καλῶς ὠρίσατε, κύριε Χάρε !

— Θὰ ἔρθετε ἐδῶ μέσα, ἢ θὰ τραβήξετε γι' ἄλλου ;
Αὐτός, χωρὶς νὰ δώσῃ καμμιά ἀπάντησι, πήδησε
μέσα.

— Μὰ τί ζητᾷς ἐδῶ, στὸ κρασοπωλιό, κύριε Χάρε ;
Κρασί ; Ἐχει κρασί διαμάντι, βάλσαμο, ἄρχισε νὰ λήη
μὲ κάποια ταραχὴ ὁ Σίδης.

— Ἡ θέλεις, πρόσθεσε ὁ Γούρας, ν' ἀρπάξης κάποιον
ἀπὸ μᾶς ; Σοῦ λέω ὅμως τοῦτο : Ὅποιον κι' ἂν πιάσῃς
γιά τὴν κόλασι εἶναι ! Ἐκεῖ !

Ὁ Χάρος τώρα μίλησε μὲ φωνὴ πνιγμένη.

— Δὲν ἦρθα δῶ νὰ πιῶ ἀπ' τὴ ρετσίνα σας ποὺ εἶ-
ναι διαμάντι, βάλσαμο, ἦρθα γιὰ κεῖνο, ποὺ εἶπες ἐσύ !..
Γι' αὐτὸ τὸ πράγμα ἦρθα καὶ τρέμετε ὅλοι !.. Κάποιον θὰ
πάρω ἀπὸ σᾶς !.. Ναί, κάποιον, Ἐσήμανε ἡ ὥρα του, ποὺ
μόνον ἐγὼ τὴν ἀκούω, ἐγὼ ἔχω τὸ ρολόγι κεῖνο !..

Κεῖνη τὴ στιγμὴ τὸ ρολόγι, τὸ κρεμαστὸ στὸ γδαρ-
μένο τοῖχο, σὰ νᾶθελε νὰ δείξῃ πῶς κι' αὐτὸ χτυπᾷ τὶς
ῥες τὶς καλὲς καὶ τὶς κακὲς, ἄρχισε νὰ χτυπᾷ.

— ὦ ! ὦ !.. Νὰ κι' αὐτό !.. ἔκαναν ὅλοι ἐκτὸς τοῦ
Σίδη.

Ὁ Σίδης εἶχε ἀνατριχιάσει κ' αἰσθάνθηκε νὰ χάνῃ
τὸ χρῶμα του.

Ὁ Χάρος περίμενε νὰ πάψῃ τὸ χτύπημα τῆς ὥρας,
κ' ἔπειτα εἶπε :

— Ὁ Βεελζεβούλης μ' ἔστειλε νὰ πάρω τοῦτον ἐδῶ !
Κ' ἔδειξε τὸ Σίδη.

— ὦ, ὦ ! ἔκαναν ὅλοι μαζὶ πάλι, καὶ ὁ ταβερνιάρης,
ὁ χοντρός μάγερας καὶ τὸ παιδί ἀκόμα.

Ὁ Σίδης χαμογελοῦσε δίχως ὄρεξι, ἢ μὲ τὴ βία εἶχε
ἀπλώσει ἓνα χαμόγελο στὸ πρόσωπό του.

— Ἐτοιμάσου, καυμένη Σίδη !..

— Ὅχι, ὄχι, φώναξε ὁ Γούρας, θὰ τὸν ὑπερασπι-
σθοῦμε ! Δὲ θὰ τὸν ἀφήσουμε νὰ μᾶς τὸν πάρῃς !..

Ὁ Χάρος σήκωσε τὸνα τοῦ χέρι, ἐνῶ μὲ τ' ἄλλο κούνησε τὸ μεγάλο δρεπάνι καὶ εἶπε :

— Κανεῖς δὲ μπορεῖ νὰ ἀντισταθῇ στὴ δύναμή μου ! Προσέχετε !.. Σὺ Γούρα θὰ τιμωρηθῇς γρήγορα !..

— "Α, μὲ ξέρεις...

Μιά φωνὴ τὸν διέκοψε, ἡ φωνὴ τοῦ κοντοῦ Μάρλη πού εἶχε σκύψει καὶ κοίταζε τὰ πόδια τοῦ Χάρου.

— "Α, ἄ, ἔλεγε αὐτός. Ξέρετε ποιὸς εἶναι ; Εἶναι ὁ Μπάρδης, ὁ Μπάρδης εἶναι !.. Τὸν γνώρισα ἀπ' τὰ παπούτσια του, ἀπ' τὸ μποτίνι ποῦχε μπογιὰ ἐπάνω !..

* *

Ὁ Χάρος σὲ λίγο ἔπινε μ' ὅλη τὴν παρέα. "Αλλ' εἶχε βγάλει τὸ ἀπαίσιο κεφάλι μὲ τίς δοντάρες, καὶ εἶχε παρουσιάσει ἓνα πρόσωπο μελαχροινὸ ὠραίου νέου.

— Καὶ μᾶς ἦρθες σὲ μιὰ ὥρα πού κάτι εἴχαμε πάθει ὅλοι ! τοῦ ἔλεγε ὁ Γούρας. "Αληθινὰ μπαίναμε στὴν ἀποκρηὰ μὲ κάτι μοῦτρα νά !..

— Ναί, ἔκανε ὁ Μπάρδης· ἀπ' ὅλους ὅμως ὁ Σίδης τᾶχασε !.. Τὸν φοβᾶται τὸ Χάρο, πωπῶ ! Μὰ ἔχει καὶ δίκαιο !.. Δὲν ξέρω, σᾶς ἔχουμε πῆ τί συμφωνία ἔχουμε κάνει ; Συμφωνήσαμε, πῶς ὁποῖος πεθάνει πρῶτος ἀπ' τοὺς δύο μας, νᾶρθη στὸν ὕπνο τοῦ ἄλλου καὶ νὰ τοῦ πῆ κάτι γιὰ τὸ μυστήριον ! "Ετσι δὲν εἶναι ; Ναί, ναί ! Καὶ θὰ νόμισε ὁ κακομοίρης ὁ Σίδης, ὅταν μὲ εἶδε καὶ εἶπα γι' αὐτόν, πῶς τοῦρθε τὸ εἰσιτήριο γιὰ νὰ περάσῃ πρῶτος !..

— Ναί, καὶ γι' αὐτὸ κατατρόμαξα ! Δὲ μὲ εἶδες ; τοῦ εἶπε ὁ Σίδης ταραγμένος.

Ὁ Μπάρδης πῆρε τὸ ποτήρι τοῦ καὶ ρούφηξε τὸ κιτρινωπὸ ὕγρὸ ποῦχε μέσα. Κ' ὕστερα εἶπε κοιτάζοντας τὸ Σίδη μὲ ἀναμμένα μάτια σὰ νὰ τοῦ τᾶχε φλογίσει τὸ ποτὸ ποῦχε ρίξει μέσα του :

— "Ακουσε δῶ, Σίδη μου, στὸ λέω καὶ πάλι, μὴ λησμονήσῃς καὶ δὲν ἔρθῃς νὰ μοῦ πῆς ὅ,τι συμφωνήσαμε !..

— Καὶ σὺ νὰ κοιτάξῃς νὰ ἔρθῃς νὰ μοῦ τὰ πῆς αὐτά ! τοῦ εἶπε ὁ Σίδης.

— Μὴ θυμῶνης !..

— Ἐγὼ θυμῶνω ;..

— Ναί, σὺ !

ἽΟ Μπάρδης μὲ γελαστὰ μάτια γύρισε στοὺς ἄλλους :

— Αὐτὸς θὰ πάη πρωτῆτερα, εἶπε, νὰ τὸ ξέρετε !..

Τὸχω βέβαιο !

— Ἐγὼ σοῦ λέω, ἐσύ !..

— Θὰ τὸ δοῦμε ! Σοῦ δίνω διορία ! Ἐξη μῆνες !..

Πὲς ὅτι μιᾶ ὁ Χάρος ἀπόψε !.. Ναί. Νὰ μὴ λησμονήσης μόνον ὅ,τι εἶπαμε !..

*
* *

ἽΟ Σίδης ἔφυγε ἀπ' τὴν ταβέρνα ταραγμένος.

Τὸ κρασί στάθηκε ἀδύνατο νὰ τοῦ φέρῃ τὴ γαλήνη. Μέσα κεῖ στὸ κρασοπωλιὸ σὰ νὰ στεκόταν παράμερα ἡ ταραχὴ του. Δὲν τὸν ἐνοχλοῦσε πολὺ. ἽΑλλὰ τί εἶχε νὰ κάνῃ. ἽΗταν σὰν ἄνθρωπος ποὺ κάθεται σὲ τραπέζι γλεντιοῦ, ἀλλ' ἀντίκρου τοῦ βλέπει τὴν κρεμάλα του.

Καὶ ὁ Μπάρδης γελοῦσε, πείραζε ὅλους, τοῦριχνε καὶ μιὰ ματιὰ γελαστή, ἀλλὰ γεμάτη κακία. ἽΕτσι τοῦ φαινόταν. ἽΗταν ὁ κυρίαρχος ὁ Μπάρδης κεῖνο τὸ βράδυ ἐκεῖ, κι' αὐτὸς, ὁ Σίδης, σὰν αἰχμάλωτος, ποὺ τὸν βάζουν νὰ καθίσῃ στὸ τραπέζι βάρβαρου νικητοῦ !

Καὶ ὅταν τελείωσε τὸ γλέντι κι' ἔφυγε ἀπ' τὴν ταβέρνα, νὰ τὸ βάσανό του. Καὶ σὰ νὰ εἶδε πάλι τὸ Μπάρδη νὰ τοῦ λέῃ ἀπλώνοντας τὸ χέρι μὲ τὸ δάχτυλό του τεντωμένο :

— Σοῦ δίνω διορία ἔξη μῆνες !.. Πὲς ὅτι μιᾶ ὁ Χάρος ! Νὰ μὴ λησμονήσης ὅμως ὅ,τι εἶπαμε !..

Καὶ ἄλλοτε τὸν εἶχε πειράξει κεῖνο ποῦχαν πῆ: ὅποιος πήγαινε πρῶτος νὰ μὴ λησμονοῦσε νὰ πάῃ στὸν ὕπνο, στὸ φίλο του, καὶ νὰ τοῦ πῇ γιὰ τὸ μυστήριον... ἀλλὰ δὲν ἦταν τόσο μεγάλο τὸ βάσανο τότε. Τώρα σὲ ἔξη μῆνες...

Πολεμοῦσε νὰ τὸ χτυπήσῃ, ζητοῦσε καὶ τὸ εὑρίσκε

κωμικό, κωμικό τὸ βάσανό του τὸ φόβο του, ἀλλὰ πίσω ἀπ' αὐτὰ αἰσθανόταν νὰ ὑπάρχη ὁ φόβος δυνατός.

— Σὲ ἕξη μῆνες...

Καὶ τοῦ φαινόταν κοντά, τόσο σὰ νᾶταν τὴν ἄλλη μέρα!.. Καὶ ἡ Καίτη, ἡ Καίτη;...

*
*
*

Ὁ Μπάρδης καὶ ὁ Σίδης ἦταν παλιοὶ φίλοι, ἀπὸ παιδιά. Καὶ ὅταν ἔγιναν νεαρὰ ἀντράκια εἶχαν πῆ ἐκεῖνο ἡ καλύτερα ὁ Μπάρδης εἶχε πῆ ἐκεῖνο γιὰ τὸν πεθαμὸ καὶ τὸ μυστήριο. Ἄλλ' ἔπειτα ψυχράθηκαν.

Μιά μέρα εἶχαν δῆ πῶς ἀγαποῦσαν καὶ κυνηγοῦσαν τὴν ἴδια κόρη.

Κ' εἶχε αὐτὴ ἡ κόρη ἓνα κεφαλάκι ὁμορφο, μιὰ ἐλαφρὴ μελαχροινάδα, μὲ τὰ μῆλα τοῦ προσώπου της νὰ ἐξέχουν λίγο, σὰν ὁ παποῦς της νᾶταν Μογγόλος. Καὶ κάτι μάτια μαύρα καὶ τόσο θερμὰ σὰν πῖσσα ἀναμμένη.

— Κόλαση εἶναι τὰ μάτια της, ἔλεγε ὁ Σίδης. Ὅράματα λάγνα σὲ κάνουν νὰ βλέπης ἔπειτα!..

Μὰ αὐτὰ καὶ περισσότερα ἔλεγε ὁ Μπάρδης ποῦ, ὅταν τὴ θυμόταν, ἡ πονηράδα τῶν ματιῶν του χανόταν.

Καὶ εἶπε ὁ Μπάρδης στὸ Σίδη, ὅταν ἀνεκάλυψαν πῶς ἀγαποῦσαν τὴν ἴδια κόρη:

— Ἀκουσε δῶ, Σίδη! Καὶ σὺ εἶσαι ἐλεύθερος νὰ πολεμήσης κ' ἐγώ!.. Ὅποιος ὁμῶς νικηθῇ ἀπ' τοὺς δυὸ μας καὶ δὲ μporέσῃ νὰ τὴν κάνῃ φίλη του, θὰ κάνῃ ἓνα τραπέζι στὸ νικητή!..

Καὶ τᾶπε αὐτὰ ὁ Μπάρδης, γιατί ἦταν βέβαιος πῶς θὰ νικήσῃ αὐτός.

Μὰ δὲν ἔγινε ἔτσι. Ὁ ἔρωτας εἶναι στραβός! Κ' ἓνα βράδυ εἶδε τὸ Σίδη μὲ τὸ κορίτσι κεῖνο, τὴν Καίτη...

Καὶ περπατοῦσε τόσο σκανδαλιάρικα αὐτὴ κοντά του!..

Ὁ Μπάρδης τὴν εἶχε πάθῃ! Ἔκανε πῶς τὰ λησμό-

νησε όλα, καί τό τραπέζι. Καί ὁ Σίδης δέν τοῦ ἀνέφερε τίποτα.

*
* *

Τό βάσανο ξακολουθοῦσε κάθε μέρα. Τόν ἐνοχλοῦσε τρομερά. Ἐκεῖνο τὸ «ἔξη» τὸν κυνηγοῦσε. Ἐξη δραχμές τοῦ ἔλεγαν, ἔδινε ἐφτά. Πολεμοῦσε τὸ ἔξη, τὴ διορία, τὴ χτυποῦσε.

— Νὰ ρίξης, τοῦχε πῆ μιὰ μέρα ἡ σπιτονοικοκυρά του, πού τῆς εἶχε ζητήσει τὴ συμβουλή, πῶς νὰ κάνη τὸν καφέ σὲ κάτι φίλους του, νὰ ρίξης τρεῖς κουταλιές καφέ καί τρεῖς κουταλιές ζάχαρη, γιὰ νὰ γίνη ὅπως τὸν θέλεις!.

— Ἐξη δηλαδή, εἶπε αὐτός μέ τὸ νοῦ του, κ' ἔρριξε ἐφτά.

Ὁ καφές ἔγινε πολὺ γλυκὸς γιατί τὸ κουτάλι τὸχε παραγεμίσει ζάχαρη. Πήγαινε ἐνάντια στὸ ἔξη, τὸ περνοῦσε, χτυποῦσε τὴ διορία...

Καὶ μισοῦσε τὸ Μπάρδη, τὸν μισοῦσε. Εἶχε ἀρχίσει νὰ ζηλεύη καί τὴν Καίτη. Καί δέν τολμοῦσε νὰ τὴν κάνει γυναῖκα του. Μὰ πῶς νὰ τὴν κάνει ἀφοῦ...

Μιὰ μέρα ὅμως ἔμαθε πῶς ὁ Μπάρδης ἦταν ἄρρωστος βαρειά. Εἶχε πνευμονία.

Καὶ ρωτοῦσε νὰ μάθῃ πῶς ἦταν, πῶς πήγαινε, ἔδειχνε μεγάλο ἐνδιαφέρον. Ἐκανε καί τὸ λυπημένο. Καί ὅχι μιὰ φορὰ σκεπτόταν κάτι παληό:

— Ὅποιος σκάβει τὸ λάκκο τοῦ ἄλλου, πέφτει αὐτός.

*
* *

Καὶ ὁ Μπάρδης πέθανε. Ὅπως ἤθελε κατάβαθα ὁ Σίδης. Καί ὅταν ἔμαθε τὸ θάνατό του αἰσθάνθηκε ἀνακούφιση μεγάλη σὰ νὰ τὸν εἶχε πάνω του τὸ Μπάρδη, στὸ στήθος του, καί μὲ τὸ θάνατό του ἐλευθερώθηκε.

Στὸ κρασοπουλεῖο πάλι, πού εἶχε πάει, γιὰ λίγο μίλησαν γιὰ τὸ Μπάρδη, ἔπειτα τὸν λησμόνησαν.

Ἔτσι πέρασαν οἱ ἔξη μῆνες χωρὶς νὰ τίς καταλάβῃ. Πῆρε καὶ τὴν Καίτη. Ξακολουθοῦσε ὁμοῦ νὰ πειγαί-
νῃ στὸ κρασοπουλεῖο κοντὰ στοὺς φίλους του.

* *

Καὶ νὰ πάλι ἡ Ἀποκρηά. Καὶ οἱ φίλοι ὅλοι κεῖ μα-
ζεμμένοι ἐκτὸς τοῦ Μπάρδη.

Ἐνα βράδυ ἦταν μαζεμμένοι ὅλοι ἐκεῖ. Μόνον ὁ
Γούρας δὲν ἦταν.

Ἐξω ψιχάλιζε καὶ κάθε τόσο ἄστραφτε καὶ φώτιζε
τὴν ἔρημη πλατεία, τοὺς στήλους καὶ τὰ ψηλὰ σπίτια
ποὺ τὴν κύκλωναν...

Αὐτοὶ γελοῦσαν, ἐπειναν, πείραζε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον.

Ξαφνικὰ κάποιος ἀπ' αὐτοὺς θυμῆθηκε κάτι καὶ
ρώτησε:

— Μὰ ἀλήθεια, γιὰ πές μας, ἦρθε ὁ Μπάρδης στὸν
ὕπνο σου νὰ σοῦ πῇ γιὰ κεῖνο ὅπως εἶχατε συμφω-
νήσει;

— Μπά, ποῦ νᾶρθῃ!., τοῦ ἀπάντησε ὁ Σίδης. Αὐτὸς
θᾶνε θυμωμένος μὲ ὅλους μας, γιατί δὲν πῆγε κανεὶς
ἀπὸ μᾶς, ἀλλὰ πῆγε αὐτός!

Δὲν εἶπε: εἶναι θυμωμένος μὲ μένα, ἐπειδὴ τὸν ἐνο-
χλοῦσε, τὸ θεώρησε κακὸ νὰ τὸ πῇ, κακὸ γιὰ τὸν ἑαυτὸ
του.

Ἐνας κρότος στὴν πόρτα κεῖνη σχεδὸν τὴ στιγμῇ.
Γύρισαν νὰ δοῦνε.

Ἐνα δρεπάνι μεγάλο εἶδαν νὰ προβάλλῃ...

— ὦ, ὦ! ἔκαναν, μὰ τ' εἶναι τοῦτο πάλι;...

Ὁ Σίδης εἶχε κιτρινίσει. Τὸ δρεπάνι τοῦ Μπάρδη!
Καὶ σὰ νὰ περίμενε νὰ δῇ κι' αὐτόνα νὰ παρουσιάζεται.
Δὲ φάνηκε ὁμοῦς αὐτός, ἀλλ' ὁ Γούρας. Κρατοῦσε κ' ἓναν
μπόγο.

— Βρέ, βρέ! φώναξαν πολλοὶ τί τρᾶχει, τί συμβαί-
νει; Μήπως κουβαλᾷς ἀπόψε;... Σίγουρα τὸ δρεπάνι θά
σ' τ' ἄφησε κληρονομιά ὁ Μπάρδης...

— Μπα, ἔκανε αὐτός, δὲν τ' ἄφησε μὲ μένα, τώρα θὰ σᾶς πῶ!..

Καὶ ὁ Γούρας κοίταξε τὸ Σίδη. "Υστερα ἔβαλε τὸ μπόγο πάνω σ' ἓνα τραπέζι καὶ εἶπε:

— Τὸ θησαυρὸ θὰ δοῦμε τώρα !

— Τὰ ἀπλυτά του!..

*Ὁ Γούρας, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ, ἄνοιξε τὸ μπόγο καὶ ἔβγαλε μιὰ φορεσιὰ παράδοξη φορεσιὰ ποὺ παρίστανε σκελετό...

— Βρέ! ἔκαναν ὅλοι. Ἡ φορεσιὰ τοῦ Μπάρδη!.. τοῦ Χάρου!

*Ὁ Γούρας στράφηκε στὸ Σίδη:

— Αὐτά, τοῦ εἶπε, μοῦ τᾶχε δώσει ὁ Μπάρδης νὰ στὰ δώσω. Μοῦ εἶχε ὀρίσει καὶ πότε. Τοῦ τὰ χάρισαν κι' αὐτουνοῦ, μοῦ εἶπε, καὶ τοῦ φέρανε εὐτυχία καὶ γι' αὐτὸ σοῦ τὰ στέλνει, στὰ χαρίζει κι' αὐτὸς ἐσένα, γιὰ νὰ σοῦ φέρουνε τὴν ἴδια εὐτυχία!..

*Ὁ Σίδης ταραγμένος δὲν ἤξερε τί νὰ πῇ. Εἶπε ὁμως:

— Σαχλὸς ! καὶ σκέφτηκε, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἔλεγαν πολλὰ, γελοῦσαν:

— Πέθανε ὁ ἄτιμος, πάει! ἀλλ' ἄφησε πίσω τὸ δηλητήριό του!..

Ο ΜΟΥΓΚΟΣ

Πολλοί παραξενεύτηκαν πού είδαν μιά μέρα τόν κύρ-Πέτρο νά σέρνη μαζί του έναν μουγκό, ψηλό, μελαχροινό καί μέ κακιὰ ματιὰ. Γρήγορα ὅμως μάθανε, πῶς ὁ μουγκὸς ἦταν πατριώτης του, εἶχε ἔρθει τώρα, ἀπ' τὸ χωριό του στὴν Ἀθήνα, καί μὴ γνωρίζοντας ἄλλον, καί ποῦ νά πάη, ἄρραξε στοῦ κύρ-Πέτρου. Καί ὁ κύρ Πέτρος τὸν φιλοξένησε.

Καί τὸν ἔσερνε τὸ μουγκὸ παντοῦ, ἢ καλύτερα ὁ μουγκὸς τὸν ἀκολουθοῦσε παντοῦ σὰ σκιά του. "Ὅπου ὁ κύρ-Πέτρος, ἐκεῖ καί ὁ μουγκός.

Ἡ παρέα τοῦ κύρ-Πέτρου, παιδιὰ ἓνα κι' ἓνα, τῆς ἀγορᾶς, ποῦ δύσκολα νά δεχτοῦν ἄλλον στὸν κύκλο τους, δὲ μίλησαν, δὲ φέρανε καμμιά ἀντίσταση πού τοὺς τὸν κουβάλησε, γιὰ τὸ χατῆρι του. Μὰ καί ὁ μουγκὸς τοὺς φάνηκε πῶς ὑπῆρχε ἐκεῖ, ἢ δὲν ὑπῆρχε τὸ ἴδιο ἦτανε.

Κάποτε μόνο ἔκανε μερικὰ κινήματα, ἔνευε στὸν κύρ-Πέτρο. Τοὺς ἄλλους δὲν τοὺς ἐνοχλοῦσε. Κρασί λίγο ἔπινε.

Καί ἡ παρέα ἔτσι μίλησε καί φιλοσόφησε γι' αὐτόν τὴν πρώτη μέρα ὅταν ἔφυγε μὲ τὸν κύρ-Πέτρο:

— Καλὸς εἶναι ὁ φουκαρᾶς, εἶπε ὁ ἓνας.

— Ναί, καλὸς εἶναι, ἡσυχος ἄνθρωπος.

— Τί κακὸ ὅμως! Γιὰ σκεφτῆτε ἓνας ἴσαμε κεῖ πάνω ἄντρας νά μὴ μπορῇ νά μιλήσῃ!

— Κακό !

— Πολὺ κακό !

— Γιὰ, ρὲ παιδιὰ ! γιὰ ἀκοῦστε ! Ξέρετε τί σκέφτηκα ;
Νὰ γινόταν, λέει, ἀπὸ ἐδῶ καί πέρα, καί νά γεννιόντου-

σαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μουγκοί ! Καί· ὁλωνῶνε μας νά πιανόταν ἡ γλῶσσα !

— Καί τί θές νά μᾶς πῆς μαυτό ;

— Γιά καλὸ μᾶς τὸ λές ;

— Ναί, γιά καλὸ !

— Γιά καλὸ ! Νά μᾶς πιασθῇ ἡ γλῶσσα γιά καλὸ ! Δὲν ξέρεις τί λές κακομοίρη, Μίτσο ! Ἡ γλῶσσα εἶνε τὸ πιὸ μεγαλύτερο ποῦχει ὁ ἄνθρωπος !

— Μεγαλεῖο !

— Μωρὲ τί λέτε ! Καί ποῦ τὴν ἔχουμε τί μᾶς ὠφελεῖ !

— Ἡ γλῶσσα κόκκαλα δὲν ἔχει καὶ κόκκαλα σπάει ! εἶπε καὶ ὁ πιὸ νέος τῆς παρέας, ἓνα χασαπάκι, ποὺ ἴσαμε τότε δὲν εἶχε ἀνοίξει τὸ στόμα του.

— Θιὸς σχωρέσ' τὸν πατέρα σου ! πετάχτηκε ἓνας γέρος ποὺ τοὺς ἄκουγε, ἀπὸ διπλανὸ τραπέζι.

— Γιά σταθῆτε τώρα, εἶπε κεῖνος ποὺ ἦταν ἐνάντιος στὶς γλῶσσες, γιά σταθῆτε νά πάρετε ἰδέα ! Ἀφῆστε με νά μιλήσω !

— Ἐλα, μίλησε....

— Γιά ἀκοῦτε λοιπόν ! Δὲ θᾶταν ὁμορφο νᾶταν ὅλοι, ὅλος ὁ κόσμος, μουγκοί ; Καὶ νά πηγαίνης στὴν Ἀγγλία δίχως νᾶχης ἀνάγκη ἀπὸ ἐγγλέζικα ; Παντομίμα κεῖνα παντομίμα σύ !

— Καὶ στὴ Γαλλία, δίχως νά ξέρης γαλλικά !

— Παντοῦ ! Καὶ στὴν Κίνα ! Παντομίμα ὅλοι !

— Σὰ νά μᾶρέση, ρὲ Μίτσο.

— Σάν καλὸ νᾶνε ! Νᾶνε ὅλοι δηλαδή. Καλὸ εἶνε ! Νά μπαίνης στὸ σιδηρόδρομο, ἔτσι ; Νά βγαίνης στὴ Σερβία γιά ζῶα, δίχως νᾶχης ἀνάγκη ἀπὸ γλῶσσα ! Ὅλο μὲ νοήματα ! Σάν καλὸ εἶνε !

— Καλὸ καὶ καλὸ !

— Καὶ τί θὰ γίνουν τότες αὐτοὶ ποὺ ξέρουνε τίς πολλὲς γλῶσσες ;

— Τί σὲ μέλλει τί θὰ γίνουν αὐτοὶ ! Ἄς γίνουν μπετόν ὀρμέ !

“Ολοι είχαν βρεθῇ σύμφωνοι, πῶς θάτανε καλὸ αὐτό.

— Καλὰ, εἶπε ἓνας ἀπ’ αὐτούς, μιλοῦμε μεῖς γιὰ πρᾶμμα ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ γίνη.

— Ποιὸς τὸ λέει, τοῦ ἀπάντησε ὁ ζωέμπορος. Ἐγὼ ὅλα τὰ περιμένω σ’ αὐτὸν τὸν τόπο !

* *

Ἡ παρέα λοιπόν, τὸν εὑρίσκει τὸ μουγκό, ἥσυχο καὶ ἄνθρωπο ποῦ δὲ μποροῦσε νὰ κάνη κακό. Ἀλλὰ μετὰ λίγες μέρες τὸν εἶδαν ἀλλοιῶτικο. Ὁ μουγκὸς πρῶτα ἄρχισε νὰ πίνη στὰ γερά, ἐνῶ πρὶν μόλις ἔπινε.

— Μωρὲ καταβάθρα σωστή εἶνε, λέγανε μεταξύ τους οἱ φίλοι τοῦ κύρ-Πέτρου.

Ἐπειτα ἔπαιρνε μέρος, ἢ ζητοῦσε κι’ αὐτὸς κάτι νὰ διηγηθῇ μὲ νοήματα, καὶ ὅταν ἄρχιζε δὲν ἔπαυε. Καὶ τὸ κακὸ ἦταν, πῶς ἤθελε νὰ τὸν προσέχουν, τοὺς σκουνοῦσε, τοὺς τραβοῦσε. Καὶ μιὰ μέρα ποῦ κουρασμένοι ἀπὸ τὴν παντομίμα θελήσαν νὰ μιλήσουν χωρὶς νὰ δίνουν προσοχὴ σαυτόν, αὐτὸς θύμωσε, ἐγίνε θηρίο, τοὺς φοβέρισε κι’ ἄρπαξε ἓναν ἀπ’ τὸ στήθος καὶ τὸν κούνησε ἄγρια. Ὁ κύρ-Πέτρος μπῆκε στὴ μέση καὶ τὸν ἡσύχασε. Ἀλλὰ τὸ βράδυ ἅμα ἦπε, ἄρπαξε, χωρὶς καμμιά αἰτία σχεδόν, τὸ ζωέμπορο καὶ τὸν κόλλησε στὸν τοῖχο σὰν ἀνάγλυφο...

Ὁ ζωέμπορος τραβήχτηκε καὶ μαζί του τραβήχτηκαν ἄλλοι δύο ἀπὸ τὴν παρέα. Κεῖνοι ποῦ ἔμειναν χάριν τοῦ κύρ-Πέτρου, ἂν καὶ δυσσρεστημένοι, ὥρες ἔκαναν παντομίμα. Θὰ νόμιζε κανεὶς ποῦ δὲν τοὺς γνώριζε, πῶς γυμναζόντουσαν νὰ βγοῦν τὸ καλοκαῖρι, σὲ κανένα ὑπαίθριο θεατράκι.

Εἶχαν ἐλπίδα ὅμως, πῶς ὁ μουγκὸς θάφευγε γιὰ τὴν πατρίδα του, ἀλλὰ ποῦ νὰ φύγῃ αὐτός! Ἐκεῖ παντοῦ, ν’ ἀκολουθῇ τὸν κύρ-Πέτρο, νὰ κάθεται ὅταν καθόταν αὐτὸς καὶ νὰ σηκώνεται ὅταν σηκωνόταν.

Αὐτοὶ ποῦ ἔχαν τραβηχτῇ τᾶχαν καὶ μὲ τὸν κύρ-Πέ-

τρο, πού φαινόταν εύχαριστημένος άπ' τά άγρια φερσίματα τοῦ συντρόφου του, πού μόνο σ' αὐτόν άκουγε καί ἠσύχαζε. Κι' ἀλήθεια ἦταν σά νάχε ἕνα άγριο μαντρόσκυλο πού σ' ὅλους ἔδειχνε τά δόντια, ὅλους ζητοῦσε νά τοὺς δαγκάσῃ ἐκτός άπ' τόν άφεντικό του.

*
* *

Ὁ κύρ Πέτρος πενηντάρης, άνθρωπος πού ἔκανε χρόνια φυλακή, μέ λαιμό χοντρό καί γενειάδα μακρυά, λιγομίλητος καί σχεδόν χωρίς γέλιο, ἔπνεε σ' ὅλους σεβασμό. Τόν θεωροῦσαν ὡς άτρόμητο, παληκάρι πού δέ φοβῶταν κανέναν. Καί καλός ὅσο παίρνει, χρυσή καρδιά.

Δέν ἦταν παντρεμμένος καί κατοικοῦσε σ' ἕνα δωμάτιο ψηλό, πού βρισκόταν μέ λίγα ἄλλα στή γραμμή, στό βάθος μεγάλης αὐλῆς. Ἡ αὐλή εἶχε κι' ἄλλα δωμάτια, χαμηλά αὐτά.

Τόν κύρ Πέτρο τόν περιποιόταν μιὰ ζωντοχήρα νέα, πού ἔμενε σ' ἕνα άπ' τά δωμάτια τῆς αὐλῆς. Αὐτή τοῦ σάρωνε, τοῦστρωνε τὸ κρεβάτι του, τόν ἔπλενε καί ὅταν κρυολογοῦσε τοῦ ἔρριχνε βεντοῦζες. Καί ἦταν ὁμορφη, καλόσωμη. Εἶχε κάτι άφράτα κάλλη, πού σέ κάθε βῆμα της κουνιόνταν προκλητικά.

*
* *

Ἐνα πρωῒ ἡ κυρία Μαρία, ἔτσι λεγόταν ἡ ζωντοχήρα, ἀνέβηκε πάνω ζητώντας τόν κύρ Πέτρο. Στή γαλαρία βρῆκε τὸ μουγκό νά τρώῃ ἕνα κομμάτι μεγάλο ψωμί. Ὁ κύρ Πέτρος κοιμῶταν καί ἡ Μαρία λυπήθηκε νά τόν ξυπνήσῃ, κ' ἔφυγε.

Ἄλλ' ὁ μουγκός εἶχε ταραχτῇ στή θέα τῆς σάρκας πού κουνιῶταν τόσο προκλητικά, καί ὅταν πέρασε πάλι ἀπό κοντά του, ἐπειδὴ δέ μποροῦσε νά πῇ κάτι, νά ἐκφράσῃ τὸ θαυμασμό του, ἄφησε τὸ κομμάτι τὸ ψωμί, πού κρατοῦσε, κι' ἄδραξε ἕνα κομμάτι άπ' τ' άφράτα κεῖνα κάλλη πού περνοῦσαν.

Ἡ κυρία Μαρία γρήγορη τοῦ ξέφυγε, τόν ἔβρισε καί καθῶς ἔκανε νά κατεβῇ τῇ σκάλα, τόν φασκέλωσε.

Ὁ μουγκός ὅμως γιά ἀπάντηση, φέροντας τὸ χέρι στό στόμα, τῆς ἔστειλε ἕνα φίλημα...

*
* *

Ὁ κύρ Πέτρος σηκώθηκε άργά καί σηκώθηκε ὄχι μέ καλή διάθεση. Ὅνειρα κακά εἶχε δῆ καί τόν πείραξαν. Κατέβηκε σιγά κάτω καί πίσω του ὁ μουγκός. Ἡ κυ-

ρὰ Μαρία δὲν ἦταν στὴν πόρτα της. Καθὼς ὁμως πλησίαζε ξεροβήχοντας, τὴν εἶδε νὰ φανῇ.

— Νὰ σοῦ πῶ Πέτρο, τοῦ εἶπε καὶ μπήκε πάλι μέσα.

Ὁ κύρ Πέτρος πῆγε. Κι' αὐτὴ ἀγριεμένη, τοῦ εἶπε τί συνέβηκε, πὼς ὁ μουγκὸς τῆς ἄδραξε ἓνα κομμάτι ἀπ' τὰ ἀφράτα κάλλη της.

Ὁ κύρ Πέτρος κοκκίνησε, ἡ γενειάδα του ἡ μακρυὰ, φάνηκε νὰ κινήθηκε δῶ καὶ κεῖ, καὶ ὀρμητικὰ βγῆκε ἔξω.

— Ἐλα δῶ, εἶπε στὸ μουγκὸ μὲ νέψιμο.

Ὁ μουγκὸς πῆγε, καὶ ἀρχισαν ἄγρια παντομίμα.

Ὁ κύρ Πέτρος μὲ τὸ χοντρὸ λαιμό, ποῦ τὰ νεύρα του ξεχώριζαν σὰ χοντρά σχοινιά, πῆρε φωτιά, ἄναψε, πέταξε φλόγα. Καὶ ἡ φλόγα ἦταν τὸ χέρι του ποῦ σήκωσε κατὰ φέρε τοῦ ἀγριεμένο πρόσωπο τοῦ μουγκοῦ. Οἱ μουγκὸς φυλάχτηκε ὁμως, κ' ἔπειτα φέροντας τὸ χέρι στὴν τσέπη τοῦ γελέκου του, ἔβγαλε ἓνα ξυράφι. Ὁ κύρ Πέτρος τότε, μὲ γρηγοράδα πηγαίνοντας δυὸ βήματα πίσω, τοῦ παρουσίασε τὴ δίκαννη πιστόλα του.

Ὁ μουγκὸς ὑπεχώρησε, ἔφυγε, δαγκάνοντας ἄγρια τὸ χέρι του.

Ἡ παρέα ποῦ τὸν εἶδε ^{***}μόνον ξαφνιάστηκε. Καὶ χάρηκε, ὅταν ἔμαθε τί συνέβηκε, πὼς δὲ θὰ ἔχῃ τὸ μουγκὸ κοντά της πιά. Συμβούλεψαν ὁμως καὶ τὸν κύρ Πέτρο νὰ χῇ τὸ νοῦ του, γιατί ὁ μουγκὸς εἶχε μιὰ πολὺ κακιὰ ματιά, καὶ σὰ μουγκός...

Πέρασαν ^{***}μέρες καὶ ὁ μουγκὸς δὲν ἐφάνηκε. Ὁ κύρ Πέτρος ὁμως εἶχε γίνει πιὸ ἀμίλητος κ' ἔμενε σκεπτικὸς χαϊδεύοντας τὴ γενειάδα του.

Ἐνα μεσημέρι ποῦ πῆγε ἀργὰ καὶ βρῆκε τοὺς φίλους του, τοὺς εἶπε :

— Βρὲ παιδιά, θὰ σᾶς πῶ καὶ ποῦ γι' αὐτὸ μὲ βλέπετε συλογισμένο τόσες μέρες...

Ἐνα πρωὶ σηκώθηκα, καὶ καθὼς ἔπιασα τὰ γένη μου ἔτσι, εἶδα πὼς ἦταν κοντότερα ! Μὰ τί συμβαίνει, λέω, πότε τὰ ψαλίδισα ; Ποῦ νὰ τῶ βρῶ ! Ἐσπάζα τὸ κεφάλι μου μέρες. Τί μαθαίνω λοιπὸν τώρα ; Ὁ μουγκὸς μιὰ βραδιὰ ποῦ κοιμώμουνα βαθειὰ, μπήκε στὸ δωμάτιό μου !.. Ἀπ' τὸ παράθυρο ποῦ τ' ἀφίνω πάντα ἀνοιχτό !.. Λοιπόν, ἀντὶ νὰ μοῦ κόψῃ τὸ λαιμό, μοῦ ψαλίδισε τὰ γένη !.. Καὶ τώρα ποῦφυγε γιὰ τὴν πατρίδα μοῦ τᾶσται !.. Ἐνα πατριώτῃ μέσα σ' ἓνα φάκελο !.. Νὰ τα !..

ΑΛΛΑΧ!

Ἡ φωτιά κατάτρωγε τὰ παλιὰ τοῦ χωριοῦ σπίτια. Εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ μιᾶ ἄκρη, τὴν ἀνατολική, τοῦ μεγάλου δρόμου καὶ προχωροῦσε καίοντας τὰ σπίτια τῆς μιᾶς πλευρᾶς, γιὰ νὰ φτάσῃ τὴν ἄλλη ἄκρη ποὺ τελείωνε κοντὰ σ' ἓνα λόφο γυμνό, ξερό ἀπὸ κάθε βλάστηση.

Τὰ σπίτια τῆς ἄλλης πλευρᾶς αὐτοῦνοῦ τοῦ δρόμου, ἔμεναν ἄγκιχτα καὶ κατάκλειστα. Ἐρημιὰ σ' ὅλο τὸ χωριό. Καὶ μόνο στὸ δρόμο ποὺ οἱ φλόγες κατέτρωγαν τὰ σπίτια βρισκόνταν ἀρκετὰ πρόσωπα. Δυὸ στρατιῶτες ποὺ προσπαθοῦσαν νὰ διορθώσουν χαλασμένο αὐτοκίνητο καὶ πιὸ πέρα ἀπ' αὐτοὺς κᾶτι ἄλλοι παράδοξοι στρατιῶτες μὲ ξεκουμπωμένα ἀμπέχωνα καὶ μὲ ὅπλα πεταμένα στὴ σκόνῃ τοῦ δρόμου ἀνάκατα, ποὺ καθισμένοι κάτω στὴ γῇ μοίραζαν ἀναμεταξύ τους διάφορα μικροπράγματα ἀξίας.

— "Αστα κάτω ρέ!..

— Μὴ βάζῃς χέρι.

— Ὁ καθένας θὰ πάρῃ τὸ μερτικό του.

"Ἄλλοι δὲν ὑπάρχουν. Στὰ πόδια ὁμῶς τοῦ λόφου τοῦ γυμνοῦ ἀπὸ βλάστηση, πλῆθος γυναῖκες, κορίτσια καθισμένα κάτω, κοιτάζαν τὰ σπίτια ποὺ καίονταν, τὶς φλόγες, χωρὶς νὰ μιλοῦν, βουβά καὶ ἀκίνητα. "Ἐμοιαζαν μὲ κοπάδι προβάτων καθισμένων, καὶ ποὺ κάπου προσέχει.

Λίγα βήματα ἔμπρός τους, ὄρθιος, σὰν τσοπάνος, στεκόταν ἓνας γέρος Μουσουλμάνος.

Ἡ φωτιά τριζοβολοῦσε. Καπνὸς ὑψωνόνταν καὶ μαύριζε τὸ γαλανὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ.

"Ἀνεμος τώρα ἄρχισε νὰ φυσᾷ. Ὁ καπνὸς ἔφευγε

γρήγορα καὶ οἱ φλόγες πιὸ ζωηρὰ δούλευαν, κατέτρωγαν τὰ ξύλα . . .

Πάνω σ' αὐτό, στὴν ἀνατολικὴ ἄκρῃ τοῦ δρόμου φάνηκε ἓνας ἀνθυποφαρμακοποιός.

Οἱ στρατιῶτες, ποῦχαν πάψει τὴ μοιρασιά κ' εἶχαν ἀρχίσει κᾶποιο παιχνίδι τυχερό, μόλις τὸν εἶδαν, σηκώθηκαν, πῆραν τὰ ὅπλα τους κ' ἔφυγαν.

Οἱ στρατιῶτες ποὺ διώρθωναν τὸ αὐτοκίνητο, ὅταν περνοῦσε ἀπὸ κοντὰ τους, σήκωσαν τὰ κεφάλια τους, τὸν κοίταξαν καὶ πάλι ξανακολούθησαν τὴ δουλιὰ τους.

Ὁ φαρμακοποιὸς πέρασε τὰ σπῖτια ποὺ καιόνταν μὲ γρήγορο βῆμα, ἀλλ' ὅταν εἶδε τίς γυναῖκες καὶ τὰ κορίτσια μαζεμμένα στὰ πόδια τοῦ λόφου, στάθηκε. Τίς κοίταξε μὲ γουρλωμένα μάτια, κ' ὕστερα κινήθηκε καὶ τίς πλησίασε ἀργὰ καὶ μὲ τὰ σκέλια σφιγμένα, ὥστε ν' ἀγκίζῃ τὸνα στᾶλλο ἢ νὰ τρίβεται τὸνα στᾶλλο καθὼς προχωροῦσε. Στάθηκε πάλι καὶ κοίταζε σὰ νὰ ἔψαχνε νὰ βρῇ κάτι ποῦχασε . . .

Ἡ Τούρκισες ἄλλες τὸν κοίταζαν, καὶ ἄλλες ἔρριξαν τὰ μάτια κάτω στὴ γῆ. Ὁ γέρο Μουσουλμάνος εἶχε στραφῇ καὶ τὸν ἔβλεπε καλὰ.

Ὁ φαρμακοποιὸς σὰ νὰ βρῇκε τί ζητοῦσε, προχώρησε γρήγορα καὶ ἄρπαξε ἓνα ἔμορφο κορίτσι ἀπὸ τὸ χέρι.

Ἡ κυρὰ φώναξε, τὸ κοπάδι τῶν γυναικῶν ταραχτήκε, ἀλλ' ἔμεινε στὴ θέσῃ του σὰ νὰ τοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ φύγῃ, σὰ νᾶταν δεμένο στὴ γῆ, ὅπως τὰ στάχια, οἱ θάμνοι . .

Ὁ γέρο Μουσουλμάνος μπῆκε στὴ μέση . . .

— Κορίτσι, κορίτσι, τοῦ εἶπε παρακλητικά, νά, νά τοῦτα !

Κῆδειξε τίς γυναῖκες.

Ὁ φαρμακοποιὸς οὔτε τὸν πρόσεξε, ἔσυρε τὴν κόρην μὲ δύναμη καὶ τὴ σήκωσε ἀπὸ κάτω.

Κι' αὐτὴ ἔπειτα, τὸν ἀκολούθησε ποὺ τὴν ἔσερνε, σάν τὸ μοσχαρακί ποὺ ὅσο κι' ἂν δὲν θέλει νὰκολουθήσῃ τὸ σφάχτη, πάει ἀπὸ κοντὰ του.

Ὁ γέρο Μουσουλμάνος ἀκολουθοῦσε κιαυτός πίσω κάτι λέγοντας τουρκικὰ καὶ ἑλληνικά.

Οἱ στρατιῶτες πού διώρθωναν τὸ αὐτοκίνητο, εἶχαν ἀφήσει τὴ δουλιὰ τους, καὶ ὄρθιοι κοίταζαν. Τὸ κοπάδι τῶν γυναικῶν βουβὸ πάντα κοίταζε κιαυτό.

Ὁ φαρμακοποιὸς χωρὶς νὰ δίνη προσοχὴ σὲ κανέναν σὰ νᾶταν μόνος μὲ τὴν κόρη, αὐτὸς ὁ Ἀδὰμ καὶ αὐτὴ ἡ Εὐα τὴν ἔσερνε καὶ τὴν ἔμπασε σ' ἓνα σπίτι ἀπ' τάντικρυνά τῆς πυρκαϊᾶς, τᾶγκιχτα, πού ἡ πόρτα του βρέθηκε ἀνοιχτή. Κ' ἔκλεισε ἔπειτα τὴν πόρτα καλά.

Μὲ τὸ κλείσιμο ὅμως τῆς πόρτας φωνές ἀκούστηκαν μέσα.

Ὁ γέρος ἀπ' ἔξω, μιλοῦσε, ἔλεγε κάτι, κοίταζε τοὺς στρατιῶτες, ὕψωνε τὰ μάτια του στὸν οὐρανὸ καὶ κάποτε τοῦ ἐρχόταν κοιτάζοντας τοὺς ἱστρατιῶτες ἓνα γέλιο παράδοξο, ἓνα γέλιο καὶ κλάμμα μαζί.

Νὰ ὅμως, στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου, πάλι, τὴν ἀνατολική, νὰ στρατιῶτες μὲ τὰ ὅπλα στὸν ὦμο, μαυρισμένοι ἀπ' τὸν ἥλιο καὶ ἀπ' τὴν καλοπέραση, νᾶρχονται. Δὲν ἦταν πολλοί, καμμιά εἰκοσαριά! Μὲ βῆμα ρυθμικὸ περνοῦσαν τὸ δρόμο.

Καθὼς ὅμως ἔφθασαν ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι, ποῦχε κλείσει τὴν κόρη ὁ φαρμακοποιός, σταμάτησαν ἀπ' τὶς φωνές τὶς σπαραχτικὲς ποῦβγαιναν ἀπ' αὐτό.

— Τί τρέχει, συνάδελφοι; ρώτησαν τοὺς στρατιῶτες τοῦ αὐτοκινήτου.

Αὐτοὶ ποῦχαν ἀφήσει τὴ δουλιὰ τους, τοὺς ἀπάντησαν:

— Ἐνας ἀνθυποфармаκοποιὸς ἄρπαξε κ' ἔκλεισε μέσα μιὰ Τουρκοπούλα!

— Τί λές!..

— Βρὲ τὸν ἄτιμο!..

— Ἐ, ρὲ τὸ σπετσέρη!..

Κ' ἓνας πλησιάζοντας χτύπησε δυνατὰ τὴν πόρτα μὲ τὸν ὑποκόπανο τοῦ ὅπλου του, φωνάζοντας:

— Ἀσ' τὸ κορίτσι, ρέ!

Κι' ἄλλοι τὸν μιμήθηκαν καὶ χτύπησαν τὴν πόρτα δυνατὰ. Ἡ πόρτα σείστηκε, πῆγε νὰ πέση..

— "Ἄσ' τὸ κορίτσι, βρέ.

Καὶ πάλι ἡ πόρτα κινήθηκε ἄγρια ἀπ' τὰ χτυπήματα.

Οἱ φωνές ἔπαψαν μέσα.

Οἱ στρατιῶτες παρατάχτηκαν δίπλα στὴν πόρτα σὲ μιὰ γραμμὴ σὰ νὰ περίμεναν νὰ τοὺς κάνη ἐπιθεώρηση, κεῖνος ποὺ θάβγαινε.

Πατήματα στὴν αὐλή!..

Ἡ πόρτα ἄνοιξε καὶ ὁ φαρμακοποιὸς φάνηκε. Ἔρριξε μιὰ πλάγια ματιὰ στοὺς στρατιῶτες ποὺ ἦταν παρατεταγμένοι, καὶ ποὺ τὸν κοίταζαν μὲ σκυθρωπὴ, ἄγρια ματιὰ, κ' ἔφυγε γρήγορα.

Στὸνα τοῦ χέρι κρατοῦσε ἀπ' τὰ πόδια, μιὰ ὄρνιθα.

— Στὸν ἀγύριστο ! ἔκανε ἓνας στρατιώτης.

Καὶ ὁ γέρο Μουσουλμάνος, ὑψώνοντας τὰ μάτια στὸν οὐρανό :

— Ἀλλάχ ! εἶπε.

ΕΙΔΑ ΕΚΕΙΝΟΝ!

Ἡ βροχὴ ἀκούστηκε νὰ χτυπᾷ τὰ γυαλιὰ τοῦ παραθύρου καὶ ἡ κυρὰ Ζαμπέρδα σήκωσε τὸ κεφάλι της καὶ κοίταξε...

Πέρα λίγο ἀπ' αὐτὴ σ' ἓνα κρεββάτι μεγάλο, κοιμόταν ἀκόμη ὁ ἄντρας της. Βρισκόταν αὐτὸς ἀνάσκελα καὶ ἀνέπνεε δυνατά.

Ψηλὰ στὸν τοῖχο καὶ κοντὰ στὸ κρεββάτι, ἓνα καναρίνι μέσα σὲ κλουβί, ἔμενε ἀκίνητο.

Ἡ βροχὴ δυνάμωνα. Ἀκούστηκε καὶ ἡ ρουινὰ νὰ τρέχῃ σὰ νᾶλεγε, κάποιο παλιό, παμπάλαιο τραγοῦδι κοφτά, κοφτά, ποὺ τὰ λόγια νᾶταν ἔτσι :

“Ὅλα φεύγουνε

“Ὅλα περνοῦνε

ὅπως ἐγώ.

Κι' ἔρχονται ἄλλα

ἄλλα ἐρχόνται

ὅπως ἐγώ.

Καὶ ὅλα φεύγουν

γιά νὰ ξανάρθουν

ὅπως ἐγώ...

Τὸ τραγουδάκι αὐτὸ ἡ κυρὰ Ζαμπέρδα δὲν τὸ πρόσεξε, ἔρραβε, μὰ κι' ἂν τὸ πρόσεχε δὲ θὰ καταλάβαινε τὰ λόγια του. Τὸ καναρινάκι ὅμως θὰ τὸ κατάλαβε, γιατί πήδησε σ' ἄλλο ξυλαράκι ψηλότερο καὶ στάθηκε προσεχτικὸ ἀκούοντας. Ὑστερα ἄφησε ἓνα μικρὸ κελάδημα σὰ νᾶθελε νὰ βοηθήσῃ τὸ τραγοῦδι τοῦ νεροῦ.

Ἡ κυρὰ Ζαμπέρδα σήκωσε πάλι τὸ κεφάλι καὶ κοίταξε ἔξω...

— Βρέχει, βρέχει, εἶπε. Μὰ σήμερα βρῆκε νὰ βρέξῃ;

Ἡ ματιά της πήγε στο ρολόγι, πού κρεμασμένο στὸν τοῖχο ἀκουγόταν νὰ μαστορεύῃ τὶς ὥρες.

— Βρέ ! ἔκανε, ἐννῆα καὶ μισή !

Κοίταξε τὸν ἄντρα της μὲ ἐπιθυμία νὰ τὸν ξυπνήσῃ. Κεῖνῃ τῇ στιγμῇ τὸν εἶδε νὰ κουνᾷ τὰ βλέφαρα σὰ νὰ προσπαθοῦσε νὰ τανοίξῃ καὶ δὲν μποροῦσε, καὶ τὰ χεῖλια του σὰν νᾶθελε νὰ μιλήσῃ, ἀλλὰ σὰ νὰ τοῦχε πιαστή ἡ μιλιά.

Μ' ἓνα πήδημα βρέθηκε κοντά του καὶ τὸν ἔσεισε δυνατά :

— Σήκω βρέ, τί ἔπαθες ! τοῦ φώναξε.

Αὐτὸς ἄνοιξε τρομαγμένος τὰ μάτια.

— Μὰ τί, τί τρέχει, τί συμβαίνει, τῇ ρώτησε.

— Τί νὰ τρέχῃ, τί νὰ συμβαίῃ, τοῦ ἀπάντησε ἡ κυρὰ Ζαμπέρδα ἀγριεμένη, νὰ κάτι πήγες νὰ πάθῃς στὸν ὕπνο σου...

— Ἐγώ ;

— Ὅχι ἐγώ !. Ἐλα σήκω μὴν πάθῃς τίποτα ἀπ' τὸν πολὺ ὕπνο καὶ χρονιάρᾳ μέρα καὶ ποιὸς τοὺς πιάνει ἔπειτα, τί θὰ ποῦνε !

— Ἀμὰ πάθω γὼ δὲν πᾶνε νὰ ποῦνε ὅ,τι θέλουν...

— Γιὰ κοίτα τὸν ! τὸν ἑαυτοῦ μόνο κοιτάζει ! Μὰ ἔτσι εἶσαι ἐσὺ πάντα...

— Καλά, καλά, ἔκανε αὐτὸς βάζοντας τὸ χέρι του ἐμπρὸς στὸ στόμα του, ποῦχε ἀνοίξει τρομαχτικά.

Αὐτὴ κούνησε τὸ κεφάλι της καὶ πήγε ἴσαμε τὸ παράθυρο καὶ κοίταξε ἔξω.

Ὁ δρόμος ἔρημος, νερὰ γεμᾶτος. Τάντικρυνὰ παράθυρα κατάκλειστα...

— Θὰ κοιμοῦνται ἀκόμα οἱ σκασμένοι, οἱ στραβομούριδες, εἶπε μὲ τὸ νοῦ της.

Ἡ βροχὴ λεπτὴ, λεπτὴ ἔπεφτε πάνω στὰ ἀπλωμένα νερά, πού φαινόταν νᾶχουν μέσα τους καὶ νὰ τρέχουν ἀνήσυχᾳ, ἄπειρα φρειδάκια, σκουλίκια...

— Δέ θὰ κρατήσῃ, εἶπε γυρίζοντας στὸν ἄντρα της σὲ λίγο...

Σταμάτησε, γιατί τὸν εἶδε μὲ κλειστὰ μάτια.

— "Ἄλλο πάλι τοῦτο σήμερα, ἔκανε καὶ πῆγε κοντά του :

— Μὰ θὰ σηκωθῆς ;

Αὐτὸς ἄνοιξε τὰ μάτια του.

— Καλά, βρὲ ἀδελφέ.

— Τὶ καλά, σοῦ λέω σήκω !

— Καλά, καλά ! ἂ ! Κι' ἔβλεπα, Βασιλική μου, πρωτῆ-
τερα ἓνα ὄνειρο ! σπάνιο ! σπάνιο σὰν τὰ σπάνια φτερά...

— Οὐ...

— Καλά... Μὰ ἦταν ἓνα ὄνειρο, ἀληθινὰ σπάνιο !

— "Ε, γιὰ πέστο τότε, τὸ λές καὶ τὸ ξαναλές σπάνιο,
σπάνιο ! "Ἄσε ποῦ ξέρω τὶ παληόνειρα βλέπεις.

— Καλά. Μὰ δὲν τὸ ξέρεις αὐτό ! Τώρα ντέ !.. Εἶδα,
ποῦ λές, Βασιλική μου 'Εκεῖνον !

— Ποιὸν ἐκεῖνον βρέ ;

— 'Εκεῖνον, τὸν 'Ιησοῦ Χριστό !

— "Ελα !

— Νά,, σέ τι θέλεις, νὰ σ' ὀρκιστῶ ; Νά... στὴ ζωὴ
σου !

— "Ἄσε τὴ ζωὴ μου ἡσυχη, αὐτὸ σοῦ λέω !.. Μπά, τί
σοῦ ἤρθε νὰ πιάσης ὄρκο τὴ ζωὴ μου ;

— Γιατί λέω ἀλήθεια...

— Δὲν ξέρω τί λές ! Νὰ πιάνης ἄλλοτε ὄρκο τὴ ζωὴ
τὴ δικιά σου !

— Καλά... Τώρα ἄκουσε τὸνειρο..."Ἦταν νύχτα λέει,
μεσάνυχτα... 'Εγὼ εἴμουνα ἐδῶ στὸ σπῖτι, στὴν τραπε-
ζαρία μόνος...

— Μόνος ; 'Εγὼ ποῦ εἴμουνα τέτοια ὥρα ;

— Θὰ κοιμώσουν. Εἴμουνα ποῦ λές, μόνος καὶ κάτι
ἔκανα, ποῦ νὰ θυμοῦμαι τώρα τί... Εἶχα ὁμως ἓνα φό-
βο μεγάλο ! "Εξω χιόνιζε. 'Ακούω σὲ μιὰ στιγμὴ τὴν πόρ-
τα νὰ χτυπᾷ : Τάκ, τάκ, τάκ, τάκ ! σιγαλά ! Πάω νὰ 'δῶ
ποιὸς ἦταν. Ποῦ ν' ἀνοίξω ! Ρωτάω :— Ποιὸς εἶνε ; Κι' ἄ-
κούω μιὰ φωνή ! μὰ τί φωνή ; οὐράνια,, γλυκειὰ σὰ μέλι,
νὰ μοῦ λήη :—'Ανοίχτε, δὲν εἶμαι κακὸς ἄνθρωπος ! Συρ-

μένος απ' τὴ φωνὴ ἄνοιξα. Καὶ τί βλέπω τότε ; Τί βλέπω ; Τὸ Χριστό μας, ναὶ τὸν Χριστό μας απ' ἔξω απ' τὴν πόρτα, καὶ νὰ πέφτῃ χιόνι ἐπάνω του ! Καὶ τὸν ἐγνώρισα ἀπὸ μιὰ λάμψη ποὺ ἔβγαине ἀπ' τὸ κεφάλι του.

— 'Ορίστε σὰς παρακαλῶ, τοῦ λέω, ὀρίστε Κύριέ μου, στὸ φτωχικό μας...

Καὶ ἔκανα μιὰ νέα μετάνια.

— "Επειτα ; ρώτησε ἡ κυρὰ Ζαμπέρδα τὸν ἄντρα της.

— "Επειτα, δὲν ἔχει ἔπειτα !

— Τί λές ; Πῶς δὲν ἔχει ἔπειτα ;

— "Επειτα ἐσὺ μὲ ξύπνησες !

— "Α, τί κρῖμα ! Μὰ ποῦ νὰ τῷξερα.

— Οὐμ... Βλέπεις ; Γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ μὲ ξυπνᾷς ! Ξέρεις τί βλέπω ;

— Καλὰ ἔχεις δίκιο. "Επρεπε, μὰ πάει τώρα. Γιὰ νὰ μπῇ ὁμοῦς ὁ Χριστὸς στὸ σπίτι μας καὶ τέτοια 'μέρα, τὴν ἡμέρα ποὺ γεννήθηκε, θὰ πῇ πῶς κάτι καλὸ θὰ μᾶς ἔρθῃ, μεγάλο..

— Μακάρι ! "Ετσι λέω κ' ἐγώ.

— "Α, πῶς τῷθελα, γιὰ νὰ βγοῦνε τὰ μάτια μερικῶν !

— "Ας τοὺς βγοῦνε ! Μὰ τί χτυποῦν. Ποιὸς νᾶνε ;

— Θᾶνε τὰ βρωμόπαιδα τῆς γειτονιάς γιὰ νὰ ποῦνε τὰ Χριστοῦγεννα. Καὶ μὲ τὴ βροχή .. Μπᾶ, ὅχι ! ἔπαψε ! νὰ, δὲν πέφτει καθόλου.

— "Ας τοὺς ἀνοίξουμε ...

— Τί λές ! "Ἐνα μανταρίνι πάρα πάνω θὰ πάρω.

"Εγώ, ἄκου, πάω νὰ ἐτοιμαστῶ γιὰ νὰ πάω στὴν ἀγορά...

— Τί, ἐσὺ θὰ πᾶς ; ..

— "Εγώ, ναί. Τί, νόμισες πῶς θάφήσω σένα νὰ μοῦ τὰ κᾶνης θάλασσα ; Θὰ πάω γὼ νὰ πάρω ὅ,τι πρέπει ...

— Καλὰ, καλὰ, ἔκανε αὐτὸς ἀργά, ἀργά

Καὶ σηκώθηκε νὰ ντυθῇ.

— Μὲ βγάζει ἀπὸ ἓνα κόπο, σκέφτηκε.

"Ο Ζαμπέρδας ντυνόταν ἀργά, ἀφοῦ πλύθηκε.

"Απ' ἔξω ἐρχόνταν φωνές παιδικές μαζὶ μὲ διάφορα ὄργανα, νὰ ψέλνουν τὰ Χριστοῦγεννα. Καὶ ὁ Ζαμπέρδας

αἰσθάνθηκε χαρὰ καὶ ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ σιγὰ κι' αὐτός :
Χριστὸς γεννᾶται σήμερον
ἐν Βηθλεὲμ τὴν πόλιν . . .

Εἶχε ντυθῇ ὅταν παρουσιάστηκε ἡ γυναῖκα του ἔτοιμη γιὰ ἔξω.

— 'Εγὼ πάω, τοῦ εἶπε, πῆρα λεπτὰ καὶ πάω' . . .

— Καλά, καλά, ἔκανε κεῖνος.

Ἡ κυρὰ Ζαμπέρδα ἔφυγε.

"Ἐξω εἶδε πολλὰς γειτόνισσες νᾶχουν βγῇ στοῦ δρόμου καὶ νὰ ψωνίζουν ἀπὸ μανάβηδες, ποὺ τὰ ζῶα τοὺς ἦταν παραφορτωμένα ἀπὸ λαχανικά καὶ διάφορα ὀπωρικά. "Ὅλες στεκόντουσαν στὰ παράθυρα περιμένοντας. "Ὅλες γύρισαν καὶ τὴν εἶδαν . . .

— Καλὴ μέρα, γειτόνισσες, τοὺς εἶπε ἡ κυρὰ Ζαμπέρδα.

— Καλὴ μέρα, καλὴ μέρα, τῆς ἀπάντησαν πολλὰς φωνὲς γρήγορα, γρήγορα.

'Ἄλλ' ἀκούστηκε καὶ μιὰ νὰ λήη :

— "Ὅπου νὰ σοῦ κρεμαστῇ !

Ἡ κυρὰ Ζαμπέρδα κοίταξε νὰ 'δῇ ἀπὸ τοῦ ἦρθε ἡ φωνὴ αὐτῇ. "Ὅλες ὁμῶς εἶχαν γυρίσει στοὺς μανάβηδες, στὰ λαχανικά . . .

"Ἐστριψε τίς πλάτες κ' ἔφυγε ταραγμένη.

Μὲ γρήγορο βᾶδισμα πῆγαινε γιὰ τὴ στάση τοῦ τράμ. Πρόσεχε, ὅσο κι' ἂν ἦταν ταραγμένη, στὰ νερά, ποὺ κάθε τόσο ἀπαντοῦσε νᾶνε ἀπλωμένα στοὺς δρόμους, νὰ καθρεφτίζουν τὰ σύννεφα, τὰ σπίτια καί, γιὰ μιὰ στιγμή, ἐκείνους ποὺ περνοῦσαν. "Ἐτσι καθρέφτισαν καὶ τὴν κυρὰ Ζαμπέρδα νὰ περνᾷ μὲ κατσουφιασμένο πρόσωπο. Κ' ἔλεγε αὐτὰ καθὼς περνοῦσε :

— Τίς ξέρω 'γὼ ὅλες τίς φωνές, ὅλες ! Δὲν εἶνε γνωστὴ φωνὴ αὐτῇ ποὺ τόλμησε νὰ 'πῇ αὐτό ! "Ὅχι, δὲν εἶνε ! Ἐκείνη ἡ νέα ἡ ξανθιά, ποὺ μᾶς ἦρθε τελευταία θᾶνε ! Αὐτῇ, αὐτῇ εἶνε, ποιά ἄλλη νὰ τολμήσῃ ! "Α, θὰ τῆς δείξω 'γὼ ! Αὐτῇ εἶνε πού . . .

Μιὰ κατάρρα βγῆκε ἀπ' τὸ στόμα τῆς τρομερῇ. Καί

λίγο δυνατή. Γύρισε νά 'δῇ μὴν τὴν ἄκουσε κανεῖς. "Αν-
θρωπος κοντά της δὲν ὑπῆρχε, μόνο ἕνας πετεινὸς ποῦ
στεκόταν σὰν τρομαγμένος ἀπ' τὴν κατάρα.

— "Α, σίγουρα, σκέφθηκε, θά πάθῃ κάτι κι' αὐτὴ γιὰ
νά βάλῃ γνώση!

Θά. φώναζε ἔπειτα τὴν Καλίστρα, τὴν Κουτσοβαγ-
γέλω καὶ τὴ Θανάσω νά τίς ρωτήσῃ. Καὶ θά τῆς ἔλεγαν
αὐτές δίχως ἄλλο. Καὶ τότε θά τῆς ἔστελνε τὴ μπόμπα,
γιὰ νά ξέρῃ ἀπὸ ποῦ τῆς ἦρθε. "Α, πού νά...

'Η ἴδια κατάρα βγήκε πάλι, ἀπ' τὸ στόμα της, ἀλλὰ
τώρα, πρόσεξε νά τὴν ἀφήσῃ σιγὰ στὸν ἀέρα.

* *

'Η κυρά Ζαμπέρδα εἶχε φήμε τρομερή. "Οταν κατα-
ριώταν, οἱ κατάρες της ἔπιαναν! "Οποῖος τὴν πείραζε, ἢ
μάλωνε καὶ τοῦ ἔρριχνε στὴ γραμμὴ κατάρες, ἀλλοίμονό
του. "Ηταν χαμένος" κατεστραμμένος. Μιὰ πέθανε ἀπὸ
φθίση, δυὸ ἔχασαν τὸ φῶς τους, μιὰ πιάστηκε καὶ ἄλλης
ὁ ἄντρας ἔπαθε καρκίνο. "Ελεγαν πολλά. Φόβος καὶ τρό-
μος ἦταν.

Τὴν ἔλεγαν καὶ κακιά, μοχθηρὴ γυναῖκα ποῦ δὲν
ἤθελε τὸ καλὸ κανενός. "Ολο τὸν κόσμον ἐθχρευόταν, ὅλον
τὸν κόσμον μισοῦσε!

Αὐτὴ ὅμως πίστευε τὸ ἀνάποδο, πῶς ἦταν δηλαδὴ
καλὴ, ἀγαθὴ καὶ πῶς ὅλος ὁ κόσμος ἦταν κακός καὶ ζη-
τοῦσε νά τὴν βλάψῃ. Καὶ εὐτυχῶς τῆς εἶχε δώσει ὁ Θεὸς
αὐτὴ τὴ δύναμη, ποῦ τὴν τρόμαζαν ὅλοι. "Ηταν σὰν τοὺς
κεραυνοὺς τοῦ Δία, ποῦ ὅπου τοὺς ἔρριχνε ἔφερναν κατα-
στροφή. "Εκεῖ γινόταν κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμός!

"Οταν ἐβγαίνει καὶ χαιρετοῦσε τίς γειτόνισσες, καθὼς
τοὺς ἔλεγε: Καλὴ μέρα γειτόνισσες, μὲ τρόπο, μὲ κατε-
βασμένα τὰ χέρια ἀπὸ κάτου, ἄνοιγε τὰ δάχτυλά της
καὶ τοὺς φασκέλωνε.

Μὰ ὅσο καὶ κρυφὰ καὶ ἂν τῷκανε, οἱ γειτόνισσές της
τῷχαν δῇ, ἢ τῷβλεπαν. "Αλλὰ ποῦ νά μιλήσουν! Ποιὰ καὶ
ποιὸς θά τᾶβαζε μαζί της, μὲ τοὺς κεραυνοὺς ποῦ πετοῦσε
ἀπ' τὸ στόμα της;

Ἡ κυρά Ζαμπέρδα καμάρωνε, σὰ Δίας ἐμπρὸς στοὺς θνητούς, γιὰ τὸν τρόμο ποὺ ἔπνεε ἡ παρουσία της. Στὴ ματιά της ζάρωναν σὰν τὰ σκυλιὰ στὴν ματιά τοῦ κυρίου τους.

Καὶ τὸν μαμά της αὐτό, ἡ δύναμή της εἶχε φθάσει καὶ στὶς ἄλλες γειτονιές. Φόβος καὶ τρόμος, ὅταν περνοῦσε...

Ἀλλὰ νά, καὶ παραμονὴ Χριστουγέννων μάλιστα, χρονιára μέρα, ὅπως ἔλεγε, νά μιὰ νά σηκώνη κεφάλι, νά σηκώνη σημαία ἀνταρσίας! Καὶ καθὼς φασκέλωνε ἡ κυρά Ζαμπέρδα μὲ τρόπον, αὐτὴ τῆς ἔρριξε μιὰ κατάρρα:

— “Ὅπου νά σοῦ κρεμαστή.

Ὁ κύρ Ζαμπέρδας, μόλις ἔφυγε ἡ γυναῖκα του, στάθηκε πρῶτα στὴ μέση τοῦ δωματίου καὶ χασμουρήθηκε. “Ὑστερα ἐπειδὴ εἶδε ὅτι εἶχε διαθέση νά ξακολουθήσῃ τὸ χασμούρισμα εἶπε:

— Δὲν κοιμοῦμαι!...

Καὶ κοιμήθηκε.

Ἦσυχία στὸ δωμάτιο. Ὁ κρότος τοῦ ρολογιοῦ, ἡ βαρεῖα ἀναπνοὴ τοῦ Ζαμπέρδα, καὶ τὸ πῆδημα κάποτε ἀπὸ ξυλαράκι σὲ ξυλαράκι τοῦ καναρινιοῦ.

Κι’ ἀπ’ ἔξω νά ἔρχονται φωνές, τραγούδια, ὄργανα...

Ξύπνησε. Δὲν εἶχε δὴ πάλι τὸ Χριστό, δὲν εἶχε δὴ τίποτα τίποτα σὰ νᾶχε σβύσει.

Ὁ ἥλιος ἔξω ἀπλωνόταν τώρα καὶ εἶδε καὶ τὸ γαλανὸ χρῶμα τούρανοῦ...

Σηκώθηκε καὶ εἶδε τὴν ὥρα.

— Θάρχεται, εἶπε Γιὰ νά δοῦμε τὰ ψώνια της...

Καὶ σὰ νά ἐπιθύμησε νά μὴν ἦταν καὶ τόσο καλά, γιὰ νά μπορέσῃ νά τῆς πῇ κάτι...

Φωνές παιδικές ποὺ ἔψελναν μὲ ντέφια, σουραύλια καὶ τύμπανα, τὰ Χριστούγεννα στὸ διπλανὸ σπίτι τὸν ἔκαναν νά θυμηθῇ τὸνεῖρό του.

— Σπάνιο ὄνειρο, σπάνιο σὰν τὰ σπάνια φτερά! εἶπε.

Ὁ κύρ Ζαμπέρδας πρὶν γίνῃ μεσίτης, ἦταν ἔμπορος φτερῶν, ψεύτικων ἀνθέων...

“Αρχισε ὁμως τώρα, νὰ σκέπτεται ἂν μπήκε μεσ’ στο σπíti ὁ Χριστός, ἢ ἔμεινε στο σκαλοπάτι.

Πολέμησε νὰ θυμηθῇ, βασάνισε τὸ νοῦ του, τίποτα. Χειρότερα μάλιστα!

—“Ἐχει γοῦστο νὰ τοῦ ἔκλεια τὴν πόρτα, εἶπε ξαφνικά.

Θέλησε ν’ ἀφήσῃ αὐτὸ καὶ βρῆκε μιὰ ἐφημερίδα καὶ ἄρχισε νὰ διαβάζῃ.

Ἡ ὥρα περνοῦσε. Σήκωσε τὸ κεφάλι καὶ κοίταξε τὴν ὥρα :

—“Ἀργησε κι’ ἄργησε πολὺ!

Ἄφησε τὴν ἐφημερίδα καὶ πῆγε καὶ ἄνοιξε τὸ παράθυρο.

Ἄερας ψυχρὸς τὸν ἔκανε νὰ χωθῇ πάλι μέσα.

—Μὰ τί ἔγινε; ρώτησε τὸν ἑαυτὸ του, καὶ ἀνησύχησε.

* *

Ἡ πόρτα χτύπησε δυνατὰ καὶ βιαστικά.

Ἔτρεξε ν’ ἀνοίξῃ. Αὐτὴ ἦταν, τὴ διέκρινε ἀπὸ τὰ φεγγιτάκια τῆς πόρτας. Ἄκουσε καὶ τὴ φωνὴ τῆς θυμωμένη νὰ λέῃ :

—“Ἐλα γρήγορα, ἄνοιξε!

Ξεκλείδωσε, ἄνοιξε τὴν πόρτα καὶ κείνη ὥρμησε μέσα... Πίσω ἓνα παιδί μὲ ψώνια, μόλις τῶδε αὐτό.

Ἄλλὰ τί εἶχε ἡ γυναῖκα του; Τὸνα τῆς χέρι ἦταν δεμένο, κρεμασμένο ἀπ’ τὸ λαιμὸ τῆς!

— Νὰ ὁ Χριστὸς ποῦ εἶδες νὰ μπαίνει στο σπíti, τί μοῦκανε! “Ἐπеса ἀπ’ τὸ τράμ καὶ τῶσπασα! Αὐτὸ μοῦκανε ὁ Χριστὸς σου! Κι’ ἄλλο δὲν μὲ μέλλει κι’ ἄλλο δὲ μὲ μέλλει, πὼς αὐτὴ, αὐτὴ... Ποιὰ; Νά, νὰ μιὰ ποῦ μὲ καταράστηκε! Νά ἐδῶ μιὰ! Τί ζητᾶς ἄλλο ἐσύ; Μὲ καταράστηκε κ’ ἔπιασε ἡ κατάρα τῆς, τὸ βλέπεις! Κι’ ἄλλο δὲ μὲ μέλλει, πὼς θὰ βγάλῃ ὄνομα, καὶ μὲ εἶδαν ἔτσι! Θὰ βγάλῃ ὄνομα, πὼς πιάνουν οἱ κατάρεις τῆς καὶ πάντως ἐμένα μάλιστα!..

Τ Ε Λ Ο Σ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ ΚΑΙ ΠΡΟΛΥΝΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΔΡΑΧΜΑΣ 5 :

- 1ον Η ΚΑΡΦΙΤΣΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ. Περιπετειώδης φιλολογικόν ἔργον τοῦ Ζ. Ρενώ. (Μετάφρ. Κ. Ι. Παπαδοπούλου).
- 2ον Ο ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ Η ΗΘΙΚΗ. Τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ Ἀγγλοῦ φιλοσόφου Ρώσσελ. (Μετάφρασις Θ. Τσαβέα).
- 3ον ΠΛΗΓΩΜΕΝΗ ΚΑΡΔΙΑ. Ὑπὸ Λέρμοντωφ. (ἐξηγητήθη)
- 4ον ΚΛΑΣΙΚΟΙ ΠΟΙΗΤΙΣΜΟΙ. ὑπὸ Δημοσθένους Βουτυρά
- 5ον ΣΚΙΕΣ. Τὸ αἰσθηματικὸν ἀριστοῦργημα τῆς Μ. Ντελλύ,
- 6ον ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ. Τοῦ Ἑλβετοῦ παιδι-
διαγωγῆ Χάνς Τσουλλίχερ (Μετάφρ. καθ. κ. Μακροπούλου).
- 7ον ΕΡΩΣ—ΘΑΝΑΤΟΣ. Ὑπὸ Ἡλιά Ἐρμπεουργκ.
- 8ον Ο ΑΛΗ ΠΑΣΑΣ. Ὁλόκληρος ἡ ζωὴ του, Κ. Κιροφύλο.
- 9ον Ο ΚΛΕΦΤΗΣ. Τὸ νεὸν ἔργον τοῦ Ρώσου μεταπολεμικοῦ
συγγραφέως Λεόντωφ. (Μετάφρασις Γ Τσουκαλά).
- 10ον ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗ ΤΗΣ. Τοῦ Μωρίς Λεμπράν.
- 11ον ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ—ΜΙΑ ΖΩΗ. Ἀθηναϊκὸν μυθιστόρημα
ὑπὸ τοῦ κ. Κώστα Λαδοπούλου).
- 12ον ΟΙ ΕΞΕΧΟΝΤΕΣ ΕΛΛΗΝΕΣ (*Απ' τὴν καλὴ καὶ τὴν ἀνά-
ποδῃ), ὑπὸ τοῦ κ. Γεωρ. Δημάκου).
- 13ον ΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ. Μ. Ντελλύ.
- 14ον Ο ΠΟΛΕΜΟΣ. Δοῦμα τοῦ Μ. Ἀρτσιμπάτσσεφ.
- 15ον ΣΒΕΞΟΥΛΙΚΗ ΚΡΙΣΙΣ. (Αἱ σχέσεις τῶν δύο φύλων).
Τοῦ Δῆρος Γούλ. Ράιτ. (Μετάφρασις Θ. Τσαβέα).
- 16ον ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ. Ἀν. Λουνατσάρσκυ
- 17ον ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ. Κ. Κουόντσκυ
- 18ον ΤΖΙΑΚΟΜΟ ΛΕΟΝΑΡΝΤΙ. Ὑπὸ Μαριέττας Μινώτου.
- 19ον ΖΑΝ ΖΩΡΕΣ. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον του, ὑπὸ Βαντιερέλνς
—Λονγ έ—Ζουά.
- 20ον ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ καὶ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΟΙΝΩ-
ΝΙΚΗ. Μὰξ Ἀνίλερ (Μετάφρασις Ν. Νικολίδου).
- 21ον ΜΗΔΕΙΑ, Εὐριπίδου. Κείμενον, μετάφρασις, σχόλια. Ὑπὸ
Θ. Γ. Παπακωνσταντίνου καὶ Κ. Στεργιοπούλου Καθηγητῶν
- 22ον ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ. Μὰξ
Μαρ. (Μετάφρ. Θ. Ν. Τσαβέα).
- 23ον Η ΣΙΩΠΗΛΗ ΓΥΝΑΙΚΑ. Μπέν Τζόνσον. (Διασκευὴ γὰ
τὸ σύγχρονον Θέατρο Κωστή Βελούρα).
- 24ον ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ Ζ. Καβεράου.
(Μετάφρ. Μ. Παπαμαύρου). Α' καὶ Β' τόμος
- 25ον ΣΤΟ ΑΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ. Ἀθηναϊκὸ μυθιστόρημα
ὑπὸ Φώτου Γιοφύλλη.
- 26ον ΗΛΕΚΤΡΑ. Ἰσοκλέους. Κείμενον καὶ μετάφρασις.
- 27ον ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ.
- 28ον ΑΙΑΣ Σοφοκλέους. Κείμενον καὶ μετάφρασις.
- 29ον «ΝΑ ΝΤΥΣΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΓΥΜΝΟΥΣ», Α. Πιραντέλλο.
- 30ον «ΧΗΜΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ». Ὑπὸ Φρ. Ἐντιρες
- 31ον ΑΝΤΙΓΟΝΗ Σοφοκλέους. Κείμενον καὶ μετάφρασις.
- 32ον Η ΓΕΝΕΣΙΣ τοῦ ΦΑΣΙΣΜΟΥ Ὑπὸ Σαουνιένο.
- 33ον ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ. Ὑπὸ Κλ. Παράσχογ.
- 34ον—35ον ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ. Ὑπὸ Κ. Ζίντ.
- 36ον ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ τοῦ Σίλλερ. μετάφρ. Β. Ρώτα.
- 37ον ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΟΡΑΤΙΟΥ. Προλογος Παλαμά.
(Μετάφρ βοηθήματα κ. Μαρ. Μινώτου).
- 38ον Τὸ ΤΡΑΓΟΥΔΙ τοῦ ΚΡΕΜΑΣΜΕΝΟΙ Δ. Ν. Βουτυρά.